

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM (2009-2014)

Készítette:

**a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat megbízásából
a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft**

Elfogadta:

**a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés
151/2010.(IX.24.) számú határozatával**

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1./ A program tervezésének keretei	5
2./ A program tervezésének alapelvei	7
3./ Környezetállapot helyzetértékelése	8
3.1./ Levegőtisztaság védelem	8
3.2./ Vizek védelme	10
3.2.1./ Vízellátás, vízminőség	10
3.2.2./ Felszíni vizek minősége	13
3.2.3./ Felszín alatti vizek állapota	21
3.2.4./ Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás	24
3.3./ Belvízvédelem, árvízvédelem	26
3.3.1./ Belvízvédelem	26
3.3.2./ Árvízvédelem	29
3.4./ Természet- és tájvédelem	30
3.4.1./ Hortobágyi Nemzeti Park	30
3.4.2./ Körös-Maros Nemzeti Park	35
3.4.3./ Duna-Ipoly Nemzeti Park	36
3.4.4./ Kiskunsági Nemzeti Park	37
3.4.5./ Bükk Nemzeti Park	37
3.5./ Zaj és rezgésvédelem	38
3.6./ Hulladékgazdálkodás	42
3.6.1./ Veszélyes és nem veszélyes nem települési hulladékok	42
3.6.2./ Kiemelt hulladékáramok	46
3.6.3./ Regionális és kistérségi hulladékgazdálkodási rendszer hulladéklerakó telepe és létesítményei	52
3.7./ Környezettudatosság	56
3.8./ Környezet-egészségügy, élelmiszerbiztonság	57
3.8.1./ Környezet-egészségügy	57
3.8.2./ A megye egészségügyi helyzete	60
3.8.3./ Élelmiszerbiztonság	61
3.8.4./ Vegyi és sugárbiztonsági helyzet	62
3.9./ Megújuló energiaforrások	62
3.9.1./ Biomassza	63
3.9.2./ Vízipotenciál	66
3.9.3./ Szélenergia	66
3.9.4./ Napenergia	67
3.9.5./ Geotermikus energia	67
3.10./ Talajállapot, talajhasználat, talajvédelem	68
4./ Környezeti SWOT analízis	74
5./ Tematikus környezetvédelmi akcióprogramok és főbb intézkedések	77
5.1./ Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód akcióprogram	78
5.1.1./ Tudat és szemléletformálás, környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztése	78
5.1.2./ Környezeti nevelés és oktatás	79

5.2./	Vízminőség védelme akcióprogram	81
5.2.1./	Vízminőség védelem, védelmi adatbázis továbbfejlesztése	81
5.2.2./	Bel- és külterületi vízrendezés	82
5.2.3./	Felszíni és felszín alatti vizek védelme	84
5.2.4./	Biztonságos ivóvízellátás. Ivóvízminőség – javító Program megvalósításának elősegítése	85
5.3./	Hulladékgazdálkodási akcióprogram	88
5.3.1./	Hulladékképződés megelőzése, illetve csökkentése	88
5.3.2./	A települési szilárd hulladékok gyűjtésének és kezelésének javítása, hulladékkezelő és hasznosító telepek létesítésének elősegítése	89
5.3.3./	A régi, felhagyott, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultiválása	90
5.4./	Környezetminőség akcióprogram	92
5.4.1./	Települési környezetvédelem	92
5.4.2./	Talajvédelem és földterület használat	93
5.4.3./	Helyi értékek védelme, természetvédelmi területek fejlesztése	95
5.5./	Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése Akcióprogram	96
5.5.1./	Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása	96
5.5.2./	Megyei megújuló energetikai együttműködés elősegítése	97
5.5.3./	Önkormányzati intézmények energiahatékonysági mutatóinak javítása	98
5.6./	A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014) Tematikus Akcióprogramjainak költségösszesítője	99
6./	A Program megvalósításának és ellenőrzésének eszközei, a Program hatálya	100
6.1./	A Program végrehajtásának szereplői	100
6.2./	A megvalósítás eszközei	101
6.3./	A környezetvédelem érvényesítése	102
6.4./	A Környezetvédelmi Program megvalósítása és ellenőrzése	103
6.5./	A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program hatálya	103

Bevezetés

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény a megyei önkormányzatok részére előírja a környezetvédelmi program készítését.

A megye I-II. Környezetvédelmi Programját a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft. készítette. A Jász-Nagykun-Szolnok Megye Önkormányzata 2009. október 27-én felkérte a Kft.-t, hogy adjon ajánlatot a Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014) elkészítésére.

A Megyei Önkormányzat az ajánlatot elfogadta és a program elkészítésére érvényes szerződéskötésre került sor.

Az előzőek figyelembevételével a Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014) készítését a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft. végzi.

A program tartalmazza a megye környezeti állapotának értékelését, melyet a környezeti analízis foglal össze. A környezeti állapot helyzetértékelés alapján fejlesztési célállapotokat és irányokat jelöl ki a program anyaga. A környezeti állapot értékelés kiterjed a Jász-Nagykun-Szolnok megye megújuló energiaforrások hasznosításának lehetőségére.

A Megyei Környezetvédelmi Program két cselekvési szintet határoz meg.

A Tematikus Környezeti Akcióprogramok fogalmazzák meg azokat az átfogó fejlesztési feladatokat, amelyek a megyei környezeti állapotának javítását, a környezeti állapot megőrzését célozzák. A tematikus környezetvédelmi akcióprogramokban megfogalmazott feladatok végrehajtása túlmutat a megye kompetenciáján. Végrehajtásuk a régiók, megyék, kistérségek, települések, civilszféra és egyéb szereplők közreműködését is igényli.

A tematikus környezetvédelmi akcióprogramokon belül Intézkedések kerültek megfogalmazásra.

A program elkészítéséhez szolgáló adatforrások között lényeges szerepet töltenek be a települési önkormányzatok, melyeket a program kidolgozói a települések környezeti állapotával és annak fejlesztési lehetőségeivel kapcsolatosan települési környezetvédelmi kérdőívet kértek be a települési önkormányzatoktól.

A megyei környezetvédelmi programon belül meghatározó részfejezetek a megye környezeti állapotának értékelése, valamint a tematikus környezetvédelmi akcióprogramok és főbb intézkedések.

1./ A program tervezésének keretei

A tervezés keretei

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Környezetvédelmi Program 2009-2014 közötti hat éves időszakra terjed ki.

A program készítésénél figyelembe vett fontosabb irányelvek, programok, tervek és tájékoztatók, kérdőívek:

A program szempontjából legfontosabb uniós irányelvek:

- hulladék keretirányelv (75/442/EGK)
- a levegő minőségi keretirányelv (96/62/EK)
- a hulladéklerakókról szóló irányelv (99/31/EK)
- víz keretirányelv (280/2004/EK)
- a környezeti zajról szóló irányelv (2002/49/EC)
- az integrált szennyezés-megelőzés és ellenőrzés irányelv – IPPC direktíva (96/91/EEC)
- a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv (97/11/EC)
- a környezeti információhoz jutás szabadságáról szóló irányelv (90/313/EGK)
- élőhely (habitats) direktíva (92/43/EEC)

Programok és tervek:

2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program

Hulladékgazdálkodási Törvény

Országos Hulladékgazdálkodási Terv

A biológiai sokféleség megőrzésének stratégiája

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv-III (2009-2014)

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program és Hulladékgazdálkodási Terv (2003-2008)

Megyei Környezetvédelmi Program és Hulladékgazdálkodási Terv végrehajtását szolgáló intézkedési tervek

Megyei Területrendezési Terv

Megyei Területfejlesztési Konceptió

Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program (2007-2013)

Megyei Területfejlesztési Konceptió és Stratégiai Program megújított anyaga

Megyei Önkormányzat Energetikai Konceptiója (2008-2020)

Megyei Közlekedésfejlesztési Konceptió

Tájékoztató:

- a megye lakosságának egészségi állapotáról;
- az Észak-alföldi Régió Ivóvíz-minőség Javító Program megyei helyzetéről;
- a megye természetvédelmi helyzetéről;
- a megye mezőgazdaságának helyzetéről;
- a jelenlegi árvízvédelmi helyzetről, az árvízbiztonság javítására irányuló törekvésekről, valamint a belvízvédekezésre való védekezésről;
- a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése árvízvédelmi beruházásainak megvalósításáról.

Települési környezetvédelmi kérdőívek.

A környezetvédelem jogi keretei

Az egészséghez környezethez való jogot az Alkotmány rögzíti. Az Alkotmány biztosítja továbbá a lakosság számára a lehető legmagasabb testi és lelki egészséghez való jogot. Az Alkotmány szerint e jog érvényesülését az épített és természeti környezet védelmével valósítja meg.

Az 1995. évi LIII. törvény rögzíti a környezetvédelmi általános szabályait. A törvény rögzíti egyrészt a környezetvédelem elveit, másrészt meghatározza a környezeti elemek védelmének általános szabályait, valamint az állam és az önkormányzatok környezetvédelmével összefüggő feladatait.

A Program szempontjából külön kiemelandő a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII törvény, a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLII. törvény, valamint a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény.

A környezetvédelem részletes szabályait kormányrendeletek, illetve miniszterelnöki rendeletek szabályozzák.

A Program végrehajtásának keretei

- Önálló környezet és természetvédelmi célrendszert jelöl ki, amely meghatározza a középtávú környezetpolitika időszakában elérendő környezeti és természeti célállapotokat.
- Az érintettek legszélesebb körű támogatásával elősegíti a környezetpolitika célkitűzéseinek a gazdasági, ágazati és területi stratégiaalkotási, tervezési és programozási tevékenységekbe való beépítését.
- Meghatározza a célállapotok és a célok eléréséhez szükséges eszközök körét, figyelembe véve az adott körülményekhez történő alkalmazkodás gyors és hatékony lehetőségeit.
- A szükséges jogi, intézményi és finanszírozási keretek meghatározásával hozzájárul a feladatok hatékony és eredményes tervezéséhez és végrehajtásához.
- A megyei közgyűlés gondoskodik a megyei környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását. A megyei közgyűlés a végrehajtásról legalább kétfévente tájékoztatja az 1995. évi LIII. törvény 40. § (6) bekezdésben meghatározott közreműködő szerveket. A megyei önkormányzat éves költségvetéséről szóló zárszámadásával egyidejűleg a megye közgyűlésének be kell számolni a megyei környezetvédelmi program végrehajtásának előző évi alakulásáról.

2./ A program tervezésének alapelvei

Alapelvek

A célok és az intézkedések megfogalmazása a következő alapelvek figyelembevételével történt:

- a környezetügy terén hagyományosan kialakultak, környezetvédelmi törvényben is szereplő alapelvek, amelyek alapvetően a környezethasználat helyes módjára (elővigyázatosság, megelőzés), a felelősség vállalására (szennyező fizet), a közérdekből fakadóan az együttműködés és átláthatóság fontosságára hívják fel a figyelmet (tájékoztatás, nyilvánosság);
- a környezeti problémák, jelenségek, folyamatok összetettségéből eredően mind nagyobb teret kell kapnia a holisztikus megközelítésnek (összefüggések vizsgálata, hatásfolyamatok feltárása), az integráció elvének, valamint a rövid, közép és hosszú távú szempontok egyidejű figyelembevételének;
- tekintettel arra, hogy az Alkotmány szerint „a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez”, kiemelt figyelmet kell szentelni az esélyegyenlőség, a társadalmi igazságosság, valamint a nemzedéken belüli és nemzedékek közötti szolidaritás elvének; ezek egyúttal kapcsolódnak a helyi erőforrások fenntartható hasznosításának elvéhez, miszerint törekedni kell a közösségek szükségleteinek helyi szinten, helyi erőforrásokból történő kielégítésére, de egyben a helyi sajátosságok, sokszínűség, készletek védelmére;
- az életciklus elemzés széleskörű alkalmazása, a tevékenységek valamennyi várható hatásának figyelembe vétele a fenntarthatóság elősegítése érdekében;
- kiemelt figyelmet kell fordítani a környezet- és költséghatékonyság érvényesítésére, a kölcsönös hasznú és érdekeltségű („mindenki nyer”) megoldások feltárására és előtérbe helyezésére, valamint a programozhatóságra és a fejlesztések megfelelő előkészítésére.

3./ Környezetállapot helyzetértékelése

3.1./ Levegőtisztaság védelem

A megye településein 408 légszennyező telephelyet és 1483 légszennyező pontforrást tartanak nyilván.

A megye településein nyilvántartott 408 légszennyező telephelyből 15 db. tartozik az ÉMI-KTVF illetékességi területéhez. A Felügyelőségénél nyilvántartott telephelyek légszennyező anyag kibocsátása határérték alatti. Légszennyezésük nem jelentős.

A légszennyező telephelyek és pontforrások kistérség szerinti megoszlása:

Kistérség	Telephely	Pontforrás
Jászberényi	97	396
Karcagi	49	166
Kunszentmártoni	23	54
Szolnoki	142	579
Tiszafüredi	26	68
Törökszentmiklósi	33	112
Mezőtúri	38	108

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

A légszennyező telephelyek jelentős része Szolnok, Jászberény, Karcag, Mezőtúr kistérségben található.

Ugyanezen kistérségekben a bejelentésre kötelezett légszennyező pontforrások 60 %-a található. Koncentrált légszennyező tevékenység van Martfűn, itt 22 bejelentett telephelyen összesen 210 légszennyező pontforrást üzemeltetnek, olyanokat, mint például a Növényolajgyár erőmű kéménye. A légszennyező pontforrások több mint 90 %-a 20 m, vagy annál alacsonyabb magasságban bocsát ki szennyező anyagokat, ami arra enged következtetni, hogy a lakossági légszennyezéssel és közlekedéssel együtt elsősorban lokálisan befolyásolják egy adott település levegő környezeti állapotát. Magasabb források üzemelnek a Szolnok déli iparterületen, Martfűn és főleg a régi téglagyárakban.

Mérőhálózat

A megye területén lévő (Szolnokon, Jászberényben) immissziós mérőhálózatot 2007. március hónaptól ÉMI-KTVF üzemelteti és a KÖTI-KTVF végzi a kiértékelést. A mérőállomásokon folyamatos mintavétellel, de szakaszos feldolgozással mérik a kén-dioxid, nitrogén-oxid és az üledő por koncentrációkat. Ezeken kívül mérésre kerül a szén-monoxid, szerves oldószer, szén-dioxid és egyéb légszennyező anyag. A 2002-2006 években az un. RIV (Regionális Immisszió Vizsgálat) mérések alapján Jászberény és Szolnok városában a kén-dioxid, nitrogén-dioxid és üledő por koncentrációk féléves átlagai messze alatta maradtak az éves határértékeknek (kén-dioxidra $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, nitrogén-oxidra $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, üledő porra $16 \text{ g}/\text{m}^2$ 30 nap).

Szolnokon 1996. január óta működik (Ady Endre úton) az immissziómérő konténer a KÖTI-KTVF üzemelésében. A monitorállomás 2007-ben műszer meghibásodások miatt csak a szén-monoxid, szállópor és a benzol származékok koncentrációit regisztrálta a meteorológiai paraméterek (szélsebesség, szélirány, páratartalom, légnyomás, globális sugárzás, hőmérséklet) mellett. A szén-monoxid mérések alapján Szolnok város levegő minősége 2007-ben kiválónak mondható. A szállópor vizsgálatok azt mutatják, hogy a belváros levegőminősége nem ritkán szennyezett, néha erősen szennyezett, különösen az év végi, év eleji ún. Inverziós légköri viszonyok mellett, amikor csekély a függőleges keveredés, hígulás mértéke. A szennyezettség mértékének a légnyomás és léghőmérséklet függvényében történő vizsgálata alapján kitűnik, hogy a magas légnyomás értékeknél jelentkező inverzió idején feldúsul a levegőben a szennyező anyagok mennyisége. A szén-monoxid feldúsulása fűtési időnyben és nyáron egyaránt bekövetkezik, de a gázfűtés dominanciája miatt az abszolút koncentráció viszonylag kicsi.

A belváros 1998-2007-ben mért szén-monoxid terhelése a határérték 10-30 %-a, ritkán haladja meg ezt az értéket. Az Ady E. út megnövekedett forgalmát jelzi az emelkedő trendet mutató benzol szennyezettség. A szállópor szennyezettség az elmúlt évben némiképp csökkent, ami az elmúlt nyár végi esőzések következménye. A mérési eredmények alapján az állapítható meg, hogy Szolnok belvárosának levegőminőségét elsősorban a közlekedés és a lakossági fűtés határozza meg.

A 2007. év végére elkészült Szolnokon a belváros rekonstrukciója és ehhez kapcsolódó közlekedési rendszer átépítése. A belvárosi rekonstrukció folytán a közlekedési útvonalak, illetve csomópontok átrendeződtek, a forgalmi súlypontok eltolódtak. Ennek következtében a Kossuth térhez képest a forgalom É-ra tolódott, amit az Ady E. út környékének magasabb légszennyezettsége is jól jelez.

Elemzésre került a nagyobb települések (szolnoki volt Vegyiművek telepe, a jászberényi Electrolux, EGI, Aprítógépgyár, JÖNT, és a karcagi, martfűi, tiszaföldvári, tiszafüredi, törökszentmiklósi légszennyező telephelyek) meghatározó forrásainak „hozzáadott” immissziója.

Az elemzésből kitűnik, hogy az érintett települések ipari, intézményi tevékenysége érinti a települések belterületének levegőminőségét. Ezekből a tevékenységekből származó immisszió az összes légszennyezettséghez képest viszonylag csekély. Ez felhívja a figyelmet a lakossági energiatermelés és a közlekedés meghatározó szerepére. Szignifikánsnak mondható azonban a téglagyárak (Tiszaföldvári, mezőtúri, törökszentmiklósi) szennyezettsége, a törökszentmiklósi TM Öntöde által okozott formaldehid, illetve szállópor szennyezettség, a szolnoki kénsavgyár kén-dioxid terhelése, a jászberényi Electrolux bután és ciklopentán kibocsátása.

Országos összehasonlításban a megye a kibocsátásokat tekintve kissé szennyezettnek tekinthető, kivéve a porterhelést, ami jelentős mértékűnek mondható.

Az immissziós és emissziós mérőhálózat fejlesztése elengedhetetlenül szükséges annak érdekében, hogy a megye többi településének levegőminőségét elemezni, illetve tervezni lehessen. Ehhez elengedhetetlen a környezeti levegő minőségét vizsgáló folyamatos monitor hálózat kiépítése.

Levegőminőség javításával kapcsolatos távlati feladatok:

- településeket elkerülő úthálózat kiépítésének szorgalmazása,
- levegőminőség okozta egészségügyi problémák mérséklése,
- a biológiai allergének, egészségkárosító gyomnövények, továbbá a közlekedési eredetű és ipari tevékenységből származó tényezők által előidézett lakossági megbetegedések számának csökkentése,
- légszennyező anyagok, ezen belül a biológiai allergének egészségre gyakorolt hatásainak elemzése,
- levegőminőséggel kapcsolatos tájékoztatás és információs rendszer fejlesztése.

3.2./ Vizek védelme

3.2.1/ Vízellátás, vízminőség

2008 évben a megye 78 településén és 14 külterületén (nem önálló közigazgatási területek) élő lakosság közüemi ivóvízellátását 77 vízműtelep biztosította.

Besenyszög településhez tartozó Szórópuszta tanyaközpont közműves ivóvíz ellátása nem biztosított, mivel e külterületen vezetékes ivóvíz, vagy egyedi kút nincs. Az érintett maximum 20 fő részére Besenyszög település közikifolyójáról lajtos kocsival biztosítja az ivóvizet az Önkormányzat.

Jászkisér-Szellőhát lakosainak (58 fő) szociális célú vízellátását a Szellőhát-Farm Kft. tehenészeti telepének üzemi vízműve biztosítja.

A megyében lévő települések vízellátottsági aránya 95 %, mely nagyobb, mint a szomszédos Pest megyéhez tartozó (78 %), valamint a Heves megyéhez tartozó (93 %) településeké.

A vízellátás vízbázisa Szolnok és vonzáskörzetében lévő települések esetében a Tisza folyó, egyéb esetekben a geológiai adottságoknak megfelelő vízadó réteg. A megyei vízfogyasztás az utóbbi években nagymértékben visszaesett. A fajlagos vízfelhasználás a megyében 95 l/fő/nap volt. Az alacsonynak értékelhető fajlagos vízfelhasználás mellett a szolgáltatott összes vízmennyiség 73 %-a kerül szennyvíz formájában a települési szennyvíztisztító telepekre.

Megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok megye településeinek közműves ivóvízellátása mennyiségi szempontból alapvetően megfelelő.

- Ivóvízminőség-javító Program

Az ivóvízminőség-javítás az Észak-Alföldön 3 megyét érintő regionális összefogással kezdődött meg 2001-ben. A megyéből az I. ütem 11 települést (Kisújszállás, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaszentimre, Jásztelek, Jászfákóhalma, Tiszapüspöki, Tiszagyenda, Besenyszög, Tiszabura, Tomajmonostora) és 2 településrészt (Tiszabura-Pusztataskony, Tiszaszentimre-Újszentgyörgy) érint. Az Észak-Alföldi régió 3 megyéjéből a Jász-Nagykun-Szolnok megye települések egy részének vízhálózatából származó ivóvízminősége a határértéket meghaladó arzén, bór, nitrit, ammónium, vas, illetve magán koncentráció miatt nem kielégítő, ezért korszerűsíteni kell az érintett települések ivóvízellátó műveit és vízkezelési technológiáját annak érdekében, hogy az ivóvízminőség megfeleljen az EK előírásainak.

Az Ivóvízminőség-javító Program kiterjed Jász-Nagykun-Szolnok megyében 10 db vízmű felújítására az alábbi településeknél: Kisújszállás, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaszentimre, Jásztelek, Jászfákóhalma, Tiszapüspöki, Tiszagyenda, Besenyszög, Tiszabura. A Program I.

ütemén belül a vízmű-rekonstrukciós munkálatok folyamán a felújítások mellett 3 db új ivóvíz kút építése történt Nagyiván, Tiszaszentimre, Tiszapüspöki településeken, valamint 3 új magas tározó építése valósult meg Besenyszög, Kunmadaras és Jászfákóhalma településeken.

A vízművek rekonstrukciós munkái várhatóan 2010. év végéig a próbaüzem lefolytatásával fejeződnek be.

Az I. ütemen belül Jász-Nagykun-Szolnok megyében 9 település (Jásztelek, Jászfákóhalma, Kisújszállás, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaszentimre, Tiszagyenda, Tiszapüspöki, Tiszabura) vesz részt hálózat rekonstrukcióban (Besenyszög község 2002-ben újította fel teljes hálózatrendszerét). Hálózati vezetékcseré a megyében tervezett szinten 71517 fm vezetékét fog érinteni. A hálózat rekonstrukciós munkálatainak várható befejezési határideje 2010. szeptember 30.

Az Ivóvízminőség-javító Program II. üteme 2005 évtől indult. Az előkészítő munka keretében megtörtént (2005-ben) az érintett településekre kiterjedő feltáró munka, majd 2006-2008 években elkészültek a megvalósíthatósági tanulmányok. A 2009-2010 évi egyeztetések és viták után kialakult a Program II. ütemében részt venni szándékozó települések köre.

A megyéből jelenleg 7 társulásba tömörülve 38 önkormányzat vesz részt a programban.

- 1) Jászsági Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (Jászapáti székhellyel): Alattyán, Jánoshida, Jászapáti, Jászboldogháza, Jászivány, Jászkisér, Jászladány, Pusztamonostor (8 település).
- 2) Csataszög, Hunyadfalva, Kőtelek, Nagykörű, Tiszasüly Ivóvízminőség-javító Társulás (Nagykörű székhellyel, 5 település)
- 3) Tiszazugi Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (Martfű székhellyel): Csépa, Cserkeszőlő, Martfű, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tiszaföldvár, Tizsakürt, Tizsasas, Tizsaug, Kunszentmárton - és Kungyalu település rész - (12 település).
- 4) Berettyó-Körös Többcélú Kistérségi Társulás (Mezőtúr székhellyel): Kétpó, Mesterszállás, Mezőhék, Mezőtúr, Túrkeve (5 település).
- 5) Törökszentmiklós és Térsége Ivóvízminőség-javító Társulás (Törökszentmiklós székhellyel): Örményes, Kuncsorba, Tiszabő, Tiszatenyő, Törökszentmiklós (5 település).
- 6) Abádszalók-Tiszaroff Közös Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (Abádszalók székhellyel).
- 7) Karcag-Kenderes (Bánhalma) Víziközmű Beruházási Társulás (Karcag székhellyel).

Az Ivóvízminőség-javító Programban az ivóvízminőség-javítás szükséges, de nem vesz részt 15 település (Jászfelsőszentgyörgy, Jászdózsa, Jászsós-szentgyörgy, Jászszentandrás, Tiszavárkony, Tiszajenő, Vezseny, Cibakháza, Berekfürdő, Tiszafüred, Kunhegyes, Tiszaderzs, Tiszaszőlős, Tiszaörs, Tiszaigar) és 4 településrész (Tiszavárkony-Szőlők, Besenyszög-Szórópuszta, Kunszentmárton-Kungyalu, Tiszafüred-Kócsújfalu).

A besorolás szerint nincs ivóvíz-minőségi probléma 14 településen (Jászberény, Jászárokszállás, Jászfényszaru, Jászágó, Szolnok, Újszász, Zagyvarékas, Szászberek, Tószeg, Rákóczi-falva, Rákócziújfalu, Szajol, Fegyvernek, Kengyel).

Az ÁNTSZ Jász-Nagykun-Szolnok megyei Intézetének véleménye alapján az ivóvíz minőségi problémák (B, F, NO₂, NH₄, Fe, Mn, As) jelentős részét a Program I. és II. ütemének megvalósulása várhatóan meg fogja oldani.

A megyében a bakteriológiai, biológiai vízminőségi problémák jellemzően Mezőtúr, Jásztelek, Jászberény, Nagyiván, Tiszabura, Jászboldogháza, Jászfákóhalma, Martfű, Kengyel, Csépa, Tiszasas, Fegyvernek-Szakállas, Mezőtúr, Mezőhék, Mesterszállás településeken fordultak elő.

A vízminőségi adatok korszerű elektronikus úton történő megszerezésének és továbbításának biztosítására az ÁNTSZ Észak-alföldi Regionális Intézete egy saját fejlesztésű on-line adatbázist (VIVION Program) használ. Ehhez a rendszerhez biztosít hozzáférést a vízművet üzemeltetők részére, de igény szerint a települési önkormányzatok is csatlakozhatnak hozzá.

3.2.2./ Felszíni vizek minősége

A megye fontosabb felszíni vizei:

- Tisza,
- Zagyva,
- Tarna,
- Hortobágy-Berettyó,
- Tisza-tó Jász-Nagykun-Szolnok megyét érintő szakaszai,
- Hármaskörös Jász-Nagykun-Szolnok megye területére eső szakasza.

A Komplex Vízvédelmi Beruházás keretében a Komplex Tisza-tó projekt KEOP-7.2.2.1.-2008-0003 a tervezési előkészítő fázisban van, mely megvalósítására a klímaváltozás miatt egyre nagyobb szükség van.

Tisza folyó vízminősége

A Tisza folyó KÖTI-KTVF illetékességi területére eső részén 4 szelvényben kerül sor rendszeresen vízmintavételre, mint feltáró mintavételi helyen: Tiszafüred, Kisköre, Szolnok fölött és Tiszaugon.

A tiszafüredi szelvényben a tárgyi évben 3 mintavételre került sor, a többi szelvényben havi gyakorisággal történt mintavétel.

Az alábbi táblázat az éves számtani átlag értékeket tünteti fel, illetve határértékként a jogszabály tervezetből a 20. típusú „Síkvidéki közepes és nagy folyók”-ra vonatkozó határértékeket.

Komponens	Vízminőségi határérték	Tisza-Tiszafüred	Tisza-Kisköre	Tisza-Szolnok	Tisza-Tiszaug
Víz hőmérséklet °C		16,77	12,75	13,27	13,06
pH (laboratórium)	6,5-9,0	8,03	8,03	7,98	8,04
Klorid mg/l	<60		0,00	27,25	
KOIcr er mg/l	<25	14,67	14,58	14,00	11,58
Oldott oxigén mg/l	>7	7,83	8,84	8,21	9,57
Oxigén telítettség %	70-120	80,00	81,58	85,67	89,58
BOI5 mg/l	<4	5,37	2,18	2,29	2,84
Ammónium-nitrogén mg/l	<0,4	0,06	0,09	0,09	0,09
Nitrát mg/l	<2	3,93	4,18	4,19	4,44
Nitrit mg/l	<0,06	0,05	0,08	0,05	0,06
O ₃ foszfát µg/l	<120	240,00	175,00	127,50	157,50
Összes foszfor µg/l	<250	106,67	116,67	39,17	92,50
a-klorofill mg/m ³	<2,9	1,76	3,60	1,88	6,20

Forrás: KÖTI-KTVF Vízminőségi Tájékoztató 2010.

A vizsgálati eredmények alapján a víz minősége a tápanyagok vonatkozásában nem elégti ki a jó állapothoz tartozó szennyezettségi határértéket, nevezetesen a nitrát és az ortofoszfát esetében. Hossz-szelvényben vizsgálva megállapítható, hogy a nitrát kisebb ingadozással mindvégig 4,0-4,40 mg/l érték között változik és már a felső szelvényben is hasonló nagyságrendű, vagyis a terhelés a felső vízfolyás szakaszon következik be. Szintén megfigyelhető a nitrit határérték közeli koncentrációja, ami elméletileg a jó állapothoz tartozó határértékhez viszonyított telítettséget jelent. Az ortofoszfát tartalom magasabb értéket mutat a Tiszafüredi szelvényben és csökkenő tendenciát a Szolnok fölötti szelvényig, majd

ismételten egy növekedést mutat, mindvégig a határérték fölötti értéktartományban maradván. Az eredményssorból a Tiszafüredi szelvény alatti szakaszon végbemenő természetes lebomlási folyamatok mértékére lehet következtetni és a Szolnok és alatta bekövetkező szennyezőanyag terhelésre, növekedésre. A klorofill-a 5,9 µg/l alatti (kívánatos érték) értéke, megfelel a hasonló típusú síkvidéki vizeknél elvárt értéknek. Szennyező és elsőbbségi és egyéb veszélyes anyagfélések meghatározására a Tiszafüredi és Szolnok fölötti szelvényekben került sor. Jellemzően a mért komponensek (kevés kivétellel) a kimutatható határérték alatt voltak, kivéve a 4-nonil-fenol tartalmat két esetben a Szolnok fölötti szelvényben, melynek értéke 0,240-0250 µg/l volt, átlagértékben viszont a jogszabály tervezetben meghatározott környezetminőségi határérték alatt (0,3 µg/l).

Zagyva folyó vízminősége

A vízminőség vizsgálatára két szelvényben került sor: a Jásztelki, - és a torkolat közeli – Újszászi szelvényben. A Jásztelki szelvényben 4 minta/év gyakorisággal, az Újszászi szelvényben pedig 12 (havi egy) mintavételre került sor.

Komponens	Vízminőségi határérték	Zagyva-Jásztelek	Zagyva-Újszász	
			2009.	2003-2007.
pH (laboratórium)	6,5-9,0	8,12	8,16	-
Fajlagos vezető képesség µS/cm	<900	1041,25	1052,17	-
KOIcr er mg/l	<25	20,00	20,83	18-21
Oldott oxigén mg/l	>7	7,20	7,73	8,8-10
Oxigén telítettség %	70-120	64,25	69,08	72-108
BOI5 mg/l	<4	3,63	2,40	2,8-3,4
Ammónium-nitrogén mg/l	<0,4	1,08	0,12	0,18-0,3
Nitrát mg/l	<2	12,18	11,36	2,5-3,2
Nitrit mg/l	<0,06	0,33	0,07	0,02-0,04
O, foszfát µg/l	<120	2047,50	1868,33	450-500
Összes foszfor µg/l	<250	727,50	707,50	570-620
Összes nitrogén mg/l	<3	4,35	3,19	-
a-klorofill mg/m3	<2,9	7,4	3,77	25,30

Forrás: KÖTI-KTVF Vízminőségi Tájékoztató 2010.

A fenti táblázatban látható, hogy a határérték fölötti vizsgálati eredmények túlsúlyban vannak, csak a szervesanyag tartalmat jellemző komponensek és a pH értéke illeszkedik a jó állapothoz tartozó szennyezettségi határértékekhez.

A Zagyva-Tarna vízgyűjtő utóbbi évek vizsgálati eredményét áttekintve megállapítható, hogy a Szentlőrinc-káta és a Tarna járszódószai szelvényben vett minták vizsgálati eredményei a foszforformák esetében egy nagyságrenddel kedvezőbbek, de így is meghaladják a jó állapothoz szükséges határértékeket. Ennek alapján feltételezhető, hogy a szennyezés növekedés a Jászberény és térségében bevezetett szennyvizek eredményeként jön létre, melynek felülvizsgálatára, korlátozására van szükség. Ugyanakkor az utolsó oszlopban feltüntetett utóbbi évek átlagértéke alapján megállapítható, hogy a korábbi években egy kedvezőbb állapot állt fenn, mely arra enged következtetni, hogy a vízminőségi állapot részben javítható. A sokéves átlagérték alapján szintén megállapítható, hogy az utóbbi 30-35 év vizsgálati eredményei tápanyag háztartás szempontjából egyetlen évben sem feleltek meg a jó állapot eléréséhez szükséges határértékeknek.

Hortobágy-Berettyó vízminősége

A vízfolyás vízminősítése III. és IV. osztályú minősítésnek felel meg.

Vízpótló és elosztó (öntözővíz) csatornahálózat minősítése

A csatornák vízminősége többnyire a vízbázis vízminőségét tükrözik, az NK esetében a Tisza folyó vízminőségét. A Nagykunsági főcsatorna, Nagykunsági főcsatorna keleti ág, Nagykunsági III-2. fűrtcsatorna, Jászsági főcsatorna „kiváló-jó” vízminőséget képvisel. A Millér felső szakaszának vízminőségét a Jászapáti települési és tejipari szennyvíz bevezetése határozza meg. A Tiszafüredi öntözőcsatorna vízminősége az NK-hoz hasonlóan „jó” vízminőségű.

Belvízcsatornák vízminősége

A megye területén síkvidéki jellegéből adódóan a területen számtalan olyan belvízcsatorna van, melynek nyomvonala természetes úton alakult ki, de némi korrekcióval módosított jellegűnek tekinthető. Ennek megfelelően a belvízcsatornák **víztestként** történő jellemzése általában nem tekinti mesterséges **víztestnek**, de az erősen módosított jellegét valószínűsíti.

A belvízcsatornák a belvízelvezető funkciójuk mellett, az utóbbi időben jellemzően nagyobb település tisztított szennyvíz elvezető funkcióját is betöltik, ezért szerves és tápanyag terhelés szempontjából a rátelepült pontszerű szennyvíz bevezetések hatására kockázatosnak minősülnek, illetve legtöbb esetben a veszélyes anyagterhelés is, mint kockázati tényező lép fel.

Komponens, Határérték, Főcsatorna megnevezése	Oldott oxigén (mg/l) >5	Oxigén telítettség (%) 50-130	KOI _k (mg/l) <40	BOI ₅ (mg/l) <4	Összes nitrogén (mg/l) <3	Összes foszfor (μg/l) <400	Ortofoszfát (μg/l) <200
Perje fcs.	3,33	27,0	82,25	23,08	33,63	4300	7580
Gerje fcs.	7,83	62,0	37,0	4,53	1,88	876,7	2480
Közös fcs.	5,25	44,50	57,0	16,13	19,43	3100	6037,5
Németh-éri fcs.	4,50	46,0	116,33	28,67	1,61	773,33	2016,67
Tiszabői fcs.	4,45	40,0	47,75	2,68	2,38	230,0	440,0
Karcag-I. fcs.	3,88	33,0	69,75	9,65	16,9	1342,5	3890,0
Sajfoki fcs.	9,0	82,5	61,0	8,55	1,66	502,5	1012,5
Hanyi-ér	7,38	68,58	26,0	2,75	1,2	905,83	1813,33
Mirhó-Gyócsi fcs.	9,63	90,17	26,67	4,73	3,88	1298,33	3077,5
Harangzugi fcs.	7,68	67,5	28,5	6,0	4,05	205,0	432,5
Szajoli fcs.	4,88	40,75	28,5	4,45	2,79	2472,5	7002,5
Pejtsik fcs.	5,57	47,0	43,0	4,43	0,42	170,0	356,67
Tiszaderzsi 3 bcs.	8,68	81,25	54,0	7,6	0,97	535,0	485,0
Körös-ér	4,85	39,25	155,5	26,43	14,52	5300,0	12702,5
Nagyfoki I. bcs.	4,65	38,5	42,75	9,55	2,09	197,5	555,0

Forrás: KÖTI-KTVF Vízminőségi Tájékoztató 2010.

A belvízcsatornák többsége 16. és 17. típusú víztest, ezért határértékként a „síkvívidéki pangó vizű vízfolyások” esetében megállapított határértékek lettek figyelembe véve. A vizsgálati eredmények zöme megállapított határérték fölött van. Ennek oka elsősorban az a tény, hogy az Alföldön kevés állandó vízfolyás van, mely a települések tisztított szennyvizeinek elvezetését biztonságosan, vízminőség romlást kizáró módon megoldaná. Belvízelvezető csatornák

mindegyike időszakos vízfolyásnak minősül. Az időszakosság társulva a tisztított szennyvíz befogadói funkcióval eredményezi a nyári időszakban bekövetkező rendkívüli minőségi állapotot. Mint látható a vizsgálati eredményekből a belvízcsatornák vizének igen magas a szervesanyag tartalma és rendkívül magas a tápanyag háztartást jellemző komponensek értéke. Az igen szennyezett belvízcsatornák általában társíthatóak egy településsel, melynek a tisztított szennyvizeinek a befogadója, mint pl. Szajoli fcs. – Törökszentmiklós, vagy Karcag I. fcs. – Karcag város.

Kettős működésű (hasznosítású) öntözőrendszerek és csatornák

Tiszafüredi öntözőrendszer

Jászsági öntözőrendszer csatornái

- Tiszasülyi 28-as csatorna
- Csátés főcsatorna
- 22-es csatorna
- Millér főcsatorna
- 33-as csatorna
- Doba főcsatorna
- 12-28-as csatorna
- 12-es csatorna

Nagykunsági öntözőrendszer csatornái

- Kisújszállási XXII-es csatorna
- Mírhó-Kisgyolcsi összekötő
- Mírhó-Gyolcsi csatorna
- Kakat főcsatorna
- Villogó főcsatorna
- Karcagi II-es főcsatorna
- Karcagi V-11 csatorna
- I-C (NK X.2-1)
- IC (Harangzugi I-C)
- Harangzugi I. csatorna

Óballai öntözőrendszer

Tiszavárkonyi I. öntözőrendszer

Tiszavárkonyi II. öntözőrendszer

Tiszaécskei öntözőrendszer

Kútréti öntözőrendszer

Halásztelki öntözőrendszer

Gástyási öntözőrendszer

Tilalmasi öntözőrendszer

- Németéri csatorna

Tiszapüspöki öntözőrendszer

NK III-2-12 öntözőrendszer

Szórvány a HB-n

Szórvány a Tiszán

Rendszeren kívül.

- Jász-Nagykun-Szolnok megye holtágai

Forrás: KÖTI-KÖVIZIG, Dr. Pálfi Imre Magyarország holtágai 2001

A Közép-Tisza holtágai

Megnevezés	Terület	Térfogat	Töltés-oldal	Védelem	Hasznosítás	Vízpótlás/leürítési lehetőség	Közigazgatási terület
Gyova-Mámai Holt-Tisza	99,4 ha	1300 e m ³	Mentett oldal	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, halászat, horgászat, strand - bölcs hasznosítás	Belvizekből és apadó árhullám esetén gravitációsan a Hármás-Körösből, szivornyásan a Tiszából. Letűrités Máma-Tőkefoki csatornán keresztül a Hármás-Körösbe.	Csépa, Tiszasas
Alpári Holt-Tisza	147 ha	640 e m ³	Hullámtér	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, halászat, horgászat, strand - bölcs hasznosítás	Vízpótlás szivattyús és gravitációs módon.	Tiszaalpár, Tiszasas
Cibakházi Holt-Tisza	247 ha	2955 e m ³	Mentett oldal	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíztározás, horgászat, strand, bölcs hasznosítású holtág	Feltöltés szivornyásan a Tiszából, belvízcsatornán keresztül az NK.XII-1 csatornából és lehetőség van a Kungyalui AC 3. sz. mellékeztékéről. Ökológiai vízpótlás a Cibakháza-Martfői, Máté-éri, Sulymos-Homoktói, Nagyrévi összekötő és Gáborfoki csatornán keresztül.	Nagyrév
Alcsi Holt-Tisza	147 ha	4500 e m ³	Mentett oldal	Helyileg védett	Belvíztározás, horgászat, strand, jóléti öntözővíztározás, tűzvíz tározás, vízisport, másodlagos ivóvízbázis	Feltöltés a Tiszából a hullámtéri fedett csatornán keresztül, valamint vízpótlás az NK.X-2 csatornából belvízcsatornán keresztül. Letűrités gravitációsan és szivattyúsan a Tiszába.	Szolnok
Feketevárosi Holt-Tisza	40 ha	126 e m ³	Hullámtér	Ex lege	Országosan védett természetvédelmi terület - szentély típusú hasznosítás	Feltöltés csak megfelelő tiszai vízállás esetén lehetséges.	Szolnok, Szajol, Besenyszög
Szajoli Holt-Tisza	74 ha	1105 e m ³	Mentett oldal	Nem védett	Belvíztározás, öntözővízvezetés, halászat, horgászat, halastó, üdülés - bölcs hasznosítás	Feltöltés csapadékból, belvízből, csatornából / szivattyúval.	Szajol, Tiszapüspöki
Szórói (Karcasai) Holt-Tisza	46 ha	280 e m ³	Hullámtér	Ex lege	Horgászat - szentély típusú hasznosítás	Feltöltés csak árvízből/hullámtéri csatornán keresztül.	Besenyszög
Fegyverneki (Alsóréti) Holt-Tisza	115 ha	1850 e m ³	Mentett oldal	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, sporthorgászat, madár pihenőhely - bölcs hasznosítás	Feltöltés belvizekből, NK.IV-1 csatornából, leürítés gravitációsan és szivattyúsan az Alsóréti szivattyútelepen.	Fegyvernek, Törökszentmiklós, Nagykőrű
Sárszögi Holt-Tisza			Mentett oldal	Nem védett			Fegyvernek
Gói-tói Holt-Tisza	40 ha	385 e m ³	Hullámtér	Ex lege	Halászat, sporthorgászat, természetvédelmi terület - szentély típusú hasznosítás	Nyárigát lezárása nélkül nem tartható vissza benne víz.	Kőtelek-Tiszaroff-Tiszasüly
Csatlói Holt-Tisza	60 ha	400 e m ³	Hullámtér	Ex lege	Hullámtéri öntözőtelep ellátása, horgászat, természetvédelem - szentély típusú hasznosítás	Feltöltés csak árvízből/zsilippel, gravitációsan.	Tiszaroff-Kőtelek-Tiszasüly
Cseröközi Holt-Tisza	80 ha	680 e m ³	Mentett oldal	Helyileg védett	Belvíztározás, horgászat, természetvédelem	Vízpótlás belvizekből, szivornyásan a Tiszából. Letűrités belvízcsatornán keresztül az Érfői szivattyútelepen .	Tiszaderzs, Tiszaszőlős

A Zagyva és a Tarna holtágai

Megnevezés	Terület	Térfogat	Töltésoldal	Védelem	Hasznosítás	Vízpótlás/leürítési lehetőség	Közigazgatási terület
Malomzugi Holt-Zagyva	11 ha	230 e m ³	Mentett oldal - bal part	Nem védett	Belvíztározás, belvízelvezetés, sporthorgászat - bölcs hasznosítás	Vízpótlás Zagyvából szivornyán.	Szolnok
Szászberki Holt-Zagyva	5,8 ha	28 e m ³	Mentett oldal - bal part	Nem védett	Belvíztározás, öntözés, halgazdálkodás, sporthorgászat - gazdasági hasznosítás	Vízpótlás szivattyúsan.	Szászberek, Jászsó-szentgyörgy
Jánoshida-Berki Holt-Zagyva	6,84 ha	30 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás	Zagyvával nincs kapcsolat.	Jánoshida, Alattyán
Mizsei Holt-Zava	9 ha	135 e m ³	Mentett oldal - bal part	Helyileg védett	Belvíztározás, horgászat, öntözővíztározás, halgazdálkodás - bölcs hasznosítás	Zagyvából szivattyúsan.	Jásztelek
Jásztelki Felső Holt-Zagyva	6 ha	80 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás	Vízpótlás mobil szivattyúval, Zagyvával nincs kapcsolat.	Jásztelek
Necsői Holt-Zagyva	8 ha	32 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, horgászat	Vízpótlás szivattyúsan a Zagyvából.	Jászberény
Jászberényi-Városi Holt-Zagyva	7 ha	47,375 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás, belvízelvezetés, tisztított szennyvízbefogadó - bölcs hasznosítás	Vízpótlás Zagyvából gravitációsan.	Jászberény
Jászdózsai Holt-Tarna	6 ha	90 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Helyileg védett	Belvíztározás, horgászat	Vízpótlás gravitációsan, leürítés szivattyúval.	Jászdózsa

A Hármas-Körös holtágai

Megnevezés	Terület	Térfogat	Töltésoldal	Védelem	Hasznosítás	Vízpótlás/leürítési lehetőség	Közigazgatási terület
Tehenesi Holt-Körös	24 ha	480 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, halászat, horgászat, víziszárnas-tenyésztés - bölcs hasznosítás	Vízpótlás Mára Tőkefoki belvízcsatornán keresztül gravitációsan.	Szelevény
Iriszlói Holt-Körös	12,84 ha	115 e m ³	Hullámtér - bal part	Helyileg védett	Horgászat - szentély típusú hasznosítás	Vízpótlás árhullámból, leürítés gravitációsan.	Szelevény
Malomzugi Holt-Körös	8 ha	110 e m ³	Hullámtér - bal part	Természetvédelmi terület	Horgászat - szentély típusú hasznosítás	Vízpótlás árhullámból, belvizekből, leürítés hullámtéri csatornába.	Szelevény, Nagytőke (Csongrád megye)
Brenazugi Holt-Körös	4 ha	40 e m ³	Hullámtér - bal part	Helyileg védett	Belvíztározás, horgászat - szentély típusú hasznosítás	Vízpótlás árhullámból.	Szelevény, Kunszentmárton
Kunszentmártoni Holt-Körös	8 ha	48 e m ³	Hullámtér - jobb part	Nem védett	Horgászat, tűzivíz tározó	Vízpótlás árhullámból. Leürítés megoldatlan.	Kunszentmárton
Csengedi Holt-Körös	22 ha	330 e m ³	Mentett oldal - bal part	Helyileg védett	Belvíztározás, öntözővíz-tározás, halászat, horgászat - bölcs hasznosítás	Vízpótlás magas vízállásnál szivornyán keresztül a Nagyéri szivattyútelepnél. Leürítés Nagyéri szivattyútelepen keresztül.	Kunszentmárton, Öcsöd
Kerekeszugi Holt-Körös	46 ha	280 e m ³	Hullámtér - jobb part	Ex lege	Belvíztározás, horgászat	Vízpótlás belvízből, szivárgó vízből.	Kunszentmárton
Gyigerzugi (Kungyalui) Holt-Körös	31 ha	748 e m ³	Hullámtér - jobb part	Ex lege	Öntözővíz tározás, horgászat - szentély típusú hasznosítás	Vízpótlás Kungyalu II. bfcs, Nagykunsági XII-1 öntözőfcsatornából, leürítés gravitációsan.	Kunszentmárton, Öcsöd
Özénzugi Holt-Körös	15 ha	150 e m ³	Hullámtér - jobb part	Ex lege	Horgászat, vadászat - szentély típusú hasznosítás	Vízpótlás árhullámból.	Tiszafehérvár, Öcsöd
Álomzugi Holt-Körös	22 ha	330 e m ³	Mentett oldal - bal part	Helyileg védett	Belvíztározás, öntözővíz-tározás, halászat, horgászat	Vízpótlás belvízből, szivornyán Öcsödi sztelepen. Leürítés gravitációsan.	Öcsöd
Harangzugi Holt-Körös	61 ha	952 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz-tározás, víziszárnas-tenyésztés, horgászat, halászat	Vízpótlás Nagykunsági öntözőfcsatornából, belvizekből Leürítés gravitációsan, szivattyúsan.	Mesterszállás Öcsöd
Siratói Holt-Körös	28 ha	504 e m ³	Mentett oldal - bal part	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, halászat, horgászat, üdülés, vízkészletadás	Vízpótlás csatornából, belvízből. Leürítés szivornyával, gravitációsan.	Öcsöd, Békésszentandrás (Békés megye)
Borza Holt-Körös	9 ha	270 e m ³	Hullámtér - bal part	Országosan védett	Halászat, horgászat - szentély típusú hasznosítás	Vízpótlás árhullámból.	Szarvas (Békés megye), Mezőtúr
Halásztelek-Turtó-Harcás Holt-Körös	145 ha	2640e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás, halászat, horgászat, öntözővíz-tározás, víziszárnas-nevelés, üdülés.	Vízpótlás belvízből, gravitációsan. Leürítés szivattyúsan, gravitációsan.	Mezőtúr
Peresi Holt-Körös	165 ha	4.100 e m ³	Mentett oldal - jobb part	Nem védett	Belvíztározás, öntözővíz tározás, halászat, horgászat, üdülés	Vízpótlás belvízből, Hármas-Körösből gravitációsan. Leürítés szivattyúsan, gravitációsan.	Mezőtúr, Gyomaendrőd (Békés megye)

Tó víztestek – holtágak vízminősége

2009 évben 9 db. holtág vízminőségének vizsgálatára került sor, változatosan 3-12 mintavétel/év gyakorisággal. Komponenskör vonatkozásában minden esetben sor került az általánosnak tekinthető vízkémiai vizsgálatokra. Veszélyes anyagok vizsgálatára nem került sor.

A „tó víztestek” kategóriába tartozó holtágak jellemzése alapján megállapítható, hogy felület szempontjából kicsinek tekinthetők, mesterségesen létrejött víztestek, de jellegük jelentős módosítások nélküli, természetesnek tekinthető. Vízminőség szempontjából szerves és tápanyagterhelés szerinti kockázatosság lehetséges, de inkább kockázatosnak tekinthetők.

Komponens, Határérték, Holtág megnevezése	Oldott oxigén (mg/l)	Oxigén telítettség (%)	KOI _k (mg/l)	BOI ₅ (mg/l)	Összes nitrogén (mg/l)	Összes foszfor (µg/l)	Orto- foszfát (µg/l)
	>5	50-130	<40	<4	<3	<400	<200
Halásztelki HK	7,63	74,33	17,92	3,59	0,97	115,25	205,0
Peresi HK	10,93	110,75	44,25	8,13	2,21	240,0	217,5
Harcási HK	9,25	77,33	31,83	5,61	0,86	135,83	197,5
Túrtói HK	9,1	85,92	19,83	4,02	0,35	122,5	209,92
Cibaki HT	7,6	80,67	51,33	4,7	2,22	100,0	26,67
Alcsi HT	8,18	75,75	26,25	3,1	0,92	85,0	130,0
Fegyverneki HT	9,93	88,2	14,75	3,6	0,68	72,5	120,0
Cserőközi HT	2,15	18,7	61,5	13,47	1,07	351,0	353,0

Megjegyzés: HK : Holt-Körös, HT: Holt-Tisza.

Forrás: KÖTI-KTVF Vízminőségi Tájékoztató 2010.

Általában véve a vizsgált holtágak tápanyag háztartása megfelelő, az eseti határérték túllépések kismértékűek. A határérték feletti értéket egy-egy kiugróan magas érték okozza, de az év legnagyobb részében a koncentrációk megfelelnek a jó állapotra meghatározottnak. Határérték túllépés többnyire a szervesanyag tartalmat jellemző komponensek esetében lehet tapasztalni, mely egyaránt megmutatkozik a biológiailag lebontható részben is, ami arra enged következtetni, hogy a szennyezés feltehetően természetes eredetű, könnyen bontható. Az oxigén háztartás mutatói a Cserőközi kivételével a kívánatos értéktartományban helyezkedik el. A Cserőközi Holt-Tisza jellemzően kedvezőtlen állapota egy alaposabb vizsgálatot igényel.

A Zagyva holtágai:

- Malomzugi,
- Szászbereki,
- Jánoshida-Berki,
- Mizsei,
- Jászteleki felső,
- Necsői,
- Jászberényi városi.

Nevezett holtágakra vízminőségi adatok nem állnak rendelkezésre.

3.2.3./ Felszín alatti vizek állapota

A megye településein az ivóvízellátás - Szolnok és kapcsolódó települései kivételével - a felszín alatti vizek igénybevételével történik. A vízellátást mintegy 400 db termelőkút biztosítja, az éves víztermelés 23,8 millió m³ (65.250 m³/nap) volt. Ugyancsak a mélységi vízadók igénybevételével jár az évi 5,3 millió m³ termál és gyógyvíz használata, bár ennek kb. fele ivóvíz ellátási célt szolgál.

Talajvizek környezeti állapota

A talajvízkészlet felhasználása túlnyomórészt csak az északi hordalékkúpi övezetben alkalmas öntözésre, a medence belseji (megye középső részét magába foglaló) területeken a magas összes oldott anyag és magas Na tartalom lehetetlenné tesz bármilyen célú felhasználást. A megye azon területein, ahol a talajvíz felhasználható a talajvíz-készletek átlagos kihasználtsága 51%-os, kissé csökkenő tendenciájú.

A talajvizek minőségét a rendelkezésre álló csekély adatmennyiség, valamint a víztérnek a hidrometeorológiai viszonyok változására való gyors reagálása miatt igen nehéz minősíteni.

Belterületeken a talajvizek csaknem kivétel nélkül jelentősen szennyezettek. Sok esetben 200 mg/l fölötti a nitráttartalom, 50-70 mg/l a KOI_p. Az összes oldott anyag nem ritkán 3000-5000 mg/l közötti. A bakteriológiai vizsgálatok gyakran fekáliás eredetű szennyeződést jeleznek. Külterületeken helyenként még ivóvíz minőségű talajvizek is feltárhatók. Tiszajenőn 2,5-3,5 m között korlátozott területi kiterjedésben tárható fel a glabuersós Mira gyógyvíz. Megjelenése különleges teleptani helyzetének köszönhető.

Mivel a talajvizek jelentik a mélységi vizek utánpótlásának bázisát, azok állapotának jobb megismerése és a további szennyezésének visszaszorítása kiemelt feladat.

Rétegvizek környezeti állapota

A megye területén az alsó és felső pleisztocén korú víztartók jelentik a fő ivóvízbázist. A víztermelések következtében a nyugalmi vízszintekben 1-5 m-es regionális süllyedések jelentkeznek a vízadó képződményekben.

Az alsó pleisztocén képződmények a területen felfelé irányuló vízmozgással jellemezhetők, a vízkivételek hatására a felszivárgás intenzitása csökkent. A pozitív nyomásgradiensű területeken a piezometrikus szintek alapján 1-8 mm/év felszivárgási intenzitás határozható meg. A felső pleisztocén képződmények szekunder állapotú piezometrikus szintjei a Tiszazug kivételével a sokévi átlagos talajvízszint alatt helyezkednek el. A talajvíz lefelé irányuló szivárgásának valószínűsíthető intenzitása 2-10 mm/év, a nyomáskülönbségtől és a földtani felépítéstől függően.

A mesterséges vízkivételekkel befolyásolt (szekunder) vízforgalomra jellemző, hogy a felfelé szivárgó idős pleisztocén rétegvizek nem érik el a talajvizet, hanem a felső pleisztocén rétegek laterális vízmozgás formájában továbbítják a keresztáramlás hozamát. Ez a rétegösszlet nem csak a feláramló alsó pleisztocén rétegvizeket, hanem - a talajvízhez viszonyított negatív nyomásállapota következtében - a térség lefelé szivárgó talajvizeit is összegyűjti.

A jelentősebb rétegvíz kivételek elsősorban a városok térségében (lakossági és ipari vízhasználat) jelentkeznek. A rétegvíz-készlet 24%-os kihasználtságú, stagnáló a készlet igénybevétele.

A potenciális utánpótlódási területeken - hordalékkúpokon - (Tiszafüred és Nagykőrös térsége) leszivárgott vizek alacsony összes oldott anyag tartalmúak, keménységük rendszerint magas, víztípusukat tekintve Ca-Mg-hidrogénkarbonátosak (alacsony Na-tartalom) és csaknem kivétel nélkül metánmentesek.

Az egyre finomodó szemcsézetű homokrétegekkel jellemezhető medence-belső felén az összes oldott anyag és a nátrium-kálium tartalom folyamatosan növekszik, a kalcium-magnézium koncentráció csökken, és így a keménység is rohamosan csökken.

A különböző hegységekből lehordott homokrétegek nehézasvány társulásainak fontos szerepe van a tárolt víz sótartalmának kialakulásában, különösen a vas-, mangán- és nyomelemtartalom függ a színes elegyrészek mennyiségi összetételbeli ingadozásaitól.

A pleisztocén és pliocén rétegvizek metántartalma elsősorban a bezáró kőzetek (tároló, fedő és fekvő) szerves anyagával van összefüggésben, törésvonalakkal bőségesen szabdaltsági területekben azonban (pl.:Tiszaécske-Lakitelek-Kunszentmárton között) a migrációs jelensége a főszerep.

A felső pleisztocén képződmények összes oldott anyag tartalma 1.000-1.500 mg/l között alakul, azonban a Zagyva hordalékkúpján 450-500 mg/l sótartalmú vizek tárolhatók fel. A kinyerhető víz kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos típusú, keménysége 15-25 nkf között változik. Felhasználását nehezíti a 0,5-2,0 mg/l közötti vastartalom.

Tiszasüly, Kőtelek, Tiszaabő, Nagykőrös térségében 1.500-2.000 mg/l az összes sótartalom, amely ÉK felé haladva 600-800 mg/l-ig csökken. Hasonló tendencia mutatkozik a Tisza délebbre lévő településeinél is, ahol 600-1.000 mg/l-re mérséklődik az összes oldott anyag tartalom. Ugyanez a trend mutatkozik a keménységek alakulásában is. Pély-Tiszasüly térségében (Jászsági medence pereme) a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos víznek számottevő az alkáli elem tartalma is. Az ivóvízes felhasználású célt nehezítő vastartalom alakulásában ugyancsak a hordalékkúp jelleg a meghatározó. A középső szakaszon 0,5-1,0 mg/l a vaskoncentráció, míg a hordalékkúpon 0,5 mg/l alatti. További nehézséget jelentenek az arzén, bór és nátrium koncentrációk is.

A termálvizek állapota

A megye területén kedvező termálvíz beszerzési lehetőségek vannak. A termálkutak vize elsősorban kommunális céllal (fürdők ellátása) kerülnek hasznosításra, de a jászsági részen a korszerű kútúrési és kiképzési technológiák megjelenéséig - jobb híján - ivóvíz bázisul is szolgáltak. A termálvizek ivóvíz célú felhasználásában a földtani okok (agyagos felépítésű pleisztocén összlet) is meghatározók. Az energetikai célú hasznosítás alárendelt jelentőségű.

Számos településen minősített gyógyvizű termálkutak is találhatóak (Berekfürdő, Cserkeszőlő, Jászapáti, Karcag, Kisújszállás, Kunhegyes, Martfű, Mezőtúr, Szolnok, Tiszaöldvár, Tiszaüred, Tiszaújváros, Törökszentmiklós, Túrkeve).

A hévíztartó felső pannon képződménycsoportot a helyszíntől függően 900-1500 m között szűrőzik a termálkutak. A kitermelhető víz hőmérséklete 40-65 °C. A vízkövesedés ritkán jelent gondot. Az összlet nyomáscsökkenése nagyon jelentős (helyenként több atmoszférás), a kitermelés általában szivattyús vagy kompresszoros. A használt termálvizek sótartalma a felszíni befogadók károsanyag terhelését növeli.

Szolnokon, valamint a nagyobb településeken meglévő strand- és közfürdők, továbbá ipari és ivóvíz-kivételek alkotják a termálvíz használatok túlnyomó többségét. A vízmérleg szerint a termálvíz készletek átlagos kihasználtsága mintegy 37 %-os, növekvő mértékű. A víztartó képződményekben jelentkező nyomáscsökkenések miatt takarékosabb hévízgazdálkodásra van szükség. A takarékosabb felhasználást segítik a víz-visszaforgatásos rendszerek is.

Fürdővíz

A megye területén 53 töltő-ürítő és 78 vízforgató berendezéssel ellátott fürdőmedence üzemel. Mind a töltő-ürítő, mind a víz-visszaforgatásos rendszerű medencék esetén a nem megfelelőséget leggyakrabban a határérték feletti Fecal coliform, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa és Coccus-szám okozta. Kémiai paraméterek tekintetében kifogásoltság a határértékektől eltérő pH érték, szabad klór tartalom, THM, ammónium miatt volt.

A megye területén 2008 évben 6 természetes fürdőhely üzemelt:

- Tiszafüred szabadvízi strand
- Abádszalók Tisza-tó strand
- Tiszapüspöki szabadvízi strand
- Nagykörű szabadvízi strand
- Rákóczi falva szabadvízi strand
- Rákócziújfalu szabadvízi strand.

Felszín alatti vízbázisok védeltsége

Vizsgálatok szerint a víztermelési céllal igénybevett összletek a felszíni szennyeződésekkel szemben megfelelő természetes védeltséggel rendelkeznek, csupán Jászberény, Jászfényszaru, Jászboldogháza, Pusztamonostor felszín alatti vízbázisa minősíthető sérülékenynek. Ezeknél a vízbázisoknál a biztonságba helyezés (védőidom-védőterület meghatározás és kijelölés, valamint a szükséges intézkedések meghozatala) már megtörtént.

Ezeknek a vízbázisoknak biztonságba helyezésére lezárultak a vizsgálatok, a védelmi intézkedések megvalósítása folyamatban van.

A talajvízből történő közvetlen utánpótlódás a medence peremi területeken jellemző, a medence belseji területeken a törmelékes üledékes nagy medencékre jellemző áramlási rendszer miatt a feláramlási jellegű hidrodinamika jellemző, így kevésbé sérülékenyek. Ezeken a területeken a nem megfelelő műszaki tartalommal (palástszigetelés nélkül) megvalósított, elsősorban lakossági csökhutak jelenthetnek lokális, de mégis komolyabb veszélyforrást.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a megye területén ivóvízes céllal termelésbe állított víztartó képződményeinek természetes hidrogeológiai védeltsége jónak minősíthető, az esetleges szennyező-front lejutása a megye túlnyomó részén meghaladja a 50 évet.

3.2.4./ Szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás

A Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program értelmében a kijelölt szennyvízelvezetési agglomeráció területén a települési szennyvizek közműves szennyvízelvezetését és a szennyvizek biológiai tisztítását, illetőleg a települések szennyvizeinek ártalommentes elhelyezését meg kell valósítani, legkésőbb

2008. december 31-ig a 10000 lakosegyenértéknél nagyobb terhelést meghaladó szennyvíz-kibocsátású, külön jogszabály által kijelölt érzékeny területeken, a nitrogén és foszfor eltávolítás egyidejű biztosításával;
2010. december 31-ig 15000 lakosegyenérték terhelést meghaladó szennyvíz-kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén;
2015. december 31-ig a 2000-10.000 lakosegyenérték terheléssel jellemezhető szennyvíz-kibocsátású szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén.

Szennyvíztisztítóval ellátott, illetve ellátatlan települések:

Megye	Illetékességi területen lévő települések száma	Szennyvíztisztítóval ellátva - településszám -		Ellátatlan település szám		Ellátott település szám (db/%)	
		Önálló teleppel	Regionális teleppel	Összesen	2000 LE fölött		
JNKSz megye	78	22	31	25	7	53	68 %

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

A 25 ellátatlan település közül 7 település lakosszáma meghaladja a 2000 főt, így a Nemzeti Program alapján, ezeken a településeken a szennyvíztisztítást és elvezetést 2015 év végéig meg kell oldani. A megyében Jászládány, Jászfákóhalma, Jánoshida, Tiszapüspöki, Tiszaszentimre, Tiszabő, Tiszabura települések tartoznak ebbe a kategóriába.

Jász-Nagykun-Szolnok megye településeinek szennyvíztisztító kapacitásai és a kibocsátások:

Sorszám	Település	Van szennyvíz telep	Csatlakozó település	Kapacitás (m ³ /nap)	Kibocsátott szennyvíz-mennyiség (m ³ /nap)
1	Abádszalók	igen	Kunhegyes	1000	523
2	Alattyán	igen		250	150
3	Berekfürdő	igen		500	406
4	Cibakháza	igen		475	143
5	Cserkeszőlő	igen		500	334
6	Fegyvernek (x)	igen		150	104
7	Hunyadfalva	igen	Csataszög, Tiszasüly, Nagykörű, Kötelek	525	401
8	Jászapáti	igen	Jászszentandrás, Jászkisér	2000	1100
9	Jászárokszállás	igen		2500	1700
10	Jászberény	igen		8000	4501
11	Jászfényszaru	igen	Pusztamonostor	800	590
12	Karcag	igen		4000	2684
13	Kenderes	igen		250	241
14	Kétpó (x)	igen		15	10
15	Kisújszállás	igen		1200	879

16	Kunmadaras	igen		120	93
17	Kunszentmárton	igen		831	771
18	Martfű	igen		1000	1211
19	Mesterszállás	igen		216	53
20	Mezőhék	igen		24	19
21	Mezőtúr	igen		3700	1736
22	Öcsöd (x)	igen		100	0
23	Szolnok	igen	Zagyvarékas, Vezseny, Ujszász, Tószeg, Besenyszög, Jászfelsőszentgyörgy, Rákóczi falva, Rákócziújfalú, Szajol, Szászberek, Tiszajenő, Tiszavárkony,	32000	22266
24	Tiszabő (x)	igen	üzemen kívül	50	0
25	Tiszaroff	igen	Tiszaágó	350	150
26	Tiszaöldvár	igen		1200	330
27	Tiszaújváros	igen	Tiszaszőlős	2000	1268
28	Tiszasas	igen	Csépa, Szelevény	400	206
29	Törökszentmiklós	igen		4000	1942
30	Túrkeve	igen		750	1284

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

Megjegyzés (x) : nevezett helyeken nincs csatornahálózat.

A megye települései közül nincs szennyvízcsatorna hálózat az alábbi településeken: Jászágó, Jászdósa, Jászfelsőszentgyörgy, Jászfényszántó, Jászivány, Jásztelek, Jánoshida, Jászboldogháza, Jászládány, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszaszentimre, Tiszaigaz, Tiszaörs, Nagyiván, Tomajmonostora, Tiszabő, Fegyvernek, Tiszapüspöki, Örményes, Kuncsorba, Tiszatenyő, Kengyel, Kétpó, Öcsöd, Nagyrév, Tiszainoka, Tiszakürt.

Folyamatban lévő szennyvízes projektek:

Új fejlesztések a KEOP pályázat alapján:

- települési szennyvíztisztító telep bővítése és szennyvízcsatornázás Fegyverneken,
- Öcsöd település csatornázása és szennyvíztisztítása,
- szennyvízelvezetés és tisztítás fejlesztése Tiszatenyőn és Kengyelen,
- Jászládány településen szennyvízhálózat kiépítése szennyvíztisztító teleppel,
- Jászfelsőszentgyörgy település szennyvízelvezetés és tisztítás programja a Tápió-menti Régió szennyvízelvezetés és szennyvíztisztítás projekten belül.

Új fejlesztés ÉAOP pályázat alapján:

- szennyvízelvezetés és tisztítás fejlesztése Jászteleken.

Meglévő rendszerek fejlesztése KEOP pályázat alapján:

- Abádszalók-Kunhegyes szennyvízelvezetési és tisztítási projektje,
- szennyvíztisztító telep és csatornahálózat bővítése Kunszentmártonban,
- a mezőtúri környezet veszélyeztető szennyvízkezelés átalakítása biztonságos, a természeti környezetet óvó, magas színvonalú, gazdaságosan üzemeltethető technológiával és az iszapkezelés megoldásával,
- szennyvízcsatorna hálózat építése Tiszaöldvár Homok városrészén,
- Túrkeve város új szennyvíztisztító telepének projektje.

Szennyvíztisztító telep kapacitás kihasználtsága:

Megye	Kiépített kapacitás -m ³ /nap-		Tisztított szennyvíz mennyiség - m ³ /nap-			
	Összesen	Regionális rendszerben	Összesen	%	Regionális rendszerben	%
Jász-Nagykun-Szolnok	57656	36725	37703	65	25086	68

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

A táblázat adatai alapján a regionális rendszerekben kedvezőbb (68 %) a kiépített kapacitás kihasználtsága, ami arra utal, hogy a regionális rendszerben a rácsatlakozási ösztönzés hatékonyabb és ennek megfelelően feltehetően az üzemeltetési költségek is alacsonyabbak.

A kibocsátott szennyvíz minőségének ellenőrzése a felszíni vizek minősége védelméről szóló 220/2004. (VII. 21.) számú Kormányrendelet értelmében önellenőrzési rendszerben történik, vagyis a jogszabályban meghatározott gyakorisággal az önellenőrzési tervben meghatározott laboratórium szennyvízmintát vesz és azt az üzemeltetési engedélyben előírt kibocsátási paraméterekre bevizsgálja. A mérési eredmények megbízhatóságának meghatározása érdekében a KÖTI-KTVF szűrőpróba szerűen egy-egy kibocsátó esetén helyszíni szemlével egybekötött ellenőrzést tart.

Szennyvizek befogadója

A kibocsátott szennyvizek befogadója többnyire a Tisza folyó közvetlen, vagy közvetett formában.

Egyéb befogadók: Zagyva, Hortobágy-Berettyó, Hármaskörös, belvízcsatornák, holtágak.

Vízvédelemmel kapcsolatos távlati feladatok:

- bel- és külterületi vízrendezés összehangolása,
- vízminőség monitoring rendszer kiépítése,
- házi szennyvízbekötések szorgalmazása,
- a megye meglévő és rejtett vízbázisának átfogó hasznosítása és védelme,
- racionális és környezetkímélő vízhasználat és a szennyezést csökkentő technológiák elterjesztése,
- felhagyott dögkutak, szennyvíz leürítő helyek és ingatlanon belüli szennyvízagnak, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultivációja.

3.3./ Belvízvédelem, árvízvédelem

3.3.1./ Belvízvédelem

Jász-Nagykun-Szolnok megye területén a belvízvédelmi létesítmények kezelői az alábbiak:

KÖTI-KÖVIZIG Szolnok	743 km belvízcsatorna
KÖR-KÖVIZIG Gyula	3,7 km belvízcsatorna
ATI-KÖVIZIG Szeged	5 km belvízcsatorna
TI-KÖVIZIG Debrecen	56 km belvízcsatorna
Belvízcsatornák összesen:	807,7 km

É-KÖVIZIG Miskolc	28,2 km kisvízfolyás
KÖDU-KÖVIZIG Budapest	5,0 km kisvízfolyás
Kisvízfolyások összesen:	33,2 km

Szivattyútelepek

KÖTI-KÖVIZIG Szolnok	48 db névleges teljesítmény:	103,8 m ³ /s
KÖR-KÖVIZIG Gyula	1 db névleges teljesítmény:	6,0 m ³ /s
ATI-KÖVIZIG Szeged	1 db névleges teljesítmény:	0,8 m ³ /s
TI-KÖVIZI Debrecen	2 db névleges teljesítmény:	4,55 m ³ /s
Szivattyútelepek összesen:	52 db névleges teljesítmény:	115,15 m³/s.

Forrás: a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság tájékoztató

Vízrendezési létesítmények törvény által meghatározott jelenlegi tulajdonformái

- 1./ Állami tulajdon (kizárólagos) - KÖVIZIG kezelés
(forgalomképes) - FVM Hivatali kezelés
- Vízgazdálkodási társulati kezelés, illetve üzemeltetik az FVM hivatali csatornákat is.
- 2./ Önkormányzati tulajdon - Önkormányzati kezelés
- Vízgazdálkodási társulati kezelés.
- 3./ Magántulajdon - magánkezelés
- Vízgazdálkodási társulati kezelés.

A megye területén az állami tulajdonú belvízrendezési művek a káros vizek elvezetésére 90 %-ban kiépítettek. A forgalomképes FVM Megyei Szakigazgatási Hivatalok által kezelt, de vízgazdálkodási társulatok által üzemeltetett csatornák együttes hossza 461 km. A megye területén a KÖTI-KÖVIZIG működési területén 5 Vízgazdálkodási Társulat (karcagi, kunhegyesi, jászkiséri, mezőtúri és részterülettel Tószeg környékén a ceglédi) működik. Jászárokszállás külterületén lévő csatornák (pl.: Szarv-ágy patak) a megyében találhatóak, viszont az Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság területén a Mátraaljai Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulás üzemeltetésében található.

A társulatok által kezelt csatornák hossza 2227 km. Az önkormányzatok tulajdonában 54,1 km külterületi és közel 2300 km belterületi csatornarendszer tartozik. A külterületen található még az ún. üzemi művek, amelyeknek egy része önkormányzati tulajdonba került, de ezekre vonatkozó adat nem áll rendelkezésre. Ezeknek egy része megsemmisült, tulajdoni és kezelői viszonyok rendezetlenek, műszaki állapotuk erősen leromlott, elhanyagolt. Csatornák egy jelentős része feliszapolódott és a jobb vízelvezetés céljából a jövőbeni feladat a feliszapolódott csatornák kikotrása.

A vízkormányzó művek jelentős része karbantartott, kezelhető. A szivattyútelepek állapota megfelelő, azok általában üzemképesek. Az utóbbi időben a megye területén a belvízrendezést szolgáló műtárgyaknál és szivattyútelepeknél elszaporodtak a lopások és a rongálások.

Belvízcsatornák fejlesztése, mint egyik jelentős jövőbeni feladat

A jelentősebb belvízcsatornák közül a Doba, a Milléri és a Harangzugi I. belvíz főcsatornák mederfejlesztése és rekonstrukciója elkezdődött az Észak-Alföldi Operatív Program támogatásával.

A 2008-as évben kiírásra került a társulati kezelésű művek fejlesztésére vonatkozó pályázat, amelyben a döntés 2009 nyarán megtörtént. Nagyon fontos a társulati kezelésű csatornák és műveinek fejlesztése, mivel ezek a csatornák vezetik a mezőgazdasági területekről, illetve településekről a vizet a KÖTI-KÖVIZIG kezelésű befogadóba.

A külterületen lévő földutak és azokhoz tartozó árkok és belvízcsatornák

Ezen létesítmények korábban az ún. üzemi csatornák voltak, de átkerültek önkormányzati tulajdonba, jelenleg a helyzetük, kezelésük, birtokbaadásuk tisztázatlan. Jövőbeni feladat ezen létesítmények tulajdonviszonyainak és birtokbaadásuk tisztázása, ezt követően a szükséges mértékű felújítások a külterületi vízrendezés hatékonysága céljából.

Vízvédelmi tervek

Az önkormányzatok egy része nem rendelkezik vízvédelmi tervvel, így ezeknek az elkészítést a jövőben soron kívül el kell végezni. Ezen kívül a meglévő védelmi terveket az előírásoknak megfelelően aktualizálni szükséges.

Települések belterületi vízrendezése

2,5 milliárd forintos nagyságú kiemelt projekt indult el az Észak-Alföldi Operatív Program keretében Kunhegyes gesztorságú konzorcium vezetésével, Abádszalók, Jászkisér, Kunhegyes, Tiszabura, Tiszasüly és Vezseny belterületi belvízrendezésének megoldására, továbbá Tiszagyenda és Tiszaroff ugyanerre a célra közel 1 milliárd forint TRFC támogatást nyert.

Észak-Alföldi Operatív Program által támogatott bel-és külterületi vízrendezési projektek:

- Jászberény város belterületi vízrendezési projekt,
- Kisújszállás város belvízelvezető rendszerének rekonstrukciója,
- Törökszentmiklós város bel-és csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója.

Bel- és külterületi vízrendezéssel kapcsolatos távlati feladatok

A megye területe belvíz-veszélyeztetett, így a távlatban egyik kiemelt feladat a bel és külterületi vízrendezés összhangjának megteremtése, a káros vizek időbeni levezetése.

Javasolt intézkedések:

- belterületi vízelvezető csatornarendszerek üzemképességének vizsgálata, rekonstrukciója,
- külterületi belvízcsatornák öblözetenkénti felülvizsgálata és szükség esetén üzemképessé tétele,
- belterületi vízelvezető csatornahálózat tervanyagával nem rendelkező településeknél a vízjogi létesítési engedélyes terv elkészítése és az anyagi források birtokában a csatornahálózat kiépítésének megkezdése és teljes kiépítése.

3.3.2./ Árvízvédelem

A 2009. évben Szolnok belterületén a Zagyva jobb parti fővédvonal 0+910 és 1+140 tkm szelvénye közötti szakaszán a vegyes szerkezetű töltésen lévő terméskő fal süllyedése és kibillenése következett be, melynek elhárítására a szükséges lépések megtörténtek. Meg kell állapítani, hogy a többi árvízvédelmi létesítmény állapota is tovább romlott az elmúlt időkben. A földtöltéseken a 2009. évben több helyen jelent meg új repedés, melynek jelentős része a töltéskoronán hosszirányú. A 10.09 Mezőtúr-Himesdi árvízvédelmi szakaszon a Hortobágy-Berettyó jobb parti töltéskoronáján Mezőtúr térségében kiüregelődések következtek be.

Összességében a töltéskoronák a teljes hossz 40 %-ában megfelelőek, míg a rézsűburkolatoknak 17 %-a teljesíti az elvárásokat. Az elmúlt évtizedben épült vasbeton létesítmények átfogó rekonstrukcióra szorulnak, legsürgetőbb rekonstrukciót igényel a szászberki vasbeton támfal.

Az árvízbiztonság javítását szolgáló VTT Jász-Nagykun-Szolnok megyét érintő programja

Tiszaroffi árvízszint csökkentő tározó

A Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT) keretében 2009. július 19-én átadásra került a tiszaroffi árvízszint csökkentő tározó, melyet ideiglenesen üzemeltetésre átvett a KÖTI-KÖVIZIG. A létesítmény gyakorlatilag üzemképes.

Az ÚMFT Környezet és Energia Operatív Program keretében 2007-2013 között megépülő létesítmények:

- Hanyi-Tiszasülyi árvízi tározó

A projekt előkészítése 2008-ban befejeződött, 2009. szeptember 24-én megtörtént az ünnepélyes alapkőletétel. A tározó Jász-Nagykun-Szolnok és Heves megye területén helyezkedik el, Tiszasüly, Jászkisér és Pély településeket érinti. A kivitelezési munkák várhatóan 2012 tavaszán fejeződnek be.

- Nagykunsági árvízi tározó

A projekt előkészítése 2008-ban befejeződött, 2009. szeptember 24-én megtörtént az ünnepélyes alapkőletétel. A tározó a Kiskörei víztározótól délre, a Tisza és a Nagykunsági Főcsatorna közötti területen fog elhelyezkedni a Tisza bal partján, Jász-Nagykun-Szolnok megyében. A tározóval határos települések: Abádszalók, Tiszaroff, Tiszagyenda, Tiszabura, Pusztataskony és Kunhegyes. A kivitelezési munkák a tervek szerint 2012 tavaszán fejeződnek be.

- Tisza folyó hullámterének rendezési projektje

Közeljövő feladat a Tisza Kisköre-Szolnok és Szolnok-Szeged közötti szakaszon a Tisza nagyvízi medrében a lefolyási viszonyok javítása.

- Tószeg és Tiszajenő közötti, valamint Zagyva folyó árvízvédelmi fejlesztés

Távlati feladat az árvízvédelmi fejlesztések Tószeg és Tiszajenő között, a megyét érintő szakaszon, illetve a Zagyva folyó mentén Szolnok és Zagyvarékas térségében.

Jelenlegi árvízvédelmi rendszer fejlesztése

A Környezet és Energia Operatív program keretében az „Állami tulajdonú árvízvédelmi fejlesztések” című pályázati konstrukcióban a KÖTI-KÖVIZIG két árvízvédelmi szakasz fejlesztésére nyújtott be pályázatot és kapott támogatást:

- **Árvízvédelmi fővonal fejlesztése a Hármas-Körös jobb parti Körös-zugi térségben (10.08 árvízvédelmi szakasz)** (Hármas-Körös jp. 2+000-10+300 tkm és 37+000-39+300 tkm Szelevény, Szentes, Mesterszállás és Csongrád térsége).
- **Árvízvédelmi fővonal Szolnok város térségi fejlesztése a Tisza jobb parti árvízvédelmi szakaszon (10.02 árvízvédelmi szakasz)** (Tisza jp. 57+500-63+278 tkm és 65+481-66+458 tkm Szolnok térsége).

Mindkét projekt előkészítése 2010 őszén várhatóan lezárul, ezt követően megkezdődhet a kivitelezési munka.

3.4./ Természet- és tájvédelem

Forrás: KÖTI-KTFV 2008. évi környezet állapot értékelés

Jász-Nagykun-Szolnok megye területén a Hortobágyi, Körös-Maros, Bükki, a Duna-Ipoly és a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságok természetvédelmi kezelői hatáskört gyakorolnak országos jelentőségű védett természeti területek esetében. Az I. fokú Természetvédelmi Hatósági jogkört Jász-Nagykun-Szolnok megyében Jászárokszállás, Jászágó, és Jászdózsa települések kivételével a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség látja el. Az említett három település esetében az Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség az I. fokú természetvédelmi hatóság.

3.4.1./ Hortobágyi Nemzeti Park

A Nemzeti Park összes területének közel 15 %-a a megyében Karcag, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszafüred külterületét érinti, összesen 12.219 ha nagyságban. E területen belül kiemelten kezelendő a Hortobágy puszták területe. A Hortobágy Európa legnagyobb összefüggő szikes talaj előfordulása, mely sokszínű mozaikosságban jelenik meg.

A hortobágyi pusztának nemzeti parkba eső része már kezdetektől fogva jelentős nemzetközi elismerést élvezett, egésze bioszféra rezervátum lett, később felvételt nyert a nemzetközileg is elismert vízimadár élőhelyek sorába, 1999. december 1-től pedig az UNESCO által adományozott „Világörökség része” megtisztelő címet is elnyerte.

Közép-Tisza Tájvédelmi Körzet

Közép-Tisza-Jászság természetvédelmi tájegységben a legnagyobb kiterjedésű országos jelentőségű védett természetvédelmi terület, amely jelenleg csak a Tisza hullámterére korlátozódik. A tájvédelmi körzet határai többnyire megegyeznek a Tisza árvízvédelmi töltéseivel. Jelentős azoknak az értékes természetvédelmi területeknek a száma, amelyek annak idején kimaradtak a kijelölésből, pedig a sérülékeny ökológiai rendszerek szerves részét képezik és kiemelkedő a jelentőségük akár, mint átmeneti, vagy állandó madár élőhelyek, akár mint az ártéri ökoszisztémák maradványai. Ilyen területek az egyes ármentesített oldalon lévő holtágak, löszpuszta gyepek maradványok, természetes morotvák elmocsarasodott medrei, szikes puszták.

A tájvédelmi körzet területének jellemzése

A védett területek kizárólag a hullámtérben találhatók, azokra a Tisza vízállása, de főleg az áradások döntő hatással vannak. Legjelentősebb botanikai értéket a Besenyszög és Rákóczi falva területén található sziki kocsord, réti őszirózsa állományok, Szolnok területén található két kiterjedt fátyolos nőszirmos állomány és egy kisebb és fogyatkozó kornistánics állomány, valamint főleg a Tisza hullámtéri töltés lábai mentén található tiszaparti margitvirág, nyári tűzike, réti iszalag és debreceni torma állományok képviselik.

Gyepek

Nagyobb védett gyepterület csak Tiszapüspöki és Rákóczi falva külterületén található. Ezek közül a legértékesebb a Rákóczi falva külterületén található gyepterület, ahol a 2006-ban zárult LIFE projekt keretében elvégezték a terület gyalogakác-mentesítését. A fenti gyepterületeken kívül említést érdemelnek a Tiszakürti Szigetmajori és a Tiszajenői gyepterületek.

Nádasok

A nádasokon belül kiemelten kezelendő a Cserkei-fertőn, a Csukás-fertőn és a Csépai-fertőn lévő nádasok. A Csukás-fertőn lévő nádasoknál a vágatlan helyeken 2007-ben összesen 111 pár nagykovács fészkelte. Az utóbbi időben a Csépai és a Cserkei-fertőn a nádasok egy része leégett.

Erdők

A legnagyobb összefüggő természetközeli puhafaállományok a Feketevárosi-Holt Tisza gát oldali partja mentén, Fokorúpusztánál (Besenyszög) és Törökszentmiklósnál (Pityóka) találhatók. Tölgyesek Nagykörűnél és Szórópusztánál találhatók. Tiszabő külterületén található értékes idős tölgyállományok nagy részét az elmúlt években illegális módon kitermelték. A nagyterületeket elfoglaló nemesnyárasok véghasználata egyre nagyobb területeken történik.

Vizes élőhelyek, szentély-típusú holtágak:

A vizes élőhelyek közül a szolnoki területi részen a Feketevárosi-Holt-Tisza (Szolnok, Besenyszög) és a Szórói-Holt-Tisza (Besenyszög, Tiszapüspöki) szentély-típusú holtágakat kell megemlíteni, melyek erősen feliszapolódtak. A holtágak mellett jelentős vizes élőhelynek számító kubikgyödrök szinte mindenhol kiszáradtak a nyár végére. A Pityóka (Törökszentmiklós) kubikok és az Anyita (Nagykörű) vízterei szárazra kerültek. A kőtelki Csatló (Kőtelek, Tiszasüly) és a tiszaroffi Góli-tó szintén szentély-típusú holtágak, melyek jelentősen feliszapolódtak.

Védett természeti értékek:

- Szolnok-Mezőtúr vasútvonal mellett a szennyes infű, hengeres peremizs, törpe mandula, karcsú orbáncfű,
- Túrkeve külterületén és a Tiszától északra elhelyezkedő területen, valamint a Jászságban a kerecsensólyom,

- Jászberény külterületén, Jászágó és Jászárokszállás mezőgazdasági területein, Tiszapüspökinél, Besenyszögön és Törökszentmiklóson a parlagi sas,
- Pusztamonostornál hamvas rétiheja,
- Újszász területén kékvércse,
- Nagykörűben holló,
- a Tiszától északra elhelyezkedő területen, valamint Tizzasülyön és Kőteleken a fekete gólya,
- a Cserkei-fertőn nagykovács és bütykös hattyú, Csukás-fertőn nagykovács, Csépa-fertőn bütykös hattyú,
- a védett területen kívül a Gyovai-Mámai Holt-Tiszán a bütykös hattyú, a Cibakházi Holt-Tiszán a nagykovács és a bütykös hattyú, a Kunszentmártoni Kékes-lapos halastónál a nagykovács és a bütykös hattyú,
- Szolnok környékén a gulipán, Szolnok és Besenyszög térségében a gólyatöcs,
- a védett teljes területen a szalakóta-állomány,
- Cibakházi Holt-Tiszán a hódok,
- Jászberény külterületén az ürge.

Nagykunsági Természetvédelmi Tájegység

Védett természetvédelmi területek:

Kecskeri Puszta természetvédelmi terület (Országosan védett)

Karcag külterületének nyugati részén helyezkedik el, a régi 4. sz. főúttól északnyugatra, Karcag város közigazgatási határának nyugati széléig. 1993-ban 1.226 ha-on nyilvánították védetté. Természetvédelmi feladat az extenzív területhasználati módok megteremtése, a régióra jellemző növény és állatfajok megőrzése.

Zádor-híd és környéke természetvédelmi terület (Országosan védett)

Karcag várostól északkeletre a régi Pest-Szolnok-Debrecen postaút mentén található műemlék Zádor-hídat és környező szikes pusztát 71,5 ha-on 1976-ban nyilvánították védetté. A védett területté történő nyilvántartás célja részben a kultúrtörténeti értéként is jelentős híd megóvása, valamint jellemző hagyományos pásztorkodás eredeti környezetben történő bemutatása.

Tiszaigari Arborétum természetvédelmi terület (Országosan védett)

Az arborétum alapjait 1867-ben létesített 2 ha-os sétakert vetette meg. A sétakert anyagát az őshonos fák és cserjék mellett a távolabbi tájak növénykülönlegessége is növelte, területét fokozatosan bővítette. 1958-ban az egész terület „természetvédelmi rendeltetésű erdőrészlet” besorolást kapott, 1976-ban 20 hektárnyi részét természetvédelmi területté nyilvánították. 2000. év szeptemberétől országos természetvédelmi területnek minősített (21/2000 (VIII.31) KöM rendelet alapján).

Természeti területek bővítése a Nagykunságban

- A Hortobágyi Nemzeti Park bővítése Karcag határában 3.200 ha
- Tiszaigari Arborétum bővítése 49 ha.

Kiemelt jelentőségű természeti értékek (célfajok) a Nagykunságban

Túzok, székicsér, daru, parlagi sas, réti sas, kerecsen sólyom, kék vércse, gyurgyalag, parti fecske, vidra, löszmaradvány fajok, pannon szikések.

Tisza-menti Arborétum természetvédelmi terület (Országosan védett)

Az arborétum a Tisza-gát mentén fekszik. Az őshonos és telepített növényzet látványos egységet alkot. Az arborétum alapállományát adó természetes, illetve természetes összetételű erdő fő fajai a kocsányos tölgy, pannonkőris és a mezei juhar. Területe közel 60 ha.

A törvény erejénél fogva (ex-lege) védett természeti területek

A Tiszazugban (Cserkeszőlő, Csépa, Kunszentmárton, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszaújváros, Tiszasas) és Újszászon találhatók. Karcag és Tiszafüred területén szikes tó, Tiszaderzs és Tiszafüred területén láp található.

A törvény erejénél fogva védett kunhalmok (129 db)

Általános megállapítás, hogy a hatékonyabb védelmük még nem oldódott meg.

NATURA 2000

Különleges madárvédelmi területek:

Elnevezés	Területkód	Érintett települések a megyében
Hortobágy	HUNN10002	Abádszalók, Karcag, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszaigár, Tiszaörs, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred
Bihar	HUHN10003	Karcag
Közép-Tisza	HUHN10004	Besenyszög, Cibakháza, Csépa, Cserkeszőlő, Fegyvernek, Martfű, Nagykőrű, Nagyrév, Rákócziújfalva, Rákócziújfalva, Szajol, Szolnok, Tiszabó, T.bura, T.földvár, T.jenő, T.kürt, T.püspöki, T.roff, T.sas, T.süly, T.várkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Vezseny
Jászság	HUHN10005	Alattyán, Jászsós-szentgyörgy, Jászapáti, Jászberény, Jászfákóhalma, Jásztelek

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

Különleges természet-megőrzési terület:

Elnevezés	Területkód	Érintett települések a megyében
Pusztamizsei erdő	HUHN20079	Jánoshida, Jásztelek

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

Kiemelt jelentőségű különleges természet megőrzési területek:

Elnevezés	Területkód	Érintett települések a megyében
Alattyáni berki erdő	HUHN20074	Alattyán, Jánoshida
Alsó-Zagyva hullámtere	HUHN20089	Szolnok
Aranyosi legelő	HUHN20138	Abádszalók
Borsóhalmi legelő	HUHN20076	Jászberény, Jászfákóhalma
Csépa-szelevényi gyepek	HUHN20154	Szelevény
Cserkei Nagy-fertő	HUHN20155	Cserkeszölő
Hegyesbor	HUHN20146	Karcag
Hortobágy	HUHN20002	Karcag, Kunmadaras, Nagyiván, Tiszafüred, Tiszaigar
Jászapáti-Jászkiséri szikesek	HUHN20085	Jászapáti, Jászivány, Jászkisér
Jászfényszaru erdő	HUHN20077	Jászfényszaru
Jászsági Zagyva ártér	HUHN20078	Jászberény, Jászfelsőszentgyörgy
Kecseri puszta és környéke	HUHN20145	Karcag, Kunhegyes, Kunmadaras
Kenderesi legelő	HUHN20144	Kenderes
Közép-Tisza	HUHN20015	Besenyszög, Cibakháza, Csépa, Fegyvernek, Kőtelek, Martfű, Nagykőrű, Nagyrév, Rákóczi falva, Rákócziújfalú, Szajol, Szolnok, Tiszaabony, Tiszaabony, Tiszaabony, Tiszainoka, Tiszajenő, Tiszakürt, Tiszapüspöki, Tiszaroff, Tiszasas, Tiszasüly, Tiszavárkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Vezseny
Kunszentmárton, Bábockai-legelő	HUHN20152	Kunszentmárton, Öcsöd
Mezőtúri Szandazugi-legelő	HUHN20149	Mezőtúr
Pásztói-legelő	HUHN20148	Túrkeve
Szalóki Nagy-fertő	HUHN20139	Abádszalók
Szelevényi tó-köz	HUHN20153	Szelevény
Tiszaigar-Tiszaörsi Körtevényes	HUHN20141	Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaszentimre
Tiszakürti-Tiszainokai gyepek	HUHN20158	Tiszainoka, Tiszakürt
Tiszasasi Láp-legelő	HUHN20156	Tiszasas
Tisza-tó	HUHN20003	Abádszalók, Tiszaabony, Tiszaderzs, Tiszafüred
Tiszaugyi Körtevényes és Bokros	HUHN20157	Tiszakürt
Újszász-Jászboldogházi gyepek	HUHN20081	Jászboldogháza, Szászberek, Újszász
Úrbéri-legelő	HUHN20140	Abádszalók, Tiszaderzs

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

Jászsági Tájvédelmi Körzet (tervezett)

Több éve folyik a jászsági természetvédelmi területek felmérése és az értékesebb területekre vonatkozó védetté nyilvánítási javaslat kidolgozása. Jelenleg több mint 13.000 ha természeti terület védetté nyilvánítása szerepel a javaslatban. A védelemre tervezett területek nagy része gyepek.

A tervezett tájvédelmi körzet csökkentett kiterjedéssel három különálló természetvédelmi területként valósulna meg (Alsó-Zagyva hullámter, Borsóhalmi-legelő, Zagyva-menti).

3.4.2./ Körös-Maros Nemzeti Park

A Körös-Maros Nemzeti Park országosan védett területi közül két területi egység esik Jász-Nagykun-Szolnok megye területére, melynek adatai:

Területi egység	Szántó (ha)	Gyep (ha)	Erdő (ha)	Kivett (ha)	Összesen (ha)
KMNP Dévaványai-Ecsegi puszták területi egység (Túrkeve, Kisújszállás)	708,3	1.832,7	270,6	470,5	3.282,1
KMNP Körös-ártér területi egység (Kunszentmárton, Mesterszállás, Mezőtúr, Öcsöd, Szelevény, Tiszaföldvár)	470,6	2.033,7	1.045,0	1.096,7	4.646,0
Összesen:	1.178,9	3.866,4	1.315,6	1.567,2	7.928,1

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

Dévaványai-Ecsegi puszták jellemzői

Az Alföld valamikori legnagyobb mocsárvidékét a Nagy-Sárrétet a Berettyó folyó szétterülő vize táplálta. A Hortobágy-Berettyó védett 20 km-es szakasza elkerülte a folyószabályozást. A gazdag élővilága megőrizte a tündérfátyol, a vízitők, a sulyom és a rucaöröm állományait. Ezeken kívül megtalálhatók a szárcsák, tőkés réce, vízityúk, de feltűnőbbek a gémfélék, szürke és vörös gémek, a bakcsók, a kis kócsagok, valamint az üstökös gémek. A folyó árterén a vidrák találják meg az életfeltételeiket. Az ecseg-pusztai területen az ecsetpázsitos kaszáló és mocsárrétek övezte gulya kutakban megtalálható, mint védett virágtalan növény a gímpáfrány és az aranyos fodorka. Az ún. Ördögárok mintegy másfél kilométeres szakaszán megtalálhatók a jellegzetes löszpusztai növények, mint a zsályafélék, macskahere, taréjos tarackbúza. A szárazabb térszíneket a cickafark füves pusztá, ürmös füves pusztá borítja. A kopáros, só felhalmozott területeken megtalálható a sziki mézpázsit, sziki üröm. A nedvesebb helyeket az ecsetpázsit uralja. A területen különleges növénytani értéket képviselnek a pettyezett őszirózsa, sziki kocsord állományok.

Körös-ártér jellemzői

A folyó hullámterét a puhafás ártéri erdők, füzes nyárasok, ártéri gyepek, kaszálók kísérik. Itt a hullámtéri erdők két jellemző típusa a gyakoribb fűz-nyár puhafa található, a magas hátakon a tölgy-kőris és szil keményfa állomány. A Körös árterén a mocsári és vízi növényzet igen gazdag, mint védett növény a fehér tündérrózsa, rucaöröm, a sulyom és a tündérfátyol. A nedves kaszálók védett növénye a réti iszalag. A Körösön és a kubikokban gyakori a bakcsók, kiskócsag, szürke gém, nyár végén - öszelején megfigyelhető a fekete gólya, télen a jégmentes folyó a vadrécéknek ad pihenőhelyet. Az emlősök közül előfordul a vidra. A kevésbé zavart, idősebb erdőállományokban gémtelepek alakultak ki, számos odúlakó madár és denevérfaj él itt. A vízinövényekben gazdag morotvákban a réticsík és ma már veszélyeztetett kárász, mint ritkuló halfajok szaporodtak el. Népes állománya alakult ki a vágócsíknak, halványfoltú küllőnek és a kis elterjedési területű széles durbincsnak.

Szentély típusú holtágak

- Gyigerzugi holtág Öcsöd és Kunszentmárton település határokat érinti,
- Özénzugyi holtág Tiszaföldvár, Öcsöd és Kunszentmárton közigazgatási határában helyezkedik el.

NATURA 2000 hálózat

Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területek adatai:

Természet-megőrzési területek	Szántó (ha)	Gyep (ha)	Erdő (ha)	Kivett (ha)	Összesen (ha)
Dévaványa Környéki gyepek (Túrkeve)	235	590	10	35	870
Hortobágy-Berettyó (Túrkeve, Kisújszállás)	1,5	688,5	240	340	1.270
Hármas-Körös (Mezőtúr, Kunszentmárton, Mesterszállás, Tiszaföldvár, Öcsöd, Szelevény)	460	2.035	1.055	1.050	4.600
Összesen:	696,5	3.313,5	1.305	1.425	6.740

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

Különleges madárvédelmi terület adatai:

Madárvédelmi terület	Szántó (ha)	Gyep (ha)	Erdő (ha)	Kivett (ha)	Összesen (ha)
Dévaványai-sík (Túrkeve)	710	1.815	265	440	3.230

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

3.4.3./ Duna-Ipoly Nemzeti Park

A Nemzeti Park Igazgatóság illetékes területe a megyében Újszász területén a Tápió – Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet, illetve Tószeg, Tiszajenő, Tiszavárkony területén a Körös-ér menti füves puszták tervezett tájvédelmi körzet területét érinti.

A Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet (Országosan védett)

A Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet Újszász külterületét érinti, 1998 júliusában jött létre. A tájvédelmi körzet mozaikos elrendezésű három nagyobb és hét kisebb részegysége elszórtan helyezkedik el. Az Újszász határában található gyepterületek a tiszántúli szikesekre emlékeztetnek. A természetvédelmi területen készült el egy 3 hektáros mesterséges szikes tó, mely fokozottan védett gulipán, illetve hosszúlábú gólyatölcs fészkelőhelye.

Védelemre tervezett Körös-ér menti Füves Puszták Tájvédelmi Körzet

A védetté nyilvánításhoz szükséges megalapozó szakanyag már elkészült, melynek alapján a terület kezelési terve készül. A megyében a körzethez Tószeg, Tiszajenő, Tiszavárkony települések területe tartozik.

3.4.4./ Kiskunsági Nemzeti Park

Szikra és alpári rét

A megye területéből csak a Tisza folyó jobb parti árterétől megfosztott Tiszasas települést érinti. A sasi ártér javát a közepes és mélyártéri szántók és mozaikos vízállások,- mocsarak,- rétek alkotják. Az ártéren a mezőgazdasági termelés fokozatosan visszaszorult.

3.4.5./ Bükki Nemzeti Park

A megye településeiből csupán Jászivány település 660 hektáros területe tartozik a Nemzeti Park illetékességi területéhez, a Hevesi Füves Puszták országos jelentőségű védett természeti terület részeként.

Táj és természetvédelemmel kapcsolatos főbb távlati feladatok:

- komplex holtág-kezelési és rehabilitációs program megvalósítása,
- NATURA 2000 területek hasznosítása,
- a vizes élőhelyek, a fokgazdálkodás visszaállítása és megőrzése,
- gyepek és legelőterületek megvédése és környezetvédelmi célú hasznosítása,
- különleges táji elemek, helyi és országos jelentőségű természeti értékek védelme és bővítése,
- tájrendezés, tájrehabilitáció
- pihenőparkok kialakítása.

3.4.6./ Jász-Nagykun-Szolnok megyében meglévő helyi jelentőségű védett természeti területek

Jászberényi kistérség településein:

- Jászberényben a Hajta-mocsár,
- Jászdózsán a Pap-erdő,
- Jászfákóalmán a Tarna-holtág.

Karcagi kistérség településein:

- Berekfürdőn az felhagyott homokbánya gyurgyalag telepe (tervezett),
- Kisújszálláson az Öregerdő (tervezett).

Kunszentmártoni kistérség településein:

- Csépan a Csépai-fertő,
- Cserkeszőlőn az Aranyosi tölgyfák.

Mezőtúri kistérség településein:

- Túrkevéen a József Attila úti vadgesztenyefasor és Városkerti véderdő.

Szolnoki kistérség településein:

- Szolnokon a volt tüdőkórház parkja,
- Újszászon a Zagyva hullámtere,
- Zagyvarékason a Zagyva hullámtere.

Tiszafüredi kistérség településein:

- Abádszalókon az Aranyosi kosboros rét,
- Kunhegyesen a Bige-fertő és a Gergely-halom,
- Tiszaderzsén és Tiszaszőlősen a Cserőkői Holt-Tisza,
- Tiszafüreden a Kemény kastély parkja,
- Tiszaszentimrén a Nagypallagi löszgyep,

Törökszentmiklósi kistérség településein:

- Kengyelen a Szélmalom-domb,
- Törökszentmiklóson az Almássy (Szenttamási) kastély parkja.

3.5./ Zaj és rezgésvédelem

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) számú Kormányrendelet 2008. január 1-én lépett hatályba. A kormányrendelet környezetvédelmi hatósággént a zajt, illetve rezgést okozó tevékenység jellegétől függően a KTVF-et, vagy kistérség székhelye szerinti települési önkormányzat jegyzőjét jelöli ki.

Zajok legfontosabb csoportjai:

- mezőgazdasági és erdőgazdálkodási zajkibocsátás,
- ipari zajkibocsátás,
- közlekedési zajkibocsátás,
ezen belül:
 - közúti közlekedés zaja,
 - vasúti közlekedés zaja,
 - repülési zaj,
- egyéb zajkibocsátás.

Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási zajkibocsátás

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységek és gépek fejlődése ellenére, még mindig gyakoriak a zaj okozta problémák, melyek leginkább a benne dolgozókat érinti (gabonaszárító, láncfűrész, gyümölcspermetező járművek, faaprító gépek stb.).

A nagy létszámú állattartó telepek jelentős környezetterhelő hatást gyakorolnak a települések környezetére. Számos környezeti hatást megváltoztathatnak és a telepen tartott állatok helyi zavaró hatást fejtenek ki (pl: az állatok hangja, a trágyakezeléssel összefüggő munkák és egyéb tevékenységek). A telepek megfelelő elhelyezésével és tervezésével általában sikerül a zajhatásokat a szükséges határértéken belül tartani.

A belterületi állattartás szabályozása az önkormányzatok hatáskörébe tartozik, elsődlegesen ezen a szinten lehet a kérdésbe beavatkozni (védőtávolságok, egyedszám meghatározása stb.). A növénytermesztés munkálatai időszakosan terhelik a környezetet (pl: szántás, betakarítás, növényvédelem, termékfuvarozás). A mezőgazdasági termékek beszállításának hatása a nyári, őszi időszakban a közutak forgalmában mérhető változást okoz. Az egyes útszakaszokon létrejövő zajterhelés nagysága a normál forgalomból származót lényegesen meghaladó (+2-+5 dB) is lehet.

Ipari zajkibocsátás

Megyei szinten jelentős zajkibocsátó üzemek, illetve gyárak voltak: Szolnoki Cukorgyár, MONDI Papírgyár, Vegyiművek, Betonelem gyár, MEZŐGÉP, BARNEVÁL, tiszafüredi Hajógyár.

A megye területén jelenleg a KÖTI-KTVF tájékoztatása alapján már nincsenek határértéket meghaladó zajkibocsátó üzemek, illetve gyárak.

Az ipari zajok csoportjába nemcsak az ipartelepek, hanem a fűtőművek, a villamos transzformátorok, a gázfogadó állomások, lakótelepi hőközpontok és tetőventillátorok is beletartoznak. Az ipar hatásának megítélésakor csak a nem szolgáltató jellegű ipar zajkibocsátásának hatásaira vannak adatok. A szolgáltató tevékenységek környezeti zaj és rezgés hatásainak megítélése az önkormányzatok hatáskörébe tartozik. Az ipari zaj kibocsátási problémát elsősorban a védendő területek közelében, vagy éppen a védendő területen működő üzemek okozzák, ezért elsődleges cél, hogy a zajos ipari területek és a védendő területek tartósan elkülönüljenek és eltávolodjanak, közöttük átmeneti zónák alakuljanak ki, illetve maradjanak meg. Ezen a téren jelentős szerepet játszanak az ipari parkok és vállalkozási övezetek. A megye területén 2009-ig számos ipari park (Jászfényszaru, Karcag, Martfű, Mezőtúr, Kunszentmárton, Szolnok (3), Törökszentmiklós, Szászberek, Jászapáti Jászárokszállás) kijelölésére került sor. Az iparterületet az önkormányzat jelöli ki minden településen, célja, hogy helyet biztosítson a szektor szereplői számára. A telepítésnél feltétel volt a jó közúti, vasúti megközelíthetőség, kiépített infrastruktúra, a lakóterületektől megfelelő védőtávolság biztosítása.

Gyakori a volt mezőgazdasági épületek ipari célú hasznosítása. Az ezekben alkalmazott technológiák eddig nem okoztak határértéken felüli zajterhelést. Az új beruházások zöme vagy iparterületen, vagy ún. „zöldmezős” beruházásként létesült, ahol nincs védendő épület.

Az üzemi zajok vizsgálatakor gyakran tapasztalható, hogy a környezetben élőket sok esetben még a határérték alatti zajszint is zavarja, bár a hatósági vizsgálat a bejelentést megalapozatlannak minősíti (ACCER-XXI. Bt. Mezőtúr). Erre ad megoldást az új jogszabályi háttér, amely bevezeti a hatásterület fogalmát. A számított hatásterületnél számszerűsíti, hogy milyen mértékű állapotváltozást kell figyelembe venni a zajforrás tervezett telepítése során. Célja, hogy alacsony háttérzajjal terhelt környezetben történő telepítések a meglévő csendes és kedvező zajhelyzetet ne rontsák drasztikusan.

Az elmúlt években néhány olyan iparterületi beruházás is megvalósult, illetve bővítésre került, amely lakóterülethez közeli. Ezeknél legfőbb probléma nem a tevékenységgel összefüggő zajokozás, hanem a tevékenységhez kapcsolódó nagymértékű közlekedés. Ilyen például az Elektrolux Lehel Hűtőgépgyár Logisztikai Központ, a SAMSUNG Zrt. gyárfejlesztése.

A privatizáció részeként az eredetileg a nagyüzemek szolgálati lakáscélú épületei értékesítésre kerültek, így védendő területekké, épületekké váltak, gyakran megoldhatatlan zajcsökkentési feladat elé állítva az üzemeket (a volt Mondi Papírgyár Szolnok, Hűtőgépgyár Jászberény). 2008 évben elkészült a jászberényi hűtőgépgyári lakótelepet védő zajvédő fal.

Külön értékelést igényel a megyében telepített szélérőművek és azok üzemelése. A szélérőművek telepítése során a helyszín kiválasztásakor a szélenergia hasznosítás szempontjain túl (szélsebesség, szélárnyék) fontos tényező a lakott területtől való távolság.

Mezőtúr és Törökszentmiklós külterületén a szélerőművek szinte kizárólag mezőgazdaságilag hasznosított területre települtek. A szélerőművek működés közben zajt keltenek, de a környező területek érintettsége csekély, mivel több száz méteres minimális távolságot betartották a telepítésnél.

Közlekedési zajok

A közlekedési zajokat három csoportra oszthatjuk, úgymint a közúti (gépjármű), vasúti jármű és repülési eredetűre. Egyik sem egyenletes lefutású. A forgalom sűrűsége napszakonként és havonta is változik. A közúti és vasúti forgalom a reggeli (5-8 óra között) és délutáni (15-18 óra között) időszakokban a legsűrűbb.

A nagyforgalmú utakon a forgalom eloszlása egyenletesebb, mint az alsóbbrendű utakon. Havi eloszlásban a személy gépjárművek részaránya a nyári időszakban magasabb, mint a többi évszakban. A tehergépjármű forgalom ősszel az áruszállítás miatt jelentősebb. A közutak forgalma hétköznap nagyobb, mint hétvégén, de egyes területeken (pl.: üdülőkörzetek környezetében) a hétvégi járműforgalom többszörösére emelkedhet a hétköznapinak, főleg nyári csúcsidőszakban. Az elmúlt 15 évben a vasúti teher és személyszállítás volumene visszaesett, különösen nagymértékben a teherszállításé.

Közúti közlekedés zaja

A települések zajterhelésének alapvető meghatározó eleme a közúti közlekedés, mely két összetevőből áll. Egyrészt a településen átmenő tranzitból, másrészt a belső forgalomból. A kis és nagytelepülések között e tekintetben döntő különbség van. Kistelepüléseknél a tranzit forgalom a meghatározó, a belső forgalom gyakran elhanyagolható, míg nagytelepüléseknél a belső forgalom a település méretével arányosan növekvő mértékű, lényeges tényező. A települések belső utak forgalma által okozott zajterhelésről aránylag kevés adat áll rendelkezésre, melyeknek zöme egyszeri mintavételezésből származik. Szolnok területén a KÖTI-KTVF az utóbbi években több helyen végzett felmérést az utak zajterhelésére vonatkozóan. Külön figyelmet érdemel a Mátyás Király úton tapasztalható zajterhelés mértéke 1993, 1998, 2004 évre vonatkozóan. Az egyenértékű zajterhelés értéke nappal az első öt év alatt 3 dB-el növekedett, míg 1998-2004 között az emelkedés mértéke nappal minimális, kevesebb, mint 1 dB. Az éjszakai zajterhelés ugyanakkor folyamatos emelkedést mutatott. 2004-ben már alig volt olyan éjszakai időszak, amikor az alapzaj 40 dB alá került. Ezen az útszakaszon a nyugodt alvás feltételei egyre kevésbé teljesülnek.

Új helyzetet teremtett, hogy a 31. sz. út forgalmát a felújított Nagysándor József útra átterelték. Ezzel az intézkedéssel a Mátyás Király út forgalma lecsökkent és javulás állt be. A 442. jelű út forgalmi zaja éjjel-nappal az új utakra megállapított határértéket meghaladó. Éjszaka mintegy 80 m-es sávban meghaladja a rendeletben előírt 50 dB-es határértéket. Szolnok járműforgalmának legkritikusabb szakasza a 442. sz. út kertvárosi körforgalmi csomópontja (Százlábú híd – Szabadság tér – Pólya Tibor – Ady Endre út). 2007. évi ősz óta 20.000 jármű/nap értéket meghaladó forgalom ezen a nyomvonalon közlekedik. A forgalom javítására a Szabadság téri körforgalmi csomópontot megszüntették és ismételten jelzőlámpás forgalmi rend került kialakításra.

A megye útjai közül csak a 3225-ös út forgalma (a 442. sz. útnak a Százlábú híd – 4. sz. főközlekedési útszakaszon) éri el a 6 millió jármű/év volument. Ez alig több mint egy 3 km-es útszakasz. Az út közvetlen közelében lakóingatlan nem található. Legközelebb a Kertész utca

van. A lakóházak lakószoba ablakainak zöme az úttal ellentétes. Zajvédelmi szempontból lényegesen kedvezőtlenebb a zajterhelés mértéke az erre az útra becsatlakozó Pólya Tibor és az Ady Endre út mentén. A forgalom csökkentése - a forgalom megosztása -, csak egy új Tisza híd megépítésével lenne lehetséges.

A határérték feletti zajnak kitett lakosság száma megyében nem ismert. A határérték feletti zajt különös tekintettel a közutak mellett lakók esetében volna értelme vizsgálni. Jász-Nagykun-Szolnok megye területén a 4 sz., 31 sz., 32 sz., 33 sz. főutak 442 sz. út belterületi szakaszai és Szolnok néhány utcája (Ady Endre, Tószegi, Pólya Tibor, Nagy Imre krt.) azok, amelyek e vizsgálat szempontjából szóba jöhetnek. Határértéket jelentősen (több mint 5 dB-el) túllépi a 4 sz. főút mentén található Fegyvernek, Kenderes, Kisújszállás lakosságának zajterhelése. A 4 sz. főút Kisújszállást elkerülő útja már épül, remélhetőleg a Fegyverneket elkerülő út beruházás is mielőbb megindul. A két elkerülő út becslés szerint legalább 1000 ember életminőségét fogja észrevehetően javítani.

Jelentős zajterhelést jelent a Jászberény városon átmenő 31.-32. számú főutak által lebonyolításra kerülő közlekedés.

A közúti közlekedés által okozott környezetszennyezés csökkentése és zavartalan járműforgalom biztosítása érdekében nagyobb ütemben folyik a településeket elkerülő útépitési program. Elkészült többek között a Szajol, Törökszentmiklós elkerülő út. Átadásra került a Jászberényt elkerülő út I. és II. szakasza. Elkészült a Szolnoktól Törökszentmiklósig terjedő mintegy 15 km-es szakasz, a Törökszentmiklós-Szapárfalu közötti szakasz négysávúsítása.

Vasúti közlekedés

A közlekedési zajok közül legkevésbé a vasúti zaj zavarja az embereket. Jelentős forgalma csak a Szolnokot kettévágó 100 és 120/a jelű fővonalnak van, amelynek közlekedési eredetű zaja a város területén jelentős lakóterületeket érint. Szajol és Törökszentmiklós esetében a vasút a települések szélén halad át. A 100 sz. vasúti pályakorszerűsítés Cegléd vasútállomásig elkészült, az Abony-Szolnok közötti szakasz építése befejeződött. Megkezdődött a Szajol-Mezőtúr közötti vonalszakasz rekonstrukciója is, melynek egyes szakaszait már átadták.

Repülési zaj

A megye területén állandó polgári repülőtér nincs, a katonai repülőtér zajkibocsátásnak vizsgálata nem tartozik a KÖTI-KTVF hatáskörébe. A repülőtér környezetében nem várható a repülési tevékenység megszűnése, csökkenése, a szandaszőlősi bázisra koncentrálódik minden honvédségi tevékenység. Az érvényben lévő honvédségi előírások szerint 23 óra után kiképzés jellegű repülés nem végezhető. Idénnyelleggel elsősorban a Tisza-tó környezetében üzemelnek ideiglenes repülőterek, valamint sport és turisztikai célú sárkányrepülő leszállópályák. Mivel ezek működtetése szolgáltatási tevékenység, ezért a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

Egyéb zajok

A lakossági panaszok egyre inkább a zajos tevékenységgel járó kisvállalkozások, szórakozóhelyek ellen irányulnak. Az utóbbi években a lakossági panaszok okozói a lakóterületen lakóingatlan céljára vásárolt, de vállalkozási célra felhasznált telephelyek, melyek a lakóterületek közé ékelődve, azok mellett működnek.

Az egyéb zajok fő zajcsoportját a különböző szórakoztató létesítmények jelentik és az erre vonatkozó lakossági panaszok, bejelentések száma nő. A zavaró hatás kritikusabb a szabadtéri rendezvények esetében, ahol hiányoznak a hanggátlással rendelkező külső határoló szerkezetek, így fokozottabb a zajkibocsátás. Esetenként előfordul olyan is, hogy a „diszkós” hangosító berendezést üzemeltető olyan nagymértékben erősíti ki a mély hangokat, amely a zajkibocsátás megítélhetőségét a további korrekciós tényezőkkel súlyosbítja.

Megemlítésre méltó a lakótársak életviteléből származó ún. szomszédzaj is. A szabadidős tevékenységek sorában egyes sporttevékenységek is elég nagy zajjal járnak, és lakossági panaszra adhatnak okot. Ilyenek pl. a lövészeti sportok.

3.6./ Hulladékgazdálkodás

Forrás: KÖTI-KTVF 2008. évi Környezetállapot értékelés

A 2008 évi hulladékmennyiségi adatoknál a forrás: <http://okir.kvvm.hu/hir/module/preview.php>

3.6.1./ Veszélyes és nem veszélyes nem települési hulladékok

Keletkezés

Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése évről-évre javul, azaz nő a 164/2003. (X.18.) számú Kormányrendelet által előírt formanyomtatványon bejelentést tett termelők száma. A 2004 évtől kötelező a nem veszélyes hulladékokra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettség. Ebből adódón nő a bejelentett hulladékok mennyisége. A 2008. év során keletkezett hulladékok összes mennyisége 263.529 tonna volt. Az éves hulladékmennyiség 83 %-ának jelentős része Szolnok, Jászszenandrás, Mezőtúr, Martfű, Jászberény, Törökszentmiklós, Túrkeve és Karcag településeken képződött.

A keletkezett nem veszélyes hulladékok fizikai megjelenési forma szerinti megoszlása:

- folyékony 38.940 tonna,
- iszap 25.929 tonna,
- szilárd 183.134 tonna.

A keletkezett veszélyes hulladékok fizikai megjelenési forma szerint megoszlása:

- folyékony 1.968 tonna,
- iszap 5.076 tonna,
- szilárd 8.482 tonna.

Veszélyes hulladékok (Σ 15.526 tonna)

Az alábbi öt főcsoportba tartozó veszélyes hulladékok alkotják az összes keletkező mennyiség 74 %-át:

- EWC 16 főcsoport 11.116 tonna,
- EWC 18 főcsoport 3.677 tonna,
- EWC 13 főcsoport 867 tonna,
- EWC 19 főcsoport 425 tonna,
- EWC 12 főcsoport 1.031 tonna.

A közelebből nem meghatározott hulladékok (EWC 16 főcsoport) 11.116 tonna mennyiségét a szervetlen hulladékok csoportja teszi ki, melynek jelentős mennyisége a volt Tiszamenti Vegyiművek Rt., jelenleg Bige Holding Kft. (Szolnok) telephelyén keletkezett nátriumfluorid tartalmú kovasav.

Ezen csoport tartalmazza a selejt akkumulátorok (savas és lúgos) mennyiségét is. A selejt akkumulátorok átvételét, elszállításig történő gyűjtését a korábbi MÉH telepek, illetve átvevők oldják meg. A savas akkumulátorok külföldi feldolgozóba, míg a lúgos akkumulátorok a bontóba kerülnek, a kinyert anyagok hasznosíthatóságának szem előtt tartásával.

A keletkezett veszélyes hulladékokból 3.677 tonnát képviseli az emberek, illetve állatok egészségügyi ellátásából származó hulladékcsoportja (EWC 18 főcsoport). Ezen veszélyes hulladékok elszállításra kerülnek ártalmatlanítás (égetés) céljából.

Nagymennyiségben (867 tonna) keletkeztek még az olajhulladékok és folyékony üzemanyagok hulladéakai (EWC 13 főcsoport). Ennek közel fele fáradt olaj, másik fele pedig olajos iszap veszélyes hulladék, melyek ártalmatlanítása megoldott (MOL hasznosítás, FTV eljárás).

Jelentősnek mondható a hulladékkezelő létesítményekből, szennyvizet keletkeztető telephelyén kívül kezelő szennyvíztisztítókból, illetve az ivóvíz és ipari vízszolgáltatásból származó hulladékok (EWC 19 főcsoport) mennyisége (425 tonna). Ennek 73 %-a veszélyes anyagokat tartalmazó szennyvizek, melyek szennyezett talajvíz remediációjából származnak. Ezek ártalmatlanítása többnyire már megoldott, azaz nem igényel kiszállítást.

Említést érdemel a fémek, műanyagok alakításából, fizikai és mechanikai felületkezeléséből származó hulladékok köre (EWC 12 főcsoport), amelynek mennyisége 1.031 tonna. Ennek 95 %-a halogénmentes hűtő-kenő emulziók és oldatok, mely mennyiség a jövőben várhatóan lényegesen csökkenni fog.

Nem veszélyes hulladékok (Σ 248.003 tonna)

A mezőgazdasági termelésből és élelmiszer előállításból származó (EWC 02 főcsoport) hulladékok mennyisége 48.241 tonna, amelynek közel 20 %-a trágya, a többi pedig főleg élelmiszeripari feldolgozásból származó hulladék (szennyvíziszap, cukorgyári iszap, növényi maradványok).

A legnagyobb mennyiségben (49.533 tonna) keletkezett nem veszélyes hulladékok a hulladékkezelő létesítményektől, szennyvízkezelőktől származó hulladékok (EWC 19 főcsoport), mely egyrészt a települési szennyvíztisztítók iszapját jelenti, másrészt a hulladékbegyűjtők által előkezelt (válogatott) fémhulladékot.

A keletkezett hulladékmennyiségből 61.154 tonna az építési-bontási hulladékok csoportja (EWC 17 főcsoport), melynek mennyisége ennél jóval nagyobb lehet. A fafeldolgozásból és falemez, bútor, cellulóz, papír és kartongyártásból származó hulladékok (EWC 03 főcsoport) mennyisége 15.122 tonna, a települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok, beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat is) mennyisége 26.905 tonna (EWC 20 főcsoport).

Kezelés

Galvániszap szárítás, téglázás

E tevékenység a TERSZOL Szövetkezet iszapkezelő/gyűjtőudvar telephelyén történik, Szolnok, Panel út 2. sz. alatt.

Lúgos akkumulátorbontás

A Tarnaszentmiklósi Metalloglobus Területi Kft. végzi engedéllyel.

Olajos hulladékok

Az olajos iszap kezelését, ártalmatlanítását a megyében a Kétpói Regionális Hulladéklerakó üzemeléséig a Remondis Szolnok Zrt. végezte Comol (híg, olajos hulladékok fázisszétválasztása), illetve FTV (olajos iszap hulladékok kommunális hulladékokkal történő együttes kezelése, ártalmatlanítása) eljárással. A kezelés során az iszapot biogáz kinyerésére hasznosították a lerakó telepen.

Hűtőszekrény-bontás

A megyében a SZEM-MA Kft. végzi a hűtőszekrény bontási, hasznosítási tevékenységet a törökszentmiklósi telephelyén.

Gyűjtőudvarok

A megyében az alábbi veszélyes és nem veszélyes hulladékok átvételére feljogosított nagyobb gyűjtőudvarok:

- TERSZOL Szövetkezet, Szolnok,
- NETTA Kft., Törökszentmiklós, Martfű,
- Tisza-Park Kft., Martfű,
- Remondis Szolnok ZRt., Szolnok,
- SZEM-MA Kft. Törökszentmiklós.

Nem veszélyes települési hulladékok

Települési szilárd hulladékok

Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakás és üdülő száma 158.542, ebből lakás 153.572. Szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakás és üdülőszám: 37.851, ebből lakás 37.181.

Forrás: JNSZ megye statisztikai évkönyv 2008

A rendelkezésre álló adatok alapján a megyében évente kb. 257.000 tonna települési szilárd hulladék keletkezik. A megyében 4 olyan üzemelő regionális hulladéklerakó található, melyek a jogszabályi előírásoknak megfelelnek. Ezen kívül Karcag város is egy bizonyos fokú műszaki védelemmel rendelkező kistérségi hulladéklerakót üzemeltet. A regionális hulladéklerakókhoz kapcsolódóan számos gyűjtősziget és hulladékgyűjtő udvar is létesült, amelyek a lakossági szelektív hulladékgyűjtés elősegítésével a hulladékok minél nagyobb arányú hasznosítását teszik lehetővé.

Regionális és kistérségi hulladékkezelő körzetek:

- Jászsági és dél-hevesi (Jásztelek),
- Kétpói,
- Tiszazugi (Szelevény),
- Karcagi,
- Tisza-tavi (Tiszafüred).

A regionális és a kistérségi hulladékgazdálkodási rendszerhez tartozó szilárd hulladéklerakó és kezelőtelepek lehetővé teszik megyei szinten a településeken keletkező szilárd hulladékok biztonságos fogadását, részbeni válogatását és lerakásos jellegű ártalmatlanítását.

A megye regionális és kistérségi hulladéklerakóihoz tartozó felhagyott, bezárt települési hulladéklerakók rekultivációs projektjei a KEOP pályázat alapján:

- Karcag Kistérség hulladéklerakóinak rekultivációs programja,
- Szelevényi és az egykori Hunyadfalva-Kötelki hulladékgazdálkodási rendszerhez tartozó települések szilárd hulladéklerakóinak térségi szintű rekultivációs programja,
- REGIO-KOM Térségi Kommunális Szolgáltató Társulás jászberényi és Dél-hevesi kistérségében lévő 32 település felhagyott szilárd hulladéklerakójának rekultivációja,
- Szolnok, Abony, Rákóczi falva és Szajol felhagyott települési szilárd hulladéklerakóinak rekultivációja,
- Tisza-tó környéki települések konzorciumának területén lévő 31 lerakó rekultivációja.
-

A kétpói regionális hulladéklerakóhoz csatlakozó többi település szilárd hulladéklerakóinak a rekultivációja még az ISPA beruházás keretéből valósul meg.

A szelevényi és az egykori Hunyadfalva-Kötelki hulladékgazdálkodási rendszerhez tartozó települések szilárd hulladéklerakóinak rekultivációs tervekészítése jelenleg folyamatban van. A többi regionális és a karcagi kistérség lerakóihoz tartozó települési szilárd hulladéklerakóinak rekultivációs tervei elkészültek, zömmel engedélyezettek, így a rekultiváció kivitelezésének lehetősége adott, a második forduló pályázati forrás elnyerése esetén.

Döggút rekultivációs projektje az ÉAOP pályázat alapján :

- Jászfényszaru állathulladék-emésztőverem (döggút) rekultivációja.

Meglévő hulladékudvarok

- Szolnok 2 db
- Törökszentmiklós 1 db.
- Mezőtúr 1 db.
- Kisújszállás 1 db.

Hulladékudvarok létesítése a jászsági kistérségben

Hulladékudvar létesülhet Jászladányban, a helyét a képviselő-testület kijelölte. A hulladékudvar 2012-ben épülhet meg. A kijelölt hely jól megközelíthető lesz arról az öt másik településről is, amely szintén ideszállítja majd a kommunális hulladékokat.

A második pályázati forduló pozitív elbírálása után Jászladány mellett még Jászberényben, Jászárokszálláson, Jászapátin is létesülhet hulladékudvar.

Települési folyékony hulladékok

A rendelkezésre álló adatok alapján a települési folyékony hulladék (TFH) elhelyezésére a legtöbb település vonatkozásában fogadókapacitás nem kellő mértékben áll rendelkezésre. A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek feltételeiről szóló 213/2001. (XI.14.) számú Kormányrendelet egyértelműen meghatározza, hogy mi minősül jogszabálynak megfelelő leürítő helynek. A korábbi leürítő helyek (kubikgödrök, szemételepek, digóbányák, stb.) nem felelnek meg a jogszabály előírásainak, így a folyékony hulladék egy része illegálisan kerül elhelyezésre.

A települési folyékony hulladék fogadására alkalmas szennyvíztisztító telepek kapacitása jóval kisebb, mint amennyi hulladék valójában keletkezik.

Települési folyékony hulladék fogadása (meglévő leürítő helyek, műtárgyak)

Az alábbi településeken nincs települési folyékony hulladékot fogadó műtárgy:

Alattyán, Besenyszög, Újszász, Jánoshida, Jászboldogháza, Jászfelsőszentgyörgy, Jászivány, Jászládány, Rákóczi falva, Rákócziújfalú, Szászberek, Tiszaroff, Tomajmonostora, Zagyvarékas.

Regionális települési folyékony hulladékgyűjtő körzet, ahol a települési folyékony hulladékfogadó műtárgy van: Abádszalók, Cibakháza, Cserkeszőlő, Fegyvernek, Hunyadfalva, Jászapáti, Jászberény, Jászfényszaru, Karcag, Kunhegyes, Kunszentmárton, Szolnok, Tiszafüred, Tiszavárkony, Törökszentmiklós.

Önálló települési folyékony hulladékot fogadó műtárggyal rendelkező települések: Jászárokszállás, Kenderes, Kétpó, Kisújszállás, Kunmadaras, Martfű, Mesterszállás, Mezőhék, Mezőtúr, Öcsöd, Szajol, Tiszaföldvár, Tiszasas, Túrkeve.

3.6.2./ Kiemelt hulladékáramok

Csomagolási hulladékok

Hulladékká vált csomagoló anyagok, közelebbről nem meghatározott abszorbensek, törőlkendők, szűrőanyagok és védőruházat együttes mennyisége 17.366 tonna.

A fenti mennyiség természetesen nem egyezik a területen valójában keletkező mennyiséggel, hiszen a termelőknek csak akkor kell bejelentést tenni csomagolási hulladékaikról, ha nem csatlakoztak a csomagolási hulladék visszagyűjtését koordináló szervezethez. A megyében azonban minden nagyobb termelő csatlakozott valamely Kft-hez.

Biológiailag lebomló szerves hulladékok

Ezen hulladékokra adat nem áll rendelkezésre.

Ezen hulladékok különböző forrásokból származnak:

- települési szilárd hulladék biológiailag lebomló része,
- egyéb biológiailag lebomló szerves hulladék.

Az összes biológiailag lebontható szerves hulladék mennyiség közel 30 %-a a hulladéklerakókon deponált rész. A biológiailag lebomló hulladék szelektív gyűjtését a REMONDIS Szolnok Zrt. és a REGIO-KOM Kft. (Jásztelek) végzi.

Engedéllyel rendelkező üzemelő komposztálók helyei

- Kisújszállás
- Jásztelek
- Túrkeve
- Tiszafüred
- Kétpó
- Szelevény
- Mezőtúr.

A regionális és kistérségi lerakókhoz kapcsolódó szelektív gyűjtést elősegítő létesítmények:

hulladéklerakó	átrakó- hulladéktömörítő – állomás	hulladék- válogató	komposztáló	építési/bontási hulladék feldolgozó
Jászszági-és dél- hevesi regionális	nincs	van	van	nincs
Karcagi kistérségi	nincs	nincs	tervezés alatt	nincs
Kétpói regionális	van	van	van	van
Tiszazugi regionális	nincs	nincs	tervezés alatt	van
Tisza-tavi regionális	van	van	van	nincs

Forrás: KÖTI-KTVF 2008 évi környezetállapot értékelés

A megyében jelenleg két ipari méretű komposztáló működik. A Szolnok városi szennyvíztisztítóból kikerülő szennyvíziszapot levegőztetett fermentorokban végbemenő gyorskomposztálással, a Surjány Hús Kft. szennyvíziszapját pedig komplexen, aerob és anaerob folyamatokkal lejátszódó komposztálással kezelik. A megyében lassan kialakul a komposztáló kapacitás, azonban a biológiailag lebontható hulladékok szelektív gyűjtése lesz a következő megoldandó feladat.

Hulladékolajok

Hulladék olajok és folyékony üzemanyagok hulladékai 867 tonna mennyiséget tesznek ki. A keletkező hulladékolajok 80 %-a fáradt olaj, amely szinte kizárólag a MOL Zrt.-hez kerül átvételi feljogosítással rendelkező begyűjtő szervezeteken keresztül. A MOL Zrt. az átvett fáradt olajat a zalaegerszegi olajfinomítóban kezeli. Az egyéb olajok begyűjtőkön keresztül nagyrészt a dorogi hulladékégetőbe kerülnek ártalmatlanításra. A megye területén hulladékolaj hasznosító, ártalmatlanító társaság nincs. A termelőktől való visszagyűjtés a már kialakult begyűjtő hálózaton keresztül, a lakosságnál keletkező mennyiség begyűjtése a hulladékudvarokon keresztül valósul meg.

Akkumulátorok és elemek

A 2005-től többször módosított hatályos 109/2005. (VI. 23.) számú Kormányrendelet, mely az elemek és akkumulátorok hulladékainak visszavételéről szól, az utóbbi évek bejelentésében már láthatóvá tette a begyűjtő hálózat kialakulásának és működésének pozitív hatásait.

Elemek és akkumulátorokból a nem veszélyes jellegű közel 1 tonna, veszélyes 158 tonna.

Az akkumulátorok és elemek átvételére alakult társaságok olyan kiterjedt begyűjtő rendszert működtetnek, amely révén az ilyen típusú hulladékok jelentős része megnyugtató módon kerül feldolgozásra.

A megye területén elemek feldolgozása nem folyik. A begyűjtött és átvett savas akkumulátorok teljes mennyisége exportra kerül. A lúgos akkumulátorokat a Tarnaszentmiklósi Metalloglobus Területi Kft. bontja, az elemeket a megyén kívüli ártalmatlanító-kezelő részére adják át.

Gumiabroncsok

Amióta a gyártott és forgalmazott gumiabroncsok termékdíjasok lettek, kialakult az országos visszagyűjtő hálózat ezen hulladékokra is. A megye területén koordináló társaság nincs, de Újszilváson az Euro-Novex Kft., mint hulladékkezelő csatlakozott az egyik Kft.-hez.

Kiselejtezett gépjárművek

A közlekedés (szállítás) különböző területeiről származó kiselejtezett járművek, azok bontásából, valamint járművek karbantartásából származó nem veszélyes hulladékok mennyisége 2.832 tonna, veszélyes jellegű hulladékok mennyisége 58 tonna.

A hulladékká vált gépjárművekről szóló 267/2004. (IX. 23.) számú Kormányrendelet értelmében 2006. január 1-től az összes hulladékká vált gépjármű újrahasználatának és hasznosításának együttes aránya el kell, hogy érje az évi 85 tömegszázalékot, az újrahasználat, újrafeldolgozás és visszanyerés együttesen pedig legalább az évi 80 tömegszázalékot. Ennek érdekében roncsautókra is meg kellett szervezni az országos begyűjtő hálózatot, melynek keretében csak regisztrált bontók működhetnek.

A KÖTI-KTVF illetékességi területén jelenleg 11 regisztrált bontó működik, megyénkben ebből 9 db bontásra történő átvétellel foglalkozó vállalkozás működik, 3 további telephelyen pedig átvétel biztosított (bontás nincs), összesen 10400 tonna/év bontókapacitással. Sajnos kapacitásuk mesze nem kihasznált, mert még mindig sokan törvénysértő módon, illegális bontóknak adják le autójukat a jobb anyagi kondíciók miatt.

Elektromos és elektronikai berendezések

Ezen hulladékokból nem veszélyes jellegű 654 tonna, veszélyes 117 tonna.

A hűtőberendezések már régebben, de az egyéb elektromos és elektronikai berendezések csak 2006-tól termékdíj kötelesek. A megyében 3 telephelyen történik az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak kezelése (Törökszentmiklós, Mezőtúr, Szolnok). A hűtőszekrény-bontást a megyében a törökszentmiklósi, SZEM-MA Kft. végzi, elektronikai berendezések bontására pedig két városi (Törökszentmiklós, Mezőtúr) társaságnak van engedélye.

Egészségügyi hulladékok

Ezen hulladékokon belül a gyógyszerek termeléséből, kissereléséből, forgalmazásából és felhasználásából származó veszélyes hulladékok mennyisége 11 tonna.

Szülészeti, illetve az emberi betegségek diagnosztizálásából, kezeléséből, megelőzéséből származó nem veszélyes hulladék 21 tonna, veszélyes hulladék 246 tonna.

A megyében a szolnoki, jászberényi, karcagi, mezőtúri kórház közül már egy sem működtet önálló égető berendezést. Valamennyi hulladék engedéllyel rendelkező hulladékkezelőnek kerül átadásra.

Állati eredetű hulladékok

Hús, hal és egyéb állati eredetű élelmiszerek előkészítéséből és feldolgozásából származó veszélyes hulladékok mennyisége 4.887 tonna, tejipari veszélyes hulladékok mennyisége 647 tonna, állatbetegségek kutatásából, diagnosztizálásából, kezeléséből és megelőzéséből származó nem veszélyes hulladékok mennyisége 168 tonna, veszélyes jellegű mennyisége 3.430 tonna.

Az egyéni gazdálkodók egy része a keletkező hulladékaikat döggutakban, dögtemetőkben helyezi el, esetleg saját maguk elássák. Az elásásos elhelyezés a hatályos jogszabályoknak nem megfelelő. A döggutak és dögtemetők jelentős részének jelenlegi műszaki állapota a környezetvédelmi előírásoknak nem felel meg.

Új döggutak létesítése környezetvédelmi szempontból nem támogatható, mivel a felszíni vizekre és a földtani közegre kockázatot jelentő anyagok nem áthatók el, illetve a 71/2003. (VI.27.) számú FVM rendelet is legfeljebb 2005. december végéig tette lehetővé bizonyos feltételek mellett a döggutak működését.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság szakértői megállapítása szerint a megyében a kis létszámú állattartóknál és az önkormányzatok területén képződött állati hullák és az állati eredetű hulladékok kivételével az állati hulladék kezelése az előírásoknak megfelelően megoldott. A hiányosság okaként elsősorban a gyűjtő-átrakó telepek minimális száma és a területi lefedettség hiánya nevezhető meg.

Engedélyezett gyűjtő-átrakó telepek:

- 1./ Kunszentmártoni Önkormányzat Városgondnoksága, Kunszentmárton (külterület 0320/2 hrsz.).
- 2./ Kisújszállás Városi Önkormányzat Kisújszállás (külterület 390/4 hrsz.).
- 3./ Karcag Városi Önkormányzat Karcag (531/2 hrsz.).
- 4./ Túrkeve Városi Önkormányzat Túrkeve (külterület 0171/9 hrsz.).

A fenti telepeken az állati hulladék gyűjtése hűtés nélkül, vegyesen történik.

Gyűjtőhelyként vehető számításba a SZATEV Zrt. zagyvarékesi feldolgozó üzeme, amely szintén átvesz állati eredetű hulladékot. Léteznek még a megyében engedéllyel nem rendelkező – az alapvető követelményeknek sem megfelelő – gyűjtőhelyek, melyek a gyakorlatban egy lehelyezett konténert jelentenek, ATEV szállítással. Ilyenek a következő településeken működnek: Jászárokszállás, Jászberény, Jászkisér, Jászladány, Kunmadaras, Kunhegyes, Mezőtúr, Öcsöd, Szolnok, Tiszafüred, Tiszaszentimre.

A megyében működik még három állattartó telephez kapcsolódó (egy sertéstelepen és két baromfitelepen) alacsony kapacitású égetőmű, egy önálló állati hulladék feldolgozó üzem (Zagyvarékas), két sertéstelephez kapcsolódó feldolgozó. Biogáz üzem található Kenderesen, a Surjány-Hús Kft. komposzttelepet működtet. Eltérő felhasználási engedéllyel rendelkezik a F.I.L.M. Kft. mezőtúri léglárva-nevelő telepe, a Jászberényi Állat-és Növénykert, valamint négy kutyatenyészet.

A lakosságnál keletkező, illetve ismeretlen tulajdonú állati tetemek ártalmatlanításáról, kezeléséről az Önkormányzatok kötelesek gondoskodni. Az Önkormányzatoknak meg kell szervezniük az állati eredetű hulladékok 24 órán belüli begyűjtését és ártalmatlanítását, illetve ha az ártalmatlanítás később történik, akkor a hulladék - megfelelő feltételek mellett - átmeneti tárolását.

Tekintettel a jelenlegi alacsony állatlétszámra, valamint az előírásoknak mindenben megfelelő begyűjtőhelyek megvalósítására fordítandó magas költségekre, a meglévő engedélyezett gyűjtőhelyek fejlesztésén túl 2 vagy 3 új gyűjtő-átrakó kialakítása javasolt. A karcagi, túrkevei és kunszentmártoni gyűjtő-átrakó fejlesztése három kistérség (karcagi, mezőtúri, kunszentmártoni) problémáját oldaná meg.

A szolnoki kistérség hulladékát a zagyvarékas feldolgozó képes befogadni.

Új gyűjtő-átrakó hely kialakítása javasolt a jászberényi és a tiszafüredi térségben, esetleg Törökszentmiklós környékén. E tekintetben megvizsgálandó a jásztelki és a kétpói regionális hulladékgazdálkodási rendszer telepe, tekintettel arra, hogy e helyek járművel jól megközelíthetők és a közműellátottság biztosított.

E telepek telepítése gyakorlatilag megoldaná a megye ilyen jellegű problémáit. Ilyen regionális szintű átvevő-átrakó telep létesül a Jászsági és Dél-hevesi Regionális Hulladéklerakón (Jásztelek), amely már jogérvényes építési engedéllyel rendelkezik.

Növényvédőszer hulladék és csomagolás

Nevezett hulladékokról 1,4 tonnáról érkezett bejelentés.

Növényvédőszeres és növényvédőszeres göngyöleg hulladékok hasznosításával és ártalmatlanításával foglalkozó vállalkozás a megye területén nincs, de a gyűjtés koordináló szerven keresztül megoldott.

A CSEBER Kft., mint koordináló szervezet több helyen megszervezte a növényvédőszeres göngyöleg hulladékok visszagyűjtését országos szinten, így a fenti mennyiség bizonyosan lényegesen kevesebb a valóban keletkezetténél, mivel a Kft.-hez csatlakozott termelőknek, forgalmazóknak nem kell ezen hulladékokról a KÖTI-KTV Felügyelőség felé bejelentést tenni.

Építési és bontási hulladékok

Ezen hulladékokból a veszélyes jellegű 2.463 tonna, nem veszélyes jellegű 61.154 tonna. Ez a mennyiség jóval kevesebb a ténylegesnél, mert valószínűleg sokan nem is ismerik azon jogszabályváltozást, mely szerint, ha 5.000 tonna/év mennyiség felett keletkezik ezen hulladék, akkor éves bejelentést kell tenni róla. Ilyen jellegű hulladékok jelentős része a hulladéklerakókra kerül, feleslegesen terhelve ezzel a lerakási kapacitást. A megyében is működik a Restone Kft. mobil építési-bontási hulladék feldolgozó gépsora, melynek fix telephelyei a szelevényi regionális hulladéklerakó területén, illetve Szolnokon, az Újszászi

úton lett kialakítva. A gépsor felépítéséből adódóan a berendezés más helyszínekre is telepíthető. Ilyen telephely kialakításának terve készült el a Tiszafüredi Regionális Hulladéklerakó területére is.

A megyében folyó útépitések következtében nagy mennyiségben keletkezik bontott aszfalt és bitumen hulladék is, melynek újrafeldolgozása és hasznosítása mobil berendezések telepítésével és alkalmazásával többnyire megoldottnak mondható.

Az EU-s pályázatból megvalósuló vasút rekonstrukciós munkák következtében igen nagy mennyiségű vasúti pályakavicságja hulladék keletkezik. Ezek hasznosítására több ízben adott ki a KÖTI-KTVF engedélyt. Az engedélyes tervben a régi hulladéklerakók rekultivációjára, mélyfekvésű területek feltöltésére, vagy települési utak alapjainak készítésére történő felhasználásra került betervezésre az építési és bontási hulladék.

Igen komoly problémát jelent az, hogy az építési-bontási hulladékokkal kapcsolatban még mindig kevesen ismerik a Hulladékgazdálkodási Törvény azon előírását, mely szerint bármilyen hulladék kezelése (begyűjtés, elhelyezés, ártalmatlanítás, stb.) kizárólag a Környezetvédelmi Hatóság hulladékkezelési engedélyével végezhető.

Települési szennyvíziszap

Igen jelentős probléma a települési szennyvíztisztítókból keletkező szennyvíziszapok elhelyezése és hasznosítása. Ezen hulladék jól hasznosítható lenne a mezőgazdasági területen történő elhelyezéssel. Ennek gyakorlati akadálya az, hogy ilyen jellegű elhelyezéshez bevizsgált saját, vagy bérelt területre lenne szükség, mely az esetek többségében nem áll rendelkezésre. A szennyvíziszap további hasznosítási lehetősége a komposztálást követő termőföldön történő kihelyezés, mely csak akkor egyszerűbb megoldás, ha a végtermék állandó összetételű és így terméké minősíthető.

Összességében megállapítható, hogy sajnos jelenleg még a települési szennyvíziszap döntő többsége (valamely kezelést követően) a hulladéklerakókon köt ki, takaró földként felhasználva. A hulladékgazdálkodási alapelveket figyelembe véve a települési szennyvíziszapok minél szélesebb körű hasznosítását kell a jövőben előtérbe helyezni, kiemelten a mezőgazdasági területen történő talajjavítási célú hasznosítást.

Hulladékgazdálkodással kapcsolatos távlati feladatok:

- szennyvízcsatorna hálózattal és tisztító teleppel nem rendelkező 2000 LE-t meghaladó településeknél a szennyvízprogram mielőbbi beindítása,
- szennyvíztisztító telepek kapacitásának hatékonyabb kihasználása,
- felhagyott dögművek és házi szennyvízgyűjtő aknák rekultivációja,
- felhagyott települési és illegális hulladéklerakók rekultivációja,
- települési hulladékok szelektív gyűjtőrendszer kialakításának folytatása,
- a települési szilárd hulladékok gyűjtésének, kezelésének javítása,
- hulladékkezelő és hasznosító telepek létrehozásának elősegítése,
- szilárd települési hulladék feldolgozó rendszerek telepítésének elősegítése,
- szennyvíziszap hasznosításának meggyorsítása,
- a települések szippantott szennyvíz elhelyezésének problémamentes megoldása.

3.6.3./ Regionális és kistérségi hulladékgazdálkodási rendszer hulladéklerakó telepe és létesítményei

Tisza-tavi (tiszafüredi) regionális hulladéklerakó

Üzemeltetője: Remondis Tisza Hulladékgazdálkodási Kft., Tiszafüred, Húszöles u. 149. sz.

A lerakótelephez kapcsolódó települések:

Jász-Nagykun-Szolnok megyéből: Abádszalók, Kunhegyes, Nagyiván, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszafüred, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaörs, Tiszaroff, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora.

Borsod-Abaúj Zemplén megyéből: Bogács, Borsodivánka, Bükkzsérc, Cserépfalu, Cserépváralja, Egerlövő, Füzesabony, Mezőkövesd, Mezőnagymihály, Mezőnyárad, Négyes, Sály, Szentistván, Szomolya, Tard, Tiszabábolna, Tiszadorogma, Tiszavalk.

Heves megyéből: Besenyőtelek, Dormánd, Egerfarmos, Mezőszemere, Mezőtárkány, Poroszló, Sarud, Szihalom, Újlőrincfalva.

Hajdú-Bihar megyéből: Egyek, Tiszacsege.

A hulladéklerakó és kezelőtelep területnagysága 22 ha.

Hulladéklerakó és létesítményei: kerítés, kapu, sorompó, belső úthálózat, porta konténer, 134 m talpmélységű vízkivételi mű, tűzivíz tározó, PB gáztartály, üzemi épület, hídmérleg, mérlegház, kerékmosó, meteorológiai állomás, válogató csarnok, bálátároló szín, gépszín és műhely, átmeneti veszélyes hulladéktároló, kocsimosó, komposztálótér és készáru tároló, biogáz fáklya, depónia 10 ha, csapadék- és csurgalékvíz tározó, szervizút. A hulladéklerakó és létesítményeinek műszaki állapota megfelelő, újszerű.

A lerakó telepre beszállított hulladékok mennyisége:

- 2007-ben: 27.750 tonna
- 2008-ban: 31.116 tonna
- 2009-ben: 34.265 tonna

A hulladéklerakó telepen a lerakáson kívül válogatás és komposztálás történik.

Az üzemeltető az elkövetkező időkben a telepen tervez fejlesztést, mely a mobil építési-bontási hulladék feldolgozó gépsor telepítésére vonatkozik.

Tiszazugi (szelevényi) regionális hulladéklerakó

Üzemeltetője: Remondis Hulladékgazdálkodási Kft., Budapest, Szállító u. 6. sz.

A lerakó telephez kapcsolódó települések:

Kunszentmárton, Martfű, Tiszaöldvár, Öcsöd, Cserkeszőlő, Tiszainoka, Cibakháza, Tiszasas, Csépa, Nagyrév, Tiszaúrt, Mesterszállás, Szelevény, Mezőhék, Rákócziújfalú, valamint Lakitelek és Tiszaug Bács-Kiskun megyéből.

A hulladéklerakó területe 3,2 ha, teljes befogadó képesség 280.000 m³, eddig betelt térfogat 170.000 m³.

A hulladéklerakó 2000-ben létesült.

A hulladéklerakó és létesítményei: kerítés, utak, kerékmű, sorompó, térvilágítás és elektromos hálózat, hídmérleg, eszköz és autómű, purátor akna, hangár, vízműtelep és kút, kezelőépület, biztonsági célokat szolgáló létesítmények és berendezések, meteorológiai állomás.

A hulladéklerakó és létesítményeinek műszaki állapota összességében jónak mondható.

A lerakó telepre beszállított hulladékok mennyisége:

- 2007.évben: 45.707 tonna,
- 2008.évben: 35.864 tonna,
- 2009.évben: 27.942 tonna.

A lerakó telephez tervezett távlati fejlesztések:

- 2010.-ben egy komposztáló telep és szelektíven begyűjtött anyagok átmeneti tárolójának a megépítése,
- a lerakó területéből kimért törmelék feldolgozó területével azonos nagyságú területbővítés,
- válogató kialakítása,
- biogáz kinyerő és hasznosító rendszer telepítése.

Jászszági- és Dél-hevesi (jásztelki) Regionális hulladéklerakó

Üzemeltetője: REGIO-KOM Kft., Jásztelek.

Lerakó telephez kapcsolódó települések:

Jász-Nagykun-Szolnok megyéből: Alattyán, Besenyszög, Csataszög, Hunyadfalva, Jánoshida, Jászágó, Jászsalsószentgyörgy, Jászapáti, Jászárokszállás, Jászberény, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászfelsőszentgyörgy, Jászivány, Jászfákóhalma, Jászkisér, Jászládány, Jászszenandrás, Jásztelek, Kőtelek, Nagykörű, Pusztamonostor, Tiszabő, Tiszasüly.

Heves megyéből: Átány, Boconád, Erdőtelek, Erk, Heves, Hevesvezekény, Kömlő, Pély, Tarnabod, Tarnaörs, Tarnaszentmiklós, Tarnasdadány, Tenk, Tiszanána, Visznek, Zaránk, Kisköre.

Hulladéklerakó és létesítményei: kezelőépület és diszpécser központ, sorompók, hídmérleg, meteorológiai állomás, kerékfertőtlenítő medence, gépjármű és konténermosó, hordós üzemanyag tároló, raktárépület és műhely, hulladékkezelést szolgáló csarnok épület, veszélyes hulladékgyűjtő csarnoképület, telepi vízrendszerek, monitoring rendszer, energiaellátó rendszer, kerítés, védérsáv, közlekedési utak, erő és munkagépek, komposztáló egység. A hulladéklerakó telep és létesítményeinek műszaki állapota megfelelő.

A lerakó telepre beszállított hulladékok mennyisége:

- 2007. évben: 45.011 tonna,
- 2008. évben: 43.356 tonna,
- 2009. évben (december 2.-ig): 41.324 tonna.

A lerakó telepen belül a lerakáson kívül végzett tevékenységek:

- veszélyes hulladékok begyűjtése,
- szelektív csomagolási hulladékok előkezelése,
- biológiailag lebomló hulladékok begyűjtése, kezelése és komposztálással történő hasznosítása.

A regionális hulladéklerakó telephez tartozó távlati korszerűsítések és fejlesztések

KEOP 1.1.-es pályázat elbírálása folyik jelenleg, mely az alábbi fejlesztéseket tartalmazza:

Gyűjtés eszközei:

- gyűjtősziget 73 db,
- hulladékudvar 4 db,
- házi komposztáló 7.000 db,
- házhoz menő szelektív gyűjtőjármű,
- konténerszállító gyűjtőjármű,
- konténerek.

Központ és lerakó fejlesztése:

- speciális és irodaépületek bővítése,
- parkoló, hídmérleg, kerékmosó bővítése,
- csapadékvíz kezelés korszerűsítése,
- térburkolat növelése,
- csapadékvíz gyűjtő rendszer,
- csurgalékvíz gyűjtő rendszer,
- depónia gázgyűjtő rendszer,
- válogató csarnok,
- mechanikai-biológiai hasznosító csarnok.

Kétpói regionális hulladéklerakó

Üzemeltetője: Remondis Kétpó Kft., Kétpó, Almássy tér 1. sz.

Hulladéklerakó és létesítményei:

- üzemviteli telep létesítményei: üzemviteli épület, porta, mérlegház, hídmérlegek, kerékfertőtlenítő, gépszín és kompaktortároló, kocsimosó és gépműhely, kompaktormosó, üzemanyagtöltő állomás, lomtalanítási tároló és gyűjtőhely, tartalék terület, komposztáló tér és komposztáló épület, segédanyag tároló;
- kiszolgáló létesítmények: üzemi utak és térburkolat, vízmű, villamos energia hálózat, mérlegház, porta, lomtalanítási tároló, komposztáló épület, gépszín-kompaktortároló, kocsimosó, gépműhely, PB tartály, kompresszorház, kerítés, kapu, talajvíz megfigyelő kút, hírközlés, villámvédelem;
- egyéb: véderdősáv.

A létesítmények műszaki állapota megfelel a jelenlegi üzemeltetési elvárásoknak, mivel a lerakó 2004-2005-ben létesült.

A lerakóhoz kapcsolódó települések:

Szolnok, Szajol, Tószeg, Tiszavárkony, Tiszajenő, Vezseny, Zagyvarékas, Szászberek, Újszász, Rákóczi falva, Törökszentmiklós, Fegyvernek, Kétpó, Kenderes, Kuncsorba, Tiszatenyő, Kengyel, Örményes, Tiszapüspöki, Mezőtúr, Túrkeve, valamint Pest megyéből Abony, Jászkarajenő és Köröstetétlen.

Technológia:

A kétpói hulladékkezelő központban lerakással és komposztálással történik a hulladékok ártalmatlanítása, egyéb hulladékkezelést nem végez a társaság. A REMONDIS Kétpó Kft. öt főkéntelen hulladékudvart üzemeltet.

Lerakó telepre beszállított hulladékok mennyisége:

2007. évben lerakott hulladék: 59.280 tonna,
2007. évben komposztálóra beszállított hulladék: 29.994 tonna,
2008. évben lerakott hulladék: 63.942 tonna,
2008. évben komposztálóra beszállított hulladék: 27.805 tonna.

Karcagi kistérségi hulladéklerakó

Üzemeltetője: Nagykunsági Környezetvédelmi Területfejlesztési és Szolgáltató Kft., Karcag, Villamos utca 109/2.

A lerakó telephez kapcsolódó települések: Bucsa, Berekfürdő, Karcag, Kunmadaras, Kisújszállás.

Hulladéklerakó és létesítményei: műszaki védelemmel ellátott lerakó medence, drénvíz gyűjtőhálózat, szociális lakókonténer, szennyvízgyűjtés létesítménye, zártszín, hídmérleg, tűzivíz tároló, konténermosó, talajvízfigyelő kutak, vízellátás létesítménye, hírközlés, úthálózat, útburkolat, véderdő, egyéb technológiai berendezések.

A lerakótelepre beszállított hulladékok mennyisége:

- 2006. évben: 18.443 tonna,
- 2007. évben: 23.730 tonna,
- 2008. évben: 22.853 tonna.

A lerakótelepen belül, a lerakáson kívül a zöldhulladékok átmeneti tárolása, építési-bontási hulladékok elhelyezése és feldolgozása történik.

Jelenleg a hulladéklerakó telepen komposztáló létesítmény nincs, de távlatban létesítését tervezik.

Távlati korszerűsítés és fejlesztés:

- a hulladéklerakó telepen gázkinyerő rendszer, majd gázkezelő rendszer kiépítése,
- hulladékudvar kialakítása,
- veszélyes hulladékok átvételének és gyűjtésének megteremtése,
- komposztáló telep létesítése.

Jászfényszaru város a korábbi megállapodás szerint Heves megyei hulladékgazdálkodási rendszerhez kapcsolódik.

3.7./ Környezettudatosság

Az ember és a természet viszonyát, e kölcsönhatás eredményét magunk és a jövő generációk számára, kedvező, vagy kedvezőtlen jellegét hosszabb távon a társadalmi értékrend és ehhez kapcsolódóan a környezettudatosság minősége befolyásolja. A társadalmi tudatosság olyan szintjét kell elérni, amely biztosítja, hogy a társadalmi-gazdasági tevékenységekkel együtt járó környezetterhelés a lehető legkisebb mértékű legyen. A környezettudatos viselkedés elterjedését, a környezettudatos életvitel kialakítását, a lakosság és döntést hozók széles körét érintő szemléletváltást segítik a mindennapi életben előforduló pozitív minták, példaértékű cselekvések támogatása, bemutatása, illetve a környezeti szempontból helytelen viselkedés, a közönségnek okozott kár számonkérése és társadalmi elítélése.

A környezeti tudatformálás elsődleges színtere:

- családi nevelés,
- óvodai, iskolai nevelés, oktatás, felsőfokú képzés,
- helyi civilszervezetek.

Fő célkitűzések:

- a környezeti nevelés, tudat és szemléletformálás megjelenése az oktatás minden szintjén és formájában az élethosszig tartó tanulás teljes folyamatában,
- a környezeti információkat biztosító rendszerek fejlesztése,
- környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztése.

Környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás

A környezeti nevelés és oktatás elősegíti minden korosztály környezettudatos szemléletének kialakulását. A környezeti nevelés, hatással van az értékrend alakítására. A nevelés és oktatás területén cél egy olyan környezeti tudáslánc felépítése, amely hatékony információs és együttműködési rendszert teremt az óvodától a felsőoktatásig, illetve a felnőttképzéséig.

Az oktatás területén az elmúlt időszakban sor került a közoktatási törvény módosítására, mely minden iskola számára kötelezővé tette helyi környezeti nevelési és egészségnevelési program készítését.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2008 elején indította útjára a Környezeti Tudáslánc programját, amelyet

- környezeti nevelés, oktatás, képzés, az óvodai neveléstől a felsőoktatásig és iskolarendszeren kívüli képzésig,
- a környezeti informatika fejlesztése,
- kutatás, fejlesztés és innováció elősegítése, valamint
- célzott környezetvédelmi akciók integrált rendszere alkot.

Közoktatás

A környezeti nevelés elsődleges célterülete a közoktatás. Létrejöttek és működnek a környezettudatosság erősítését támogató nemzeti szintű minősítési keretrendszerek (Zöld Óvoda, Ökoiskola, Erdei óvoda és Erdei iskola), valamint egyéb fejlesztési és tehetséggondozási programok (GLOBE, BISEL program).

Szakképzés

Megyei szinten a környezeti nevelés és a környezettudatosság erősítésében nagyban lehet számolni a különböző szakképesítést adó megyei szakközépiskolákra.

A környezetvédelmi, a természetvédelmi és vízügyi szakképzés területén létrejött modulós képzési rendszer a tudományosan megalapozott értékelési módszer révén megerősíti a szakma gyakorlásához szükséges kompetenciák kialakulását.

Felsőoktatás

A középiskolákhoz hasonlóan a megyében lévő különböző képzést folytató főiskolák is nagyban hozzájárulhatnak a környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztéséhez, tudat és szemléletformáláshoz és környezeti neveléshez.

Környezettudatosság fejlesztése érdekében javasolt intézkedések:

- kiadvány készítésének elősegítése a megye környezeti állapotáról és a környezetminőséget javító intézkedésekről,
- szóróanyagok, felvilágosító füzetek készítésének ösztönzése,
- lakosság, civil szervezetek, döntést hozók, helyi média közötti kommunikáció hatékonnyá válásának elősegítése,
- környezeti adatok interneten való elérhetőségének biztosítása,
- a megye felsőoktatási intézményeiben az oktatási, kutatási potenciál igénybevétele a projektek előkészítésében, környezeti nevelésben és oktatási programok megvalósításában.

A környezettudatosság erősítése:

A Megye közreműködése az alábbi területekre javasolt:

- környezetvédelmi tanfolyamok, tréningek indításának elősegítése,
- szemléltető és tapasztalatszerző túrák kezdeményezése környezetvédelmi bemutató helyeken,
- oktatási segédanyagok készítése,
- konferencia sorozat indítása az aktuális környezetvédelmi problémákról,
- fenntartható fejlődés elvének tudatosítása,
- a család szerepének hangsúlyozása,
- a munkahelyek környezetvédelmi vonatkozásainak segítése,
- társadalmi szervezetek és média hatásának segítése,
- nemzetközi kapcsolatok erősítése.

3.8./ Környezet-egészségügy, élelmiszerbiztonság

3.8.1./ Környezet-egészségügy

- A megye környezet-egészségügyi állapotát befolyásoló főbb tényezők:

- Vízminőség

A fenti tényező jellemzését a Vizek védelme című alfejezet ismerteti.

- Szennyvízkibocsátás, tisztítás és elvezetés.
- Kommunális szilárd hulladékok elhelyezése.
- Veszélyes hulladékok elhelyezése.
- Kiemelt hulladékáramok elhelyezése.
- Állati eredetű hulladékok elhelyezése.

A fenti tényezőket a Hulladékgazdálkodás című alfejezet ismerteti.

- Légszennyezettség

E tényező jellemzését a Levegőtisztaság védelem című alfejezet ismerteti.

- Biológiai allergének

A pollencsapda Szolnokon működik a belváros központjában, az ÁNTSZ épület tetején 25 m magasságban. A szolnoki pollenfigyelő szolgálat egész évben üzemel.

A mérési megfigyelések alapján, Szolnokon és térségében a parlagfű pollenkoncentrációja lényegesen alacsonyabb a régió többi helyszínéhez (Debrecen, Nyíregyháza) képest.

Az ÁNTSZ hálózata mintázza és értékeli 32 növény és 2 gomba légköri pollen/spóra koncentrációját. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján kimondható, hogy tendenciát nem lehet megállapítani 1-1 év összehasonlítása során, különösen a nem biológiai allergének esetében.

- Klímaváltozás

A klímaváltozás hatásai egyre nyilvánvalóbbak. Az egyik legfontosabb hatás, hogy a hőhullámok egyre gyakoribbá válnak. 1992-2008 között a hőhullámok (minimum 3 egymást követő napon a hőmérséklet 26,6 °C küszöbérték feletti) egyre sűrűbben jelentkeztek. Számszerűen évente 0,73 nappal nőtt a „hőhullám napok” előfordulása, bár az egyes években jelentős ingadozás figyelhető meg. 1992-2000 között 6 hőhullám érte el hazánkat, összesen 27 igen meleg nappal. 2001-2008 között 11 hőhullám következett be 52 igen meleg nappal. 2009-ben közeli állapotok többször előfordultak, viszont csak egyszer kellett hőségriasztást elrendelni. A közeljövőben is feltételezhető a hőhullámok gyakori elfordulása, számának és tartalmának növekedése.

- Élelmiszerbiztonság

Az egészséges táplálkozás és az élelmiszer-higiénia szoros kapcsolatban van a lakosság egészségi állapotával. A keringési betegségek és a rosszindulatú daganatok megfelelő táplálkozással és életmóddal jelentős részben megelőzhetők. Hivatalos becslések szerint a daganatos betegségek gyakorisága 30-40 %-kal csökkenthető lenne az egészséges táplálkozás elterjesztésével.

Az élelmiszerek egészségre gyakorolt kedvezőtlen hatásai az alábbiak:

- az élelmiszerek szennyezettsége következtében kialakuló élelmiszerbiztonsági problémák (ételmérgezés, ételfertőzés),
- az egyes élelmiszer összetevők, vagy az élelmiszer mennyiség alul, vagy túlfogyasztására visszavezethető táplálkozási problémák,
- a szervezet egyéni reakciókészsége és egészségi állapota következtében kialakuló ártalmak (allergia, intolerancia, krónikus emésztőszervi betegségek, szív-és érrendszeri betegségek, rák stb.).

- Demográfia helyzetkép (2009 január 1.)

Lakónépesség	394.891 fő
Élve születés	3.831 fő
Halálozás	5.676 fő
Természetes fogyás(-)	-1.845 fő
Belföldi vándorlási különbözet	-2.589 fő

Forrás: Jász-Nagykun-Szolnok megye Statisztikai évkönyve 2008

A 2009. január 1-i lakónépesség 4.309 fővel csökkent az előző évihez képest. A megye népesség száma 2008. január 1-én 399.200 fő, amely az ország népességének 3,9 %-át jelenti. Ez 4.422 fővel kevesebb, mint 1 évvel ezelőtt. A népsűrűség 71,5 fő/km². 2008-ban az élve születések száma 3.742 fő, 39 fővel kevesebb, mint előző évben. A koraszülött arány 9,8 %. Csecsemőhalálozás 4,54 ‰, szemben az előző évi 5,82 ‰-kel. A halál okaként zömmel az extrém kis súlyú születés és a fejlődési rendellenesség szerepel.

A megye népességének túlnyomó részét mindkét nemből a munkaképes korosztály (15-64 évesek) adja, férfinemben ez az arány 70,1 %, nők esetében pedig 65,1 %. A munkaképes népesség elöregedése figyelhető meg. Kiugrás a 30-34 éves, valamint az 50-54 éves korcsoportban jellemző. A születéskor a fiúk lényegesen többen vannak, mint a lányok, azonban a férfiak magasabb halandósága miatt ez az életkor előrehaladtával kiegyenlítődik, majd pedig 45 év felett nőtöbbség alakul ki.

- Mortalitási helyzetkép

A megyében átlagosan kb. 5.700 ember hal meg évente. A halálozás túlnyomó részéért a keringési rendszer betegségei felelősek. Mindkét nem esetében a második helyen a rosszindulatú daganatos megbetegedések, harmadik helyen pedig emésztőrendszer betegségei szerepelnek.

- A keringési rendszer betegségei

Mind a férfiak, mind a nők esetében a magas vérnyomás gyakorisága jelentősen magasabb az életkor előrehaladtával, az emelkedés mértéke a nőknél nagyobb volt. A férfiak 60 %-ánál, a nők 80 %-ánál diagnosztizálták a betegséget.

Az ischaemiás szívbetegségek korszerűtlen alakulása hasonló képet mutat a férfiak és nők esetében.

A szívinfarktuson átesett lakosok aránya az életkor előrehaladtával emelkedik. A betegség gyakorisága minden korcsoportban magasabb volt a férfiak esetében, mint a nőknél.

A szélütéses esetek gyakorisága a megye férfi lakosai körében a 25-34 éves korosztályban kétszer magasabb, mint a nők esetében. A különbség a kor előrehaladtával mérséklődik, de megmarad.

Daganatos megbetegedések

A légcső, hörgő és tüdő daganat a férfiak körében 55 év felett gyakoribb, mint nőknél. Az 55-64 éves korcsoportban közel kétszeres, 75 év felett pedig több mint tizenegyszeres.

A vastag-és végbél rosszindulatú daganat a férfiaknál gyakoribb, ahol 55 éves életkortól kezdve meredeken emelkedik és a 64-75 éves korcsoportban csúcsosodik ki.

A prostata rosszindulatú daganat az életkor előrehaladtával emelkedik, különösen az 55 év felettieket veszélyezteti. A női emlő rosszindulatú daganat a 45 év felettiek megbetegedése. A méhnyak rosszindulatú daganatának kockázata a 35-64 éves korcsoportban a legnagyobb. A megye női lakosai körében a betegség előfordulása még ebben az életkorban sem haladja meg az 5 ‰-et. Az ajak, szájüreg és garat tumorok előfordulása meredeken emelkedik. Ezen daganatok két fő rizikófaktor a dohányzás és az alkoholfogyasztás. A megyében szájüregi daganatos betegségek okozta halálozás az utóbbi években a férfiaknál a 0-64 éves korcsoportban az országos átlagtól 23,8 %-kal magasabb volt, míg a nőknél az országos átlagtól kedvezőbb az érték.

- Cukorbetegség és krónikus májbetegség, májsugor

A cukorbetegségben megbetegedő lakosok aránya az életkor előrehaladtával 75 éves korig emelkedik. Fiatal korban a nőknél gyakrabban jelentkezik.

A krónikus májbetegségben és májsugorban megbetegedő lakosok aránya az életkor növekedésével a 65 éves életkorig emelkedik, majd mindkét nem esetében csökken. A 35 év feletti férfiak között a megbetegedés közel háromszor gyakrabban fordul elő, mint a nőknél.

- Allergiás megbetegedések

A légúti allergiában szenvedő betegek száma mind a megyében, mind a régióban folyamatosan emelkedik. A legtöbb beteg augusztus, szeptember hónapban (parlagfű-virágzás szezon) keresi fel a szakrendeléseket.

- Külső okokra visszavezethető halandóság

A haláloki struktúrában férfiaknál 7 %-kal a negyedik, nőknél 2,8 %-kal az ötödik helyen állnak a külső okok miatt bekövetkezett halálozások. A megye férfi lakosságának halálozása rendre magasabb, mint az országos átlag. A nők esetében a megye értékei többnyire az országos átlaghoz közeli értéket mutatnak. Míg százezer 65 év alatti férfira 79, addig Magyarországon 77 haláloset következett be.

3.8.2. / A megye egészségügyi helyzete

Fekvőbeteg ellátás

A megye kórházai és rendelőintézetei:

- Hetényi Géza Kórház és Rendelőintézet,
- MÁV Kórház és Rendelőintézet,
- Jászberény Szent Erzsébet Kórház,
- Karcag Kátai Gábor Kórház,
- Mezőtúr Városi Kórház.

A fekvőbeteg ellátás a megye kórházaiiban és rendelőintézeteiben biztosított.

Járóbeteg szakellátás

Megállapítható, hogy kistérségenként a nagyobb városokban mindenütt biztosított a kötelező alapellátási feladatokon kívül a szakellátás. Orvoshiány azért nem jelentkezik, mert nagyobb kórházakból, sok esetben más megyéből megbízásos, vagy közreműködői szerződéssel vállalkozó szakorvosok látják el az óraszámokat.

Különösen Szolnokon a járóbeteg szakellátás folyamatosan fejlődik, mivel egyre több magánrendelő nyílik különböző orvosi szakterületeken. Az egészségügyi vállalkozó szakdolgozók száma is fokozatosan nő, valamint a működési engedéllyel rendelkező természetgyógyász szolgáltatók száma is növekszik.

Hospice ellátás

A megyében nem működik hospice terápiás osztály, de nem biztosított a lakosság számára intézeten kívüli ellátási formában sem a hospice ellátás. A hospice ellátás a gyógyíthatatlan betegek fájdalmainak és egyéb kínzó tüneteinek megszüntetéséhez, vagy csökkentéséhez, a betegek életminőségének javításához nyújt segítséget, amelyet az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. Törvény is definiál. A morbiditási adatok ismeretében indokolt a megyében hospice ellátás komplex megvalósítására alkalmas hospice terápiás osztály fekvőbeteg ellátó intézményben történő létrehozása.

Gyógyszerellátás

A megye gyógyszertárai és egyéb gyógyszerfelhasználó helyei:

- 5 intézeti gyógyszertár,
- 2 dialízis központban gyógyszerész által irányított gyógyszerellátás (Karcag, Szolnok),
- 84 közforgalmú gyógyszertár,
- 27 fiókgyógyszertár,
- 5 orvosi kézi gyógyszertár,
- 1 gyógyszer nagykereskedő telephely (BUS-OXY Kft. Jászberény),
- 19 gyógyszertáron kívüli gyógyszerforgalmazó.

Környezet-egészségügy javítását szolgáló főbb javaslatok és intézkedések:

- Ivóvíz-javító program folytatása,
- Egészségkárosító gyomnövények visszaszorítása,
- Hulladékkezelés és ártalmatlanítás környezetügyi problémáinak kezelése, felhagyott, bezárt hulladéklerakó telepek rekultiválása,
- Élelmiszerbiztonság javítása,
- Szennyvízrákötések arányának növelése,
- Szennyvízleürítő helyek, döngutak és felhagyott házi szennyvízleürítők rekultiválása,
- Egészséges táplálkozás elősegítése,
- Mozgásszegény életmód átalakítása aktív életvitellé, az egészséges életmód terjesztése,
- Alkohol és drogfogyasztás visszaszorítása,
- Szűrővizsgálatok folytatása, illetve új szűrések (pl.: vastagbél) bevezetése,
- Vegyi és sugárbiztonság javítása,
- Kémiai biztonság előírásának betartása,
- Biológiai allergének elleni hatékony védekezés.

3.8.3. / Élelmiszerbiztonság

A lakosság jólétének, életminőségének javítása hosszú távon csak úgy biztosítható, ha megfelelő figyelmet fordítunk minőségi, megfelelő tisztaságú élelmiszerekre, az élelmiszerbiztonságra. Napjainkban hatékony eszköz és intézményi rendszer áll rendelkezésre annak érdekében, hogy magas szintű hatósági élelmiszer ellenőrzés valósuljon meg. A korszerű, egymásra épülő, szoros kapcsolatban lévő folyamatok egységes rendszerbe történő ellenőrzésének jogszabályi keretét az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló törvény teremtette meg.

Az élelmiszerbiztonsági helyzetért az érintett élelmezési létesítményt üzemeltető a felelős, az általa kialakított belső ellenőrzési rendszer (HACCP) és az ezzel elért eredmények vizsgálatát, az élelmiszerbiztonság felügyeletét 2008. szeptember 1-től a hatályba lépett 218/2008. (VIII. 30.) számú Kormányrendelet értelmében, a megyében a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság látja el. Az Igazgatóság tájékoztatása alapján az elmúlt évek során bizonyítottan élelmiszer eredetű megbetegedés nem fordult elő. Megyei élelmiszeripari vállalkozásokat érintő egyéb élelmiszerbiztonsági esemény a megyében 2009-ben nem volt. A laboratóriumi vizsgálatra küldött megyei vállalkozások által előállított élelmiszerminták kifogásoltsági aránya a statisztikai átlag alatt volt. Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság megállapítása szerint a megye élelmiszerbiztonsági helyzete az elmúlt években megfelelő volt.

Célok:

- megfelelő minőségű és tisztaságú élelmiszerek előállítása, az élelmiszerek maradvány tartalmának csökkentése,
- különböző minőségirányítási rendszerek, ISO szabványok alkalmazásának növelése,
- hatékony szaktanácsadási rendszer kialakítása és üzemeltetése.

Javasolt intézkedések:

- a gazdálkodó szervezeteknél az élelmiszergyártás és feldolgozás környezettudatos tervezése és megvalósítása,
- az élelmiszeripari vállalatok energiahatékonysági, levegő-, illetve talajszennyeződést megelőző intézkedésének javítása,
- lakosságnál tudatos fogyasztói magatartás a mindennapokban.

3.8.4./ Vegyi és sugárbiztonsági helyzet

Kémiai (vegyi) biztonságról szóló 2000. évi XXV. Törvény végrehajtása folyamatban van, eddigi tapasztalatok kedvezőek. Sugárbiztonsági helyzet megfelelő, az utóbbi években sugárbaeset, sugársérülés nem fordult elő.

3.9./ Megújuló energiaforrások

A megújuló energiaforrások alatt a nem fosszilis megújuló energiaforrások, így a szél, nap, geotermikus, vízenergia, biomassza, hulladéklerakó helyeken és szennyvíztisztító telepeken keletkező gázok, biogázok energiáját értjük. A megújuló energiaforrások hasznosítása hozzájárul a környezet védelméhez és a fenntartható fejlődéshez.

Az EU Bizottság 1997 novemberében adta ki Fehér Könyvét a Megújuló Energiákról, melyben az összes energia arányában 6 %-ról 12 %-ra való növelését javasolja 2010-re. A 2001/77/EK irányelv Európai Uniói szinten 2010-ig 22,1 %-ra kívánja növelni a megújuló energiahordozó bázisú villamos energia részarányát.

2003/30/EK irányelv előírja az EU tagállamok részére, hogy 2010 végéig a forgalomba hozott bioüzemanyagok és megújuló üzemanyagok energia tartalom alapján számított részarányát az összes forgalomba hozott közlekedési célú benzin és dízelüzemanyag vonatkozásában legalább 5,75 %-ra növeljék.

A hazai megújuló energiaforrások felhasználásának növelésére vonatkozó 2008-2020 közötti stratégiát a 2148/2008. (X.31.) számú Kormány határozat taglalja.

Az Európai Unió Tanácsa a megújuló forrásokból előállított energia támogatásáról szóló irányelv javaslatában (2008/0016/COD) Magyarország felé tervezett elvárások az alábbiak:

- a megújuló energia felhasználása 2020-ban összességében érje el a 186,3 PJ-t,
- a villamosenergia-termelésen belül a megújuló energiaforrások felhasználása 2020-ban érje el a 9470 GWh-t (79,6 PJ),
- a hőtermelésen belül megújuló energiaforrások felhasználása 2020-ban érje el a 87,1 PJ-t,
- az üzemanyag fogyasztáson belül a megújuló energiahordozó bázisú üzemanyagokat is tartalmazó bioüzemanyagok energiaértéke 2020-ban érje el a 19,6 PJ-t.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében az adottságok alapján a megújuló energiaforrások közül elsősorban a biomassza és a geotermikus energia felhasználása jöhet számításba. A szélenergia és a napenergia felhasználása tekintetében a kezdeti lépések megtörténtek.

3.9.1./ Biomassza

Jelentős tartalékok rejlenek a biomassza használatában, de a tervezés és kivitelezés során a legmesszemenőbben figyelembe kell venni az összes lényeges környezeti és fenntarthatósági szempontokat is. Ennek keretében kiemelt figyelmet kell fordítani az extenzív mező- és erdőgazdálkodásból származó biomassza felhasználásra, mivel ezek esetében a környezet- és természetvédelmi, valamint a fenntarthatósági szempontok magasabb szinten érvényesülhetnek.

A biomassza valamely élettérben egy adott pillanatban jelenlévő szervesanyagok és élőlények összessége.

A biomassza fogalmába tartoznak:

- a szárazföldön és vízben található, összes élő és nemrég elhalt szervezetek (mikroorganizmusok, növények, állatok) tömege,
- biotechnológiai iparok termékei,
- transzformáció után (ember, állat, feldolgozó iparok) keletkező valamennyi biológiai eredetű termék, hulladék.

Keletkezésük szerint csoportosítva:

- Elsődleges biomassza: a természetes vegetáció (mezőgazdasági növények, erdő, rét, legelő, kertészeti növények, a vízben élő növények).
- Másodlagos biomassza: állatvilág, illetve az állattenyésztés fő és melléktermékei, hulladékai.
- Harmadlagos biomassza: a feldolgozó iparok gyártási mellékterméke, az emberi életműködés mellékterméke.

Jász-Nagykun-Szolnok megye biomassza potenciálja:

JNSz megye	Terület (ha)	Arány (%)	Országos arány (%)
Terület	590490	100	6,9
Termőterület	464235	78,6	6,0
Mezőgazdasági terület	409163	69,3	5,7
Erdőterület	51880	8,8	7,2

Forrás: KSH Jász-Nagykun-Szolnok megye statisztikai évkönyve 2008

A biomassza potenciál, illetve biomassza termelés lehetőségét a talajok minősége alapvetően meghatározza. Jász-Nagykun-Szolnok megyében a talajok minősége közepesen jó, illetve jó között változik.

- A Megye biomassza felhasználási területei:

Középtiszai Mezőgazdasági Zrt. (Kunhegyes, Szabadság tér 9-10. sz.) Bánhalmán meglévő zöldségtermesztési pelletüzeme

A Bánhalmán meglévő pelletüzem műszaki állapota rendezett, hatósági engedélyei rendben vannak. A piaci viszonyok miatt 2 éve nem üzemel. Amennyiben energia pellet gyártását gazdaságosan meg lehetne oldani, elsősorban melléktermékekből, úgy a Zrt. szívesen vállalná a gyártást, vagy az együttműködést.

Biomassza energiahordozó alkalmazása a távhőszolgáltatásban az Alfa-Nova Kft-nél (Szolnokon)

Az EU által megfogalmazott és Magyarország által is elfogadott energiapolitika elvekkel összhangban az Alfa-Nova Kft. vezetése az eddigi legnagyobb fejlesztését készíti elő, amikor is a földgáz mellett biomassza tüzelésű fűtőerőművek telepítését határozta el.

Két elemből álló erőmű létesítés

Szolnokon a Széchenyi Lakótelepi Fűtőműhöz kapcsolódóan van lehetőség biomassza tüzelésű technológia telepítésére. A létesítmény két elemből áll, nevezetesen 3,3 MW hőteljesítményű ún. csúcskazánból, ami kizárólag fűtési idényben üzemel és max. 3,0 MW villamos és 10,0 MW hőteljesítményű kapcsolt hő-és villamos energiatermelő kiserőműből. A tervezett beruházás költsége mintegy 4 milliárd forint. A létesítmény kialakításához a helyi feltételek a Széchenyi lakótelepi fűtőműben és a fűtőmű mögötti jelenleg kihasználatlan és gondozatlan területen rendelkezésre állnak.

Az első ütemben tervezett csúcskazán telepítése 2009-ben megvalósult és a fűtési idényben megkezdődött a próbaüzem. A melegvíz kazán tüzelőanyaga faapríték, amelyet a környékbeli erdőgazdaságok és energiaültetvények szolgáltatnak. A felhasználásra kerülő faapríték éves tervezett mennyisége 4758 tonna. A projekt teljes beruházási költsége 313 MFt.

A második ütemben tervezett kiserőmű építésének engedélyezésének folyamata a tárgyévben elindítható. Maga az építkezés 2011 évben beindul, a beüzemelés várhatóan 2012-ben történik meg.

A faapríték biomassza tüzelőanyagon kívül egyik lehetséges energianövény az energiafűz. Az energianövények családjának egyik ismert tagja a gyorsan növekvő gazdaságosan előállítható energiafűz. Magas szalicilalkohol tartalma miatt jó a fűtőértéke.

Bioenergia célú cukorcirok termesztés fejlesztése a karcagi kistérségben

A karcagi kistérségre alapozott bioetanol célú cukorcirok termesztés fejlesztésére a Debreceni Egyetem AMTC KIK Karcagi Kutató Intézete indított programot. A közel 20 millió forintos programot a Norvég Alap 17,7 millió forintos támogatása segíti.

Több évtizedes kutatási előzményekre alapozva a Karcagi Kutató Intézet elsők között kezdte el a térségben az energiacélú cukorcirok termesztéstechnológia fejlesztését biztosító alap és alkalmazott kutatásokat.

A karcagi kistérségben a mezőgazdasági hasznosítású terület 31 %-a, mintegy 43.000 ha terület olyan kedvezőtlen adottságú terület, amelyen jövedelmező növénytermesztés tartósan nem folytatható. A 9506/1997. EK rendelet értelmében e kategóriába azon alacsony termőképességű talajhibás területek sorolhatók, ahol a talajjavítás igen magas költségekkel lehetséges, ugyanakkor az alkalmazkodó mezőgazdaság kereteibe illő tevékenységet a tájmegőrzés és a helyben történő munkaerő megtartás érdekében fenn kell tartani.

A közép és hosszú távú EU-s és ahhoz kapcsolódó hazai fejlesztési programok kiemelt prioritásként jelölik meg a helyben előállítható megújuló energiaforrások használatát megalapozó eljárások fejlesztését. Ezek megvalósításának ösztönzésére 2009-től a területalapú támogatás kiegészítéseként további (45 euro/ha) energianövény termesztési támogatás is bevezetésre került. A cukorcirok, mint energianövény termesztésén kívül egyéb nagy zöldtömeget biztosító és a térségben eredményesen termeszthető növények (pl.: szudánifű) termesztése is számításba jöhet.

Biogázüzem létesítése Mezőtúr város külterületén

A Szolnoki Főiskola Műszaki és Mezőgazdasági Fakultása norvég befektetőkkel a közeli jövőben biogáz üzem létesítését tervezi Mezőtúron, a Peresi Tanüzemben. A megvalósuló biogáz üzemből a mezőgazdasági melléktermékek feldolgozása, energetikai célú hasznosítása történik. E tervezett beruházás megvalósítása a kistérség kedvezőtlen adottságú területein termesztett cukorcirok számára is biztos felvevő piacot jelenthet.

Beadás előtt áll a szolnoki Student Hotel Kollégium energiafelhasználásának racionalizálását célzó pályázat. Ennek segítségével a diákszállót gázzal a biogáz üzemből előállított pelletfűtésre szándékozik átállítani az Intézmény.

Nádbrikett előállítása Nagyiván körzetében

Egy ukrán vegyes technológiát alkalmazó, mezőgazdasági hulladékból fűtőanyagot készítő brikettáló üzemet létesít a Nagyiván Mezőgazdasági Kft és másik három tulajdonos alapította cég.

Szolnoki Ipari Parkba tervezett biomassza (szalma) tüzelésű erőmű létesítése

A „My-Tech Invest” Bioenergetikai Beruházó és Szolgáltató Kft. (1027 Budapest, Margit krt. 56. sz.) a Szolnoki Ipari Park területén biomassza tüzelésű erőmű építését tervezi. A létesítmény terve elkészült és a KÖTI-KTVF az egységes környezethasználati engedélyt megadta.

Szászberki Ipari Parkban létesítendő biomassza (szalma) tüzelésű erőmű

Az erőmű egyes létesítményei építés alatt vannak. A komplett erőmű megépítése, befejezése pénzügyi és egyéb okok miatt jelenleg függőben van.

3.9.2./ Vízenenergia

Jász-Nagykun-Szolnok megyében vízenenergia hasznosítása nem folyik. A szomszédos Hajdú-Bihar megyében a Tiszán a Tiszalöki Vízerőmű és a Heves megyei Kiskörei Vízerőmű üzemel 11,5 MW és 28 MW teljesítménnyel. Tervezési fázisban van a Nagykunsági Főcsatorna 39. számú műtárgyában építendő kisvízi erőmű létesítmény.

3.9.3./ Széleenergia

A széleenergia hasznosítására leginkább alkalmas térség Magyarországon az észak-nyugati országrész, de a dél-keleti területek is jelentős széleenergia kincssel rendelkeznek.

Magyarország szélerő-mérő hálózat adatai alapján

- Duna-Tisza közben Gyöngyhalászon, Szentlőrincán, Sándorfalván,
- Tiszántúlon Tornospákon és Kondoroson van szélerő-mérő hálózat.

Magyarország szélterképe alapján Szolnok megye területén 10 m magasságban a szélesebesség értéke 2,0-3,0 m/s közötti, 25 m magasságban 3,0-4,5 m/s közötti.

A megye területén uralkodó szélviszony nem a legalkalmasabb szélerőmű telepítésére, de ennek ellenére megindult a kezdeti lépés a megye széleenergia hasznosítására. Jelenleg Törökszentmiklós és Mezőtúr város külterületén telepítettek szélerőművet.

Megújuló energia hasznosítása szélerőművek telepítésével megnevezésű projekt Mezőtúr város külterületén

A fejlesztés helye Mezőtúr Ipari Park 01707/23, 01707/26, 01707/16 hrsz.-ú területe, amely az Ipari Park tulajdonában van, művelési ág alól kivett terület.

A projektből 1 db 1,5 MW-os szélerőmű 2006-ban megvalósult a Mezőwind Kft. beruházásában. A jelenleg 3 db 4,5 MW tervezett megvalósítása 2010 év végén vagy 2011 év elején várható. A projekt megvalósításának becsült költsége megközelítőleg 2.400.000.000.- Ft. A projekt célja a megújuló energiából villamos áram előállítása, Magyarország EU-ban vállalt megújuló villamos energiatermelés részarány növelése. A beruházás megtérülésének várható ideje 10 év. A várható éves energiatermelés nagysága 3.400.000 Kwh/év.

Szélerőmű telepítése Törökszentmiklós város külterületén

A telepített szélerőmű 1,5 MW teljesítményű, Fuhlander típusú berendezés, melyet a Békéswind Kft. (1124 Budapest, Jagelló út 14.) megbízásából a Gyulawind Kft. (4400 Nyíregyháza, Varsó út 4.) építtetett. Az erőmű 2006. 12.11-én kapott végleges használatbavételi engedélyt.

3.9.4./ Napenergia

A megyében napenergia hasznosítás megkezdődött. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat székháza 300 m² hasznos alapterületű lapostetős részére közvetlen villamos energiát termelő polikristályos napelemek felszerelését tervezi. A napelemes rendszer névleges összteljesítménye elérné a 40 kW-ot.

Lakossági napenergia hasznosítás is megkezdődött.

Sör kollektori fűtés (Kunszentmárton)

Kunszentmártoni Tóth Péter lakos, mint villanyszerelő a kíváncsiságtól vezérelve saját tervezésű víz és sör kollektort készített és ezt a fűtémódot alkalmazza háza fűtésénél. Az első sör kollektort Kanadában állították üzembe.

3.9.5./ Geotermikus energia

A megyében kedvezőek a termálvíz beszerzési lehetőségek. A termálkutak elsősorban kommunális céllal (fürdők ellátása) kerülnek hasznosításra, de a jársági területen a korszerű kútfúrás – kiképzési technológiák megjelenéséig ivóvíz bázisul is szolgáltak. Az energetikai célú hasznosítás alárendelt jelentőségű.

Az alábbi településeken (Berekfürdő, Cserkeszőlő, Jászapáti, Karcag, Kisújszállás, Kunhegyes, Martfű, Mezőtúr, Szolnok, Tiszaföldvár, Tiszafüred, Tiszajenő, Törökszentmiklós, Túrkeve) minősített gyógyvíz-hasznosítás van. A megyében több olyan településen, ahol termálvíz hasznosítás van, tervezik a termálkutak kísérőgázának egyéb célú hasznosítását. Így többek között Túrkeve város pályázatot adott be a termálkút kísérőgázának hasznosítására. Tervezési fázisban van annak vizsgálata, hogy a keletkezett villamos energiát és hulladékhőt hol tudják leg gazdaságosabban hasznosítani a legkisebb beruházási és üzemeltetési költség mellett. Az Önkormányzat hulladékhővel kívánja fűteni az ifjúsági szállót és a meglévő tíz apartmant, valamint az uszoda vizét is.

Termálvíz komplex hasznosítása Törökszentmiklóson

Törökszentmiklósi Városi Önkormányzat KEOP 4.1.0. konstrukcióra pályázatot adott be. A projekt tárgya: Termálvíz komplex hasznosítása Törökszentmiklóson. Jelen beruházás keretében a termálvizet hasznosítani kívánják az intézmények fűtésére is. A beruházásból várható megtakarítás az önkormányzat költségvetésében éves szinten 35 millió forint lehet 2008. évi árakon.

Besenyszög községben a termálvíz egyéb hasznosítása

A besenyszögi önkormányzat pályázatot adott be az új általános iskolai épület termálvízzel történő (fűtési) hasznosítására.

A földből nyert hőenergia hasznosításának lehetősége Jászberény városban

A PannErgy vállalalkozási szerződést kötött Jászberény Önkormányzatával, hogy elvégzi a szükséges előkészületeket egy, a városba tervezett geotermikus hőerőmű létrehozására. A vállalkozás vizsgálatai szerint ugyanis a város alatt kitermelhető hőmező húzódik.

A vállalkozó befejezte a vizsgálatokat és pontosan meghatározta azoknak (gyűjtőtartály, tározó) a helyét, ahol a kitermeléshez és a visszasajtoláshoz szükséges fúrásokat meg lehet kezdeni. A fúrások megkezdését a megváltozott törvényi szabályozás miatt egyelőre megkezdeni nem lehet, mivel nem a vízjogi, hanem a bányatörvény rendelkezései alapján kérhető fúrási engedély.

Amennyiben felépülne a geotermikus hőerőmű, az előzetes tervek szerint a megtermelt 3-7 MW mellett a rendelkezésre álló hőmennyiséget Jászberényben kiépítendő távfűtészálózat és a város ipari vállalatai vehetnék át. A hőerőmű működtetésével együtt járna, hogy harmadik lépcsőben üvegházi termelésre, majd halgazdasági tevékenységre használhatnák a felszínre hozott vizet.

3.10./ Talajállapot, talajhasználat, talajvédelem

- Talajállapot

A termőterület jellemzői, talajadottságok

Jász-Nagykun-Szolnok megye nagy része a 7. (Közép-Tisza vidék) agroökológiai körzetbe tartozik, kisebb területei átnyúlnak Észak-nyugat felé a 9. (Észak-alföldi hordalékkúp síkság), Dél-kelet felé pedig a 13. (Körös-Maros köze) körzet területére.

A megye területének 39 %-át a csernozjom talajok fő típusa teszi ki. Mezőgazdasági termesztés szempontjából kiváló adottságokkal rendelkeznek, többnyire szántóként vannak hasznosítva. A réti talajok is jelentős területet foglalnak el, az összterületnek 26 %-át. A szikes talajok 21 %-ot tesznek ki, melyek mezőgazdasági szempontból legrosszabb adottságúak. Az öntéstalajok 9 %-os részarányt képviselnek. A homoktalaj a megye területének mintegy 5 %-át teszi ki. Ezeken a területeken található a szőlőültetvények nagy része (Jászságban és Tiszazugban).

- Talajhasználat

Jász-Nagykun-Szolnok megye területi megoszlása művelési áganként (ha):

Megye területe	558.000
Mezőgazdasági terület	415.718
ebből:	
-szántó	375.980
-gyep	33.282
-halastó	1.900
-nádas	1.581
-szőlő	1.330
-gyümölcsös	1.645
Erdő	31.379

Forrás: Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal

A megye mezőgazdasági területének művelési ágak szerinti megoszlása az utóbbi években nem változott lényegesen. A mezőgazdasági terület 90 %-a szántó, mintegy 8 %-a gyep. A megye összterületéhez viszonyítva az erdőterület részaránya 5,6 %.

A megye vetésszerkezetében meghatározó a gabona területe, emellett jelentős a területe a napraforgónak, kukoricának, káposztarepcének és az egyéb kultúrának. A lucerna területe az állatállomány csökkenése miatt harmadára esett vissza. A zöldség- és gyümölcsnövények aránya továbbra is alacsony, nem éri el az 1,5 %-ot.

- Az erdőterület értékelése

A megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal erdőterületi adata (31.379 ha) és az MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság adattár erdőterületi adata (32.300 ha) között kis eltérés mutatkozik. Az erdőterület és tulajdon megoszlás ismertetését a MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság forrásadata alapján ismertetjük 2009 évre vonatkozóan.

A megye erdőterülete	32.300 ha
erdősültség	5,8 %
tulajdonmegoszlás	
- állami	43,5 %
- közösségi	6,4 %
- magán	49,4 %
- nem ismert	0,7 %.

Forrás: MgSzH Központ Erdészeti Igazgatóság

Jövőbeni feladat a megye erdőterületének növelése, tekintettel arra, hogy a megyei erdősültség (5,8 %) lényegesen alatta marad az országos átlagnak (20,5 %). A 2008 évben 174 ha, 2009 évben 128 ha erdőtelepítés volt a megyében. Erdészeti Igazgatóság véleménye szerint az előző évi tendenciák alapján évi kb. 300 ha erdőtelepítés várható az elkövetkező években.

- Erdősültség növelése érdekében javasolt feladatok:

- ártéri erdőgazdálkodás megújítása,
- védelmi célú erdőtelepítés, többszintű erdősávok kialakítása,
- gazdasági célú erdőtelepítés,
- egyéb célú erdőtelepítés és fásítás.

- Ásványi nyersanyagok

A talajtani adottságok miatt a megyében az agyag és homok külszíni kitermelése, bányászata jellemző.

A megye külszíni anyagnyerő helyei:

Kistérség	Település	Agyagbánya	Homokbánya
Jászberényi	Jászberény	-	5
	Jászfelsőszentgyörgy	-	2
	Jászfényszaru	-	1
	Jászájkóhalma	1	-
	Jáskisér	1	-
	Jászládány	-	1
Karcagi	Kisújszállás	1	-
Kunszentmártoni	Cserkeszőlő	-	2
	Kunszentmárton	1	-
	Tiszaöldvár	1	-
	Tiszaúrt	-	1
Szolnoki	Szolnok	-	5
	Tiszasüly	1	-
Tiszafüredi	Tiszaüred	1	-
	Tiszaszőlős	-	1
	Tiszaágya	-	1
Törökszentmiklós	Fegyvernek	-	1
	Törökszentmiklós	1	4
Mezőtúri	Mezőtúr	1	-
Összesen:	19	9	24

Forrás: Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

- A megyei agrárágazat fejlesztésének főbb irányai:

- agrár-környezetvédelmi földhasználat, a jó minőségű termőföldek intenzív hasznosítása,
- kedvezőtlen adottságú, alacsony termőképességű talajhibás területek energia növények termesztésével való hasznosítása,
- hagyományos agrártevékenységek, továbbá a fenntartható intenzív és extenzív termelés, tartástechnológiák fejlesztése,
- a táji értékek megőrzését szolgáló, környezetbarát termelési eljárások és gazdálkodási formák elterjesztése,
- termelő, értékesítő és szolgáltató szervezetek létrehozása,
- EU konform állattartó szövetkezetek létrehozása, az állattenyésztés korszerűsítése
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Közgyűlése a megye agrártermelőinek és lakossága egészségének védelmében állást foglal Jász-Nagykun-Szolnok megye génmódosított termékektől való mentessége mellett és támogatja, hogy Magyarország továbbra is mentes maradjon a génmódosított terményektől

- Talajvédelem

A terület és földhasználatra ható tényezők:

- Talajművelés

A talajművelés gyakorlata a legeredményesebb gazdálkodók esetében sem közelíti meg az optimumot, legfeljebb jónak értékelhető. Ez a művelt területből mintegy 8-10 % lehet. Elfogadható a talajművelés színvonala a művelt terület felén. Kifogásolható a talajművelés színvonala és eredményessége a művelt terület, mintegy 30-40 %-án.

Leggyakoribb problémák:

- egysíkú, tárcsás művelés (eketalp betegség),
- lazítás mellőzése,
- mélyforgatás, ahol talajhiba miatt nem lehetne,
- kényszerművelés.

- Szervestrágyázás

A szarvasmarha állomány harmadára, a sertések létszáma felére esett vissza 1988-89 évekhez képest. Így a szervestrágyázott területek nagysága is a 20-24 évvel ezelőtti 28-29.000 ha-ról évi 8-9 ezer hektárra esett vissza. Az alacsony szervestrágya dózis miatt lényegesen csökkent a talajok humusz és egyéb tápanyagtartalma.

- Műtrágya felhasználás

A visszaesés a műtrágya felhasználást is érintette, de még nagyobb mértékben, mint a szervestrágya esetén. Az elmúlt 20-25 évben a ha-onkénti 175-180 kg/ha vegyes hatóanyag felhasználás a töredékére csökkent. A szántóterületeken megyei átlagban mintegy 25-30 kg/ha vegyes hatóanyag felhasználása történt. A műtrágya hatóanyag felhasználás vonatkozásában a gazdálkodók között is nagy a szóródás, így a hatóanyag felhasználás 0-180 kg/ha között mozog.

- Savanyosodás és nitrásodás
 - A megye mezőgazdasági területéből mintegy 232 ezer ha sorolható savanyú talajok közé. Ebből 222 ezer ha természetes úton vált savanyúvá, mintegy 10 ezer ha talaj elsavanyosodásáért az emberi beavatkozások okolhatók. Az utóbbinál meg kell említeni a meszezés elmaradását, illetve annak alacsony dózisért.
 - A talajok nitrásodása kimondottan az emberi tevékenység következménye. A Nitrát Direktíva szerint jelenleg 13 település blokkterképek alapján lehatárolt területen gazdálkodók bizonyos mennyiségű (170 kg/ha N hatóanyag) és időbeli korlátozással végezhetnek szerves és hígtrágyázást, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladék elhelyezést, legeltetést.

Jász-Nagykun-Szolnok megye nitrát-érzékeny területei:

Kistérség	Település	Kistérség	Település
Jászberényi	Jászágó	Tiszafüredi	Abádszalók
	Jászfelsőszentgyörgy		Nagyiván
	Jászfényszaru		Tiszaderzs
	Jászberény		Tiszafüred
	Pusztamonostor		Tiszaigar
			Tiszaörs
Karcagi	Kunmadaras		Tiszaszentimre
			Tiszaszőlős
			Tomajmonostora

Forrás: Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

- Defláció

A defláció a megyei homok, homokos vályog, illetve vályog fizikai talajféleségű talajoknál okozhatnak károkat. Megyei szinten a károsított terület nagysága közel 90 ezer ha-ra tehető. A deflációs hatás fokozásához nagyban hozzájárult a mezővédő erdősávok, illetve fasorok kivágása. A deflációs hatás csökkentése érdekében nagy figyelemmel kell lenni a talajok fedettségére, a kedvező növény szerkezet megválasztására, a növényi borítottságra, erdősítésre és védőfásításra.
- Talajjavítás

A megyében az 1970-80-as években évente több ezer hektár talaj javítására került sor. Napjainkban igen elenyésző területen történik talajjavítás, általában évenként 200-300 ha területen. A talajok vizsgálatai alapján megyei szinten évenként legalább 38-40 ezer ha kémiai és fizikai talajjavításra lenne szükség.
- Melioráció

A komplex meliorációs programok az 1990-es években lezárultak. Jelenleg komplexitás egyáltalán nem jellemző. Történnek közösségi célú, társulati vízrendezések, gazdálkodói fejlesztések. A melioráció elemei (területrendezés, földút építés, vízrendezés, talajjavítás, öntözés) külön-külön, szétszórtan évente 1.800-2.000 ha területen valósulnak meg.
- Vízrendezés, öntözés

Az a tapasztalat, hogy ez a két meliorációs elem nem mutat komplexitást, pedig a fejlesztés szakmai minimuma lenne, hogy az öntözésre történő berendezést megelőzze a vízrendezési munkák kivitelezése. Az öntözőtelepek többsége vízrendezés nélkül valósul meg.

Öntözött terület alakulása:

Évek	Műszakilag berendezett terület (ha)	Öntözött terület (ha)	Öntözöttből szántóterület (ha)	Szántóból rizsterület (ha)
2007	36224	23468	18865	1645
2008	37002	23594	18595	2060
2009	38554	26188	21468	1848

Forrás: Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

A táblázat adatai alapján elmondható, hogy kívánni valót hagy maga után a műszakilag berendezett terület öntözési célú kihasználása. Távlati feladat az öntözés fejlesztése, az öntözött terület racionális kihasználása.

Öntözésfejlesztés, a Jászság Térségi Többcélú Vízgazdálkodási Rendszer kiépítése

A megye mezőgazdaságának jövőbeni fejlesztési lehetőségei között meghatározó szerepű az öntözési kapacitások kihasználása és bővítése. Ehhez kapcsolódik a többfunkciós komplex beruházás, a Jászsági Főcsatorna meghosszabbítása, amely a Zagyva és a Tarna folyó vízpótlását, a térségben a biztonságos vízbázis kiépítését és a vízkormányzás átalakítását eredményezi.

Az öntözés-fejlesztéshez kapcsolódó feladatok:

- megyei öntözésfejlesztési program kidolgozása, megvalósítása,
- a Jászsági Főcsatorna főművi részeinek állami beruházásként történő megépítése,
- meglévő öntözőtelepek, öntözőművek rekonstrukciója és fejlesztése.

- Hígrágya és szennyvíziszap elhelyezése

A 2009. évben keletkezett és engedéllyel kihelyezett hígrágya dózisa:

Kistérség	Keletkezett hígrágya (m ³)	Engedélyes terület (ha)	Átlagos terhelés (m ³ /ha)
Jászberényi	136.170	1.378	99
Karcagi	102.200	694	147
Kunszentmártoni	80	4	20
Szolnoki	76.915	322	239
Tiszafüredi	115.058	837	137
Törökszentmiklósi	43.120	289	149
Mezőtúri	93.102	829	112
Összesen	566.645	4.353	130

Forrás: Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

A kistérségek közül a kunszentmártoni térségben a nagyüzemi állattartás gyakorlatilag megszűnt.

A hígrágyaterhelés általában 100-150 m³/ha, a kevésbé víztakarékos technológia alkalmazása során képződött hígrágyák esetén akár 240 m³/ha is lehet.

2009 évben keletkezett és engedéllyel kihelyezett kommunális szennyvíziszap dózisa:

Kistérség	Keletkezett szennyvíziszap (sz.a.tonna)	Mezőgazdasági felhasználásra átadott (sz.a.tonna)	Engedélyezett terület (ha)	Kezelt terület (ha)	Terhelés (sz.a.tonna/ha)
Jászberényi	171	171	130	68	2,5
Karcagi	-	-	-	-	-
Kunszentmártoni	-	-	-	-	-
Szolnoki	1.568	8	6	5	1,6
Tiszafüredi	720	300	148	87	3,4
Törökszentmiklósi	547	223	60	22	27,4
Mezőtúri	154	154	7	7	23,6
Összesen	2.836	1.180	351	187	6,3

Forrás: Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága

A megye legnagyobb szennyvíztisztítójából Szolnokról 1.560 tonna (szárazanyag) szennyvíziszap a Kétpói Hulladéklerakóba került elszállításra. A megyében három kistérségben 61 ha területen van engedélyezve fejőházi szennyvíz elhelyezése. Ebből 2009 évben a jászberényi kistérségben 7 ha területen 120 m³ került hasznosításra.

Az egyéb nem veszélyes hulladékok közül mindegyik kistérségben előfordul 4-5 ha területen cefremoslék engedéllyel történő hasznosítása.

4./ Környezeti SWOT analízis

LEVEGŐVÉDELEM	
Erősségek	Gyengeségek
- A határérték feletti kibocsátású pontforrás nem üzemeltethető - Biztosítható az egészségügyi határértékek betartása - Mezőgazdasági, vasúti légszennyezés elhanyagolható	- Jelentős helyi és átmenő közúti forgalom „Ingázás” az egyes kistérségi településekről - Lakossági fűtésből eredő légszennyezés - Közlekedésből eredő légszennyezés
Lehetőségek	Veszélyek
- Elkerülő utak építése - Kerékpárút hálózat fejlesztése és a kerékpár használatának elősegítése - Közösségi közlekedés fejlesztése - Szigorodó környezetvédelmi előírások	- Közúti forgalom növekedése - Fatüzelés arányának növekedése

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	
Erősségek	Gyengeségek
- A megye jelentős regionális és kistérségi hulladéklerakó kapacitásokkal rendelkezik - Hulladékgazdálkodás fejlesztésére jelentős Uniós források állnak rendelkezésre - A környezettudatosság hulladékgazdálkodás területén érzékelhető a legerősebben - Sok településen folyik szelektív hulladékgyűjtés - Több kistérségben elkészült a felhagyott, bezárt szilárd hulladéklerakó rekultivációs terve	- A hasznosított hulladék arány alacsony - Felhagyott hulladéklerakók száma nagy - Szelektív hulladékgyűjtés alacsony szintje - A lerakással történő hulladékok ártalmatlanítás aránya még mindig elég magas
Lehetőségek	Veszélyek
- Nyersanyagárak növekedése - Kedvező szabályozási környezet a hulladékok hasznosítására - További előrelépés egyes hulladékok rendszerszerű visszagyűjtésében - Biológiai hulladék hasznosítása a lakosság által - A lakosság bekapcsolódása a veszélyes hulladék - gyűjtő rendszerekbe	- Szolgáltatási díjak gyorsan emelkednek - EU források lassan kerülnek felhasználásra - A hulladéklerakók rekultivációjára kevés forrás áll rendelkezésre - Több kistérségben nem megoldott az állati eredetű hulladékok begyűjtése, kezelése, átmeneti tárolása és ártalmatlanítása

VÍZVÉDELEM	
Erősségek	Gyengeségek
- A megye kedvező vízellátási helyzete - Stratégiai jelentőségű felszín alatti vízkészletek - Kiépített ivóvízhálózat - Szennyvíz-elvezetésre és tisztításra jelentős Uniós források állnak rendelkezésre - Jó ütemben halad az ivóvízminőség-javító program II. ütemének előkészítése, pályáztatása - Meglévő vízpótló és elosztó csatornahálózat áll rendelkezésre (Nagykunsági, Jászsági, Tiszafüredi, Gástyási, Tiszavárkonyi öntözőrendszerek)	- Felső talajvízrétegek elszennyeződtek - Érzékeny és fokozottan érzékeny vízbázisok jelenléte - Ár- és belvíz veszélyes területek; aszály érzékeny területek magas aránya - A szennyvízhálózat kiépítettsége elmarad az ivóvízhálózat mögött - Egyes térségekben alacsony a szennyvízhálózatra való rákötöttség aránya - Több település nem vesz részt az ivóvízminőség-javító programban - Alcsi Holt-Tisza, mint tartalék ivóvízbázis védelembe helyezése nem történt meg - A vízpótló és elosztó hálózat egy része jelenlegi műszaki állapotában rekonstrukcióra szorul - A védművek kedvezőtlen állapota és magas kora - A kisvizes időszakokban a vízhiány - A Tisza folyó kissé kedvezőtlen lefolyási viszonya és szabályozása
Lehetőségek	Veszélyek
- Közös szennyvíztisztító megépülése - A szennyvízhálózatra való rákötés - Alternatív szennyvízkezelési technológiák alkalmazása kistelepüléseken	- A felhagyott házi szennyvízgyűjtő aknák és felhagyott dögművek rekultivációja lassú - Szélsőségesen csapadékos időjárás növeli az ár- és belvízzel elöntött területeket és az elöntés gyakoriságát - A településeknél beszűkülő folyómeder

ZAJTERHELÉS	
Erősségek	Gyengeségek
- Ipari zajkibocsátás szabályozott - A főbb útvonalak melletti területeken és a belterületen átmenő útvonalon kívül a zajhatás minimális.	- Jelentős közúti forgalom „Ingázás” kistérségi településekről
Lehetőségek	Veszélyek
- Elkerülő utak építése - Kerékpárút hálózat fejlesztése - Közösségi közlekedés fejlesztése - Szigorodó zajvédelmi előírások	Belterületeken átmentő közúti forgalom zajterhelése

MEGÚJULÓ ENERGIÁK HASZNOSÍTÁSA	
Erősségek	Gyengeségek
▪ Kedvező természeti adottságok biomassa és geotermikus energia felhasználására ▪ Helyi és térségi jelentőségű termál és gyógyfürdők	▪ Alacsony a megújuló energiaforrások részesedése az energiatermelésben ▪ Szélenergia hasznosításra kevésbé alkalmas, nap és vízenergia hasznosításra a megye területe többnyire nem alkalmas ▪ A biomassa-alapú energiatermelés sok szereplőt igényel ▪ A geotermikus energiakutatás rendkívül költségigényes
Lehetőségek	Veszélyek
▪ Kedvező makropolitikai környezet ▪ A megújuló energia növekvő versenyképessége ▪ Környezetterhelő anyagok (pl. szennyvíziszapok) hasznosítása ▪ A megújuló energia a helyi gazdaság motorja lehet ▪ Kutató-fejlesztő és innovációs potenciál jelenléte ▪ Kedvezőtlen adottságú, alacsony termőképességű talajok alkalmasak energianövény termesztésére	▪ Nem alakul ki megfelelő együttműködés az érintett partnerek között ▪ Sajáteredő hiányában az innováció-intenzív technológiák nem tudnak teret hódítani ▪ Környezeti károk lépnek fel (pl. helytelen alapanyag tárolás, hulladék-elhelyezés)

TERMÉSZETI ÉS KULTURÁLIS ÉRTÉKEK	
Erősségek	Gyengeségek
▪ Erősödő igény a természetben való rekreáció iránt ▪ Változatos természet és épített környezet ▪ Jelentős, térségileg jól elkülönülő természeti értékek és kulturális örökség	▪ Az idegenforgalom néhány kiemelt területre koncentrál ▪ Tájsebek (Felhagyott hulladéklerakók) ▪ Gyenge együttműködési hálók ▪ A fizetőképes kereslet csökken, melynek első „áldozata” a kultúra és a rekreáció
Lehetőségek	Veszélyek
▪ Ökoturizmusban, a falusi és „szelíd” turizmusba kiaknázatlan lehetőségek rejlenek ▪ A megye perifériális területeinek bevonása az idegenforgalomba ▪ A fenntartható fejlődés rendszerszerű biztosítása ▪ Kulturális örökség megőrzése	▪ A környezetvédelmi szempontokat a gazdasági érdekek háttérbe szorítják ▪ A forráshiány tartóssá válik ▪ A helyi gazdaság nem részesedik a gazdasági hasznokból ▪ Természeti és tájvédelmi turizmus kedvezőtlen (szemetelés stb.) hatása

5./ Tematikus környezetvédelmi akcióprogramok és főbb intézkedések

Az akcióprogramok megoszlása:

- Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód akcióprogram.
- Vízminőség védelme akcióprogram.
- Hulladékgazdálkodás akcióprogram.
- Környezetminőség és természetvédelem akcióprogram.
- Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztés akcióprogram.

Az akcióprogramok felépítése:

- Az intézkedés - célja
 - tartalma
- Végrehajtásért felelős szervezetek
- Közreműködők
- Megvalósítás területe
- Eredménymutatók
- Költség és finanszírozás forrása.

Az akcióprogramokban meghatározott fejlesztés eszközei és forrásai:

A környezetvédelmi program fejlesztés eszközei az Új Magyarország Fejlesztési Tervben (ÚMFT), az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban és az Európai Területi Együttműködési Programokban, valamint a kisebb léptékű LIFE+ programban, 7. EU K+F Keretprogramban, illetve a Norvég (EFTA) és a Svájci Támogatásokban, valamint a fenti nemzetközi programokhoz kapcsolódó magyar költségvetési kiegészítésekben találhatók meg. A környezeti fejlesztések fő forrása az ÚMFT és Környezet és Energia Operatív Programja (KEOP). A KEOP források felhasználását nagymértékben a települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések (szennyvíz, ivóvíz, hulladék) és az ezekhez kötődő derogációs és más uniós kötelezettségek teljesítése határozza meg. A források tekintetében egyenlőre kisebb, de perspektívájukban nagy jelentőségűek a megelőzési szemléletet tükröző anyag és energiahatékonysági, megújuló energiafelhasználási, a természetvédelmi és a fenntartható életmód terjedését ösztönző intézkedések, illetve a környezeti információ és az adatszolgáltatást elősegítő fejlesztések.

Az energia fejlesztése terén fontos szempont a decentralizált, megújuló források fenntartható használatán alapuló programok támogatása. Az ÚMFT-n belül más operatív programok (pl. regionális operatív programok) is hozzájárulnak egyes környezeti célok eléréséhez.

A fentiek ismeretében az egyes akcióprogramok költség és finanszírozás forrásainál csupán hivatkozunk a hazai és nemzetközi pályázati lehetőségekre, önkormányzati saját erőre, a gazdálkodó szervezetek saját forrására, lakossági hozzájárulásra és egyéb lehetőségekre.

5.1./ Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód akcióprogram

5.1.1./ Tudat és szemléletformálás, környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztése

Az intézkedés célja:

A szemlélet formálás megvalósítása az élethosszig tartó tanulás teljes folyamatában. A környezeti információkat biztosító rendszerek fejlesztése, az információk hatékonyabb terjesztése. A felnőtt népességhez az írott sajtón, elektronikus médián, valamint speciális szóróanyagokon keresztül való eljutás, a lakosság figyelmének felkeltése, a környezetvédelem fontosságának exponálása. A turizmus környezeti, szociális és hosszú távú gazdasági hatásait integráltan vizsgáló monitoring és indikátor rendszer bevezetése.

Intézkedés tartalma:

- Lakosság, civilszervezetek, döntéshozók és helyi média közötti kommunikáció hatékonnyá válásának elősegítése és számukra információs anyag összeállítása a legfontosabb környezeti problémákról.
- Kiadvány készítésének elősegítése a megye környezeti állapotáról és a környezetminőséget javító intézkedésekről.
- Felvilágosító füzetek és szóróanyagok készítésének ösztönzése.
- A környezeti adatok interneten való elérhetőségének biztosítása.
- A turizmus természeti környezetre gyakorolt káros hatásainak minimalizálása a szemléletformálás eszközével.
- A turizmus és a környezet kapcsolatrendszerének széleskörű megismertetése és a megfelelő magatartás érvényesítésének ösztönzése.
- LA 21 tervek elkészítése

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési Önkormányzatok.
- Oktatási és közművelődési intézmények.

Közreműködők:

- Érintett Nemzeti Park Igazgatósága.
- Közoktatási intézmények.
- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Civil szervezetek, önszerveződő csoportok.
- Gazdasági döntéshozók.
- Helyi média.
- Tanácsadó irodák és szervezetek.
- Tömegtájékoztatás szervezetei,
- Teleházak.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Környezeti és természetvédelmi témák médiába való megjelenés gyakorisága.

- Környezeti reklámok száma és hatékonysága.
- Kiszolgáltatott környezetvédelmi és természetvédelmi információk mennyisége.
- Környezeti szempontokat is figyelembevevő védjegyrendszerben minősítést szerzett turisztikai vállalkozások száma.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 12 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi források,
- Megyei Önkormányzat saját forrása,
- Önkormányzati sajátérő.

5.1.2./ Környezeti nevelés és oktatás

Intézkedés célja:

A megye minden rétegében tudatosítani szükséges az emberi civilizáció környezetre utaltságát. Ennek érdekében az oktatás valamennyi szintjén a hivatalos oktatási programokhoz kapcsolódóan be kell vezetni a környezeti nevelést és oktatást. A környezettudatosság és a fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretek erőteljesebb megjelenítésére kell nagy gondot fordítani. Az iskolák és helyi közösségek, szülők együttműködését erősíteni kell.

Intézkedés tartalma:

- Nevelési és oktatási intézményekben folyó egészség és környezeti nevelési törekvések, valamint a környezettudatos működés ösztönzése és támogatása.
- Környezeti nevelési és oktatási koncepciók kidolgozásának támogatása.
- Az iskolák működésének környezetközpontúvá tételének előtérbe helyezése.
- Az iskolák és szülők együttműködésének elősegítése.
- A megye felsőoktatási intézményeiben az oktatási, kutatási potenciál igénybevétele a projektek előkészítésében és kidolgozásában, környezeti nevelésben és oktatási programok megvalósításában.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési Önkormányzatok.
- Oktatási, közművelődési intézmények.
- Megyei Pedagógiai Intézet.

Közreműködők:

- Érintett Nemzeti Park Igazgatósága.
- Közoktatási intézmények.
- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Civil szervezetek, önszerveződő csoportok.
- Gazdasági döntéshozók.
- Helyi média.
- Tanácsadó irodák és szervezetek.
- Tömegtájékoztatás szervezetei.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Környezetvédelmi szakképzésben részesültek számának emelkedése.
- Környezeti és természeti oktató-nevelő központok, intézmények minősítési mutatói.
- A nevelési és oktatási intézmények közül a Zöld Óvoda és Ökoiskola cím elnyerésére pályázók aránya.
- Környezet és természetvédelemhez és vízgazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó képzések száma.
- JNSZ Megyei Önkormányzat által alapított címek és díjak (pl. a „Települési Környezetért!” cím).

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költségvonzat 15 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi források,
- Települési önkormányzatok saját forrása.

5.2./ Vízminőség védelme akcióprogram

5.2.1./ Vízminőség védelem, védelmi adatbázis továbbfejlesztése

Az intézkedés célja:

- Felszíni és felszín alatti vízminőség védelme.
- Megye területén előállított ivóvíz jó minőségének biztosítása.
- Jelenlegi és távlati vízbázisok védőterületének védelme.
- Kommunális, ipari-és mezőgazdasági eredetű terhelés-csökkentés a felszíni és felszín alatti vizekben, illetve a környezetkárosítás megszüntetése.

Az intézkedés tartalma:

- Racionális és környezetkímélő vízhasználat és szennyezés csökkentő technológiák elterjesztése.
- Vízforgató berendezések elterjedésének segítése a megye strand és gyógyfürdői számára.
- Szennyvízcsatorna hálózattal nem rendelkező települések közüzemi csatornahálózat és tisztítótelep kiépítésének elősegítése.
- Települési folyékony hulladékok (szippantott szennyvizek) környezetkímélő kezelése, tisztítása és elhelyezése.
- Az önkormányzati igények felmérésével és a meglévő monitoring rendszer figyelembevételével tovább fejleszteni a védelmi adatbázist az újabb monitoring rendszerhálózat telepítésével.
- A felhagyott és bezárt települési hulladéklerakók, valamint a felhagyott dögkutak és illegális folyékony hulladék leürítő helyek rekultiválása.

A végrehajtásért felelősök:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság.
- Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság.
- ÁNTSz megyei Intézete.

Közreműködők:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Települési önkormányzatok.
- Gazdálkodói és szolgáltatói szervezetek.
- Közszolgáltató szervezetek.
- Kistérségek Többcélú Társulásai.
- Vízgazdálkodási társulatok.
- Lakosság.

Megvalósulás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Nő a beépített vízforgató berendezések száma.
- A vízminőségi mutatók javulása a megye élővizeiben.

- Telepített monitoring rendszerek telepítésének száma.
- A vízminőségi adatbázis elérhetősége.
- A vízminőségi adatbázis felhasználása döntés előkészítési és területi monitoring célokra.

Költség és finanszírozás forrásai:

Becsült költség: 100 millió forint, mely nem tartalmazza az ivóvízminőség-javításával kapcsolatos, a közüzemi szennyvízcsatorna hálózat és tisztítótelep kiépítésének, a felhagyott és bezárt hulladéklerakók rekultiválásának, valamint a vízforgató berendezések és fürdőmedence felújítás és korszerűsítés költségét.

Források:

- Hazai és nemzetközi pályázati források.
- Önkormányzati saját erő.
- Községi vissza nem térítendő források.
- Lakossági hozzájárulás.

5.2.2./ Bel- és külterületi vízrendezés

Intézkedés célja:

- Belvíz elöntések mérséklése, illetve megelőzése.
- Bel és csapadékvízzel való gazdálkodás fejlesztése.
- Külterületi káros vizek mielőbbi levezetése.
- Külterületi csatornahálózati rendszerben a vízvisszatartási lehetőség megteremtése.

Intézkedés tartalma:

- A bel és külterületi csapadékvíz elvezető hálózatok megfelelő üzemelő rendszerének kiépítése
- Meglévő belterületi csapadékvíz hálózatok rekonstrukciója
- Belterületi vizek befogadónak vizsgálata
- Külterületi belvízlevezető csatornák öblözetenkénti felülvizsgálata és szükség szerinti rekonstrukciója

Folyamatban lévő projektek:

- 1./ Észak-Alföldi Operatív Program keretében Kunhegyes gesztorságú konzorcium vezetésével Abádszalók, Jászkisér, Kunhegyes, Tiszabura, Tisasüly és Vezseny települések belterületi belvízrendezése.
- 2./ Tiszagyenda és Tiszaroff települések belterületi belvízrendezése TRFC támogatással.
- 3./ Jászberény város belterületi vízrendezése.
- 4./ Kisújszállás város belvízelvezető rendszerének rekonstrukciója.
- 5./ Kisújszállás város ÉNy-i és ÉK-i belvízöblözetének rekonstrukciója.
- 6./ Törökszentmiklós város bel-és csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója.
- 7./ Jászládány csapadékvíz elvezetés III. ütemének kiépítése.
- 8./ Tiszafüred város csapadékvíz elvezetése.
- 9./ Tomajmonostora belterületi csapadékvíz elvezetése.
- 10./ Cserkeszőlő belterületi vízrendezése.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság.
- Vízgazdálkodási társulatok.
- Jász-Nagykun-Szolnok megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság.
- Jász-Nagykun-Szolnok megye Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatala.
- Települési Önkormányzatok.

Közreműködők:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Települési önkormányzatok.
- Érintett Nemzeti Park Igazgatósága.
- Érintett földterületek tulajdonosai és földhasználók.
- Lakosság.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe, figyelemmel a belvízveszélyes területekre.

Eredménymutatók:

- Belvíz által veszélyeztetett bel-és külterületek csökkentése.
- Újonnan kiépített, illetve rekonstrukciós csatornahálózatok hossza.
- A belvíz és külterületi vizek okozta károk csökkenése.

Költségek: (90 %-os támogatás alapján)

1./	számú projekt költsége:	2.454 milliárd forint.
2./	számú projekt költsége:	1 milliárd forint.
3./	számú projekt költsége:	392.135.191.-Ft
4./	számú projekt költsége:	465.342.163.-Ft
5./	számú projekt költsége:	300 millió forint.
6./	számú projekt költsége:	493.087.152.-Ft
7./	számú projekt költsége:	299.850.300.-Ft
8./	számú projekt költsége:	289.295.280.-Ft
9./	számú projekt költsége:	248.104.518.-Ft
10./	számú projekt költsége	250.000.000.-Ft

Finanszírozás forrása:

A belvizek elleni védelem finanszírozása elsődlegesen az állami költségvetés feladata. Ezen kívül figyelembe vehetők a hazai és nemzetközi források, valamint a gazdálkodók forrása és az önkormányzati sajátérő.

5.2.3./ Felszíni és felszín alatti vizek védelme

Szennyvízelvezetés és tisztítás (Szennyvíz Program) előtérbe helyezése, a Program megvalósítása

Intézkedés célja:

- A településeken keletkező kommunális szennyvizek elvezetése és tisztítása a lakosság életminőségének javításához, a felszín alatti és felszíni vizek védelme érdekében.
- 2015. december 31-ig a szennyvíz csatornázottság biztosítása a megye 2000 főt meghaladó 7 településén, ahol a csatornázottság kiépítése még nem megoldott.
- A KEOP és ÉAOP pályázat alapján folyamatban lévő szennyvízes projektek megvalósításának elősegítése.
- A meglévő szennyvíztisztító berendezések és rendszerek korszerűsítése, fejlesztése.
- A közmű olló fokozatos bezárása.

Intézkedés tartalma:

- 1./ 2000 főt meghaladó települések (Jászládány, Jászjákóhalma, Jánoshida, Tiszapüspöki, Tiszaszentimre, Tiszabő és Tiszabura) szennyvíz csatornahálózat és tisztítótelep kivitelezése 2015 év végéig.
- 2./ A folyamatban lévő projektek megvalósításának elősegítése:
 - Szennyvízcsatorna hálózat kiépítése és meglévő tisztítótelep bővítése Fegyverneken.
 - Szennyvízcsatorna hálózat és tisztítótelep kiépítése Tiszatenyőn, Kengyelen, Öcsödön, Jászládányban, Jásztelken és Jászfelsőszentgyörgyön.
- 3./ Meglévő rendszerek fejlesztése KEOP pályázat alapján:
 - Abádszalók-Kunhegyes szennyvízelvezetése és tisztítása.
 - Kunszentmárton város szennyvíztisztító telep és csatornahálózat bővítése.
 - Mezőtúr városban a környezetet veszélyeztető szennyvízkezelés átalakítása biztonságos, a természeti környezetet óvó, magas színvonalú gazdaságosan üzemeltethető technológiával és az iszapkezelés megoldásával.
 - Szennyvízcsatorna hálózat építése Tiszaföldvár Homok városrészén.
 - Túrkeve város szennyvíztisztító telepének bővítése.
- 4./ Szennyvízcsatorna hálózattal nem rendelkező települések: Jászágó, Jászdózsa, Jászjákóhalma, Jászivány, Jánoshida, Jászboldogháza, Tiszabura, Tiszaderzs, Tiszaszentimre, Tiszaigar, Tiszaörs, Nagyiván, Tomajmonostora, Tiszabő, Tiszapüspöki, Örményes, Kuncsorba, Kétpó, Nagyrév, Tiszainoka, Tizsakürt.
A fenti települések szennyvízcsatorna hálózat kiépítésének előkészítését folyamatba kell tenni.

Végrehajtásért felelősök:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési önkormányzatok.

Közreműködők:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- ÁNTSZ megyei Intézete.
- Kistérségek Többcélú Társulásai.
- Szennyvíz csatornahálózat és tisztítótelepek üzemeltetői (közszolgáltató szervezetek).
- Gazdálkodó és szolgáltató társaságok.
- Lakosság.

Megvalósulás területe:

- A megye érintett településeinek területe.

Eredménymutatók:

- Újonnan megépített szennyvízcsatorna hálózat hossza.
- Megépített és üzembe helyezett tisztítótelepek száma.
- A szennyvízelvezető hálózatba bekötött lakások száma.
- Üzembe helyezett és korszerűsített tisztítótelepek száma.
- A közmű olló aktuális értéke.

Költség és finanszírozás forrása:

A program jelen fázisban becsült költsége: 26.204 MFt.

Források:

- Nemzetközi források.
- KEOP és ÉAOP pályázati források.
- Önkormányzati saját erő.
- Gazdálkodók és szolgáltatók saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.2.4./ Biztonságos ivóvízellátás. Ivóvízminőség – javító Program megvalósításának elősegítése**Intézkedés célja:**

- Az Ivóvízminőség – javító Program II. ütemének végrehajtása, az EU-s és hazai határértékeknek is megfelelő minőségű ivóvíz biztosítása.
- Vízvezeték hálózat rekonstrukciója.
- Magas vas és/vagy mangántartalmú, valamint egyéb határértékeket meghaladó vízminőségű települések ivóvízminőségének javítása.
- Az ivóvíz szolgáltatás biztonságának növelése, a hálózati felújítások elvégzése.
- Az elavult vízművek rekonstrukciója.

Intézkedés tartalma:

- 1./ Az ivóvízminőség javítás előkészítése (pályázat előkészítése) a Program II. ütemében részt venni szándékozó 38 megyei települési önkormányzat vonatkozásában.

A megyében jelenleg 7 társulásba tömörülve 38 megyebeli önkormányzat vesz részt a programban.

- Jászsági Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (Jászapáti székhellyel): Alattyán, Jánoshida, Jászapáti, Jászboldogháza, Jászivány, Jászkisér, Jászladány, Pusztamonostor (8 település).
- Csataszög, Hunyadfalva, Kőtelek, Nagykörű, Tiszasüly Ivóvízminőség-javító Társulás (Nagykörű székhellyel, 5 település).
- Tiszasági Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (Martfű székhellyel): Csépa, Cserkeszőlő, Martfű, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszainoka, Tiszaöldvár, Tiszaújváros, Tiszasas, Tiszaug, Kunszentmárton (12 település).

- Berettyó-Körös Többcélú Kistérségi Társulás (Mezőtúr székhellyel): Kétpó, Mesterszállás, Mezőhék, Mezőtúr, Túrkeve (5 település).
- Törökszentmiklós és Térsége Ivóvízminőség-javító Társulás (Törökszentmiklós székhellyel): Örményes, Kuncsorba, Tiszabő, Tiszatenyő, Törökszentmiklós (5 település).
- Abádszalók-Tiszaroff Közös Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás (Abádszalók székhellyel).
- Karcag-Kenderes (Bánhalma) Víziközmű Beruházási Társulás (Karcag székhellyel).

A program végrehajtásának végső ideje: 2012. december 31.

- 2./ Az Ivóvízminőség-javító Programban az ivóvízminőség-javítás szükséges, de nem vesz részt 15 település: Berekfürdő, Jászfelsőszentgyörgy, Jászdózsa, Jászalsószentgyörgy, Jászszentandrás, Tiszavárkony, Tiszajenő, Vezseny, Cibakháza, Tiszafüred, Kunhegyes, Tiszaderzs, Tiszaszőlős, Tiszaörs, Tiszaigar és négy településrész (Tiszavárkony-Szőlők, Besenyszög-Szórópuszta, Kunszentmárton-Kungyalu, Tiszafüred-Kócsújfalu).

Átfogó hálózatrekonstrukció szükséges 14 településen (Jászberény, Jászárokszállás, Jászfényszaru, Jászágó, Szolnok, Újszász, Zagyvarékas, Szászberek, Tószeg, Rákóczi falva, Rákócziújfalu, Szajol, Fegyvernek, Kengyel.)

Végrehajtásért felelősök:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési önkormányzatok.
- ÁNTSZ Megyei Intézete.

Közreműködők:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi Vízügyi Felügyelőség.
- Kistérségek Többcélú Társulásai.
- Ivóvízhálózat és vízművek üzemeltetői (közszolgáltató szervezetek).
- Gazdálkodó és szolgáltató társulások.
- Lakosság.

Megvalósulás területe:

- A megye érintett településeinek területe.

Eredménymutatók:

- A program eredményeként egészséges jó minőségű ivóvízzel ellátott települések, illetve lakosok száma.
- A felújított ivóvízvezetékek hossza.
- Rekonstrukcióba részesült vízművek száma.
- A közműves ivóvízellátás évi üzemzavarainak száma.

Költség és finanszírozás forrása:

A program jelen fázisban becsült költsége: 17.819 MFt.

Források:

- Nemzetközi források.
- KEOP és ÉAOP pályázati források.
- Önkormányzati saját erő.
- Gazdálkodók és szolgáltatók saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.3./ Hulladékgazdálkodási akcióprogram

5.3.1./ Hulladékképződés megelőzése, illetve csökkentése

Intézkedés célja:

- A település szilárd hulladék mennyisége 2014-ben sem haladja meg 500 kg/fő/év, ezen belül a háztartásokban a napi 1 kg/fő mennyiséget.
- Házi és közösségi komposztálás elterjesztése, a zöldhulladékok helyben történő visszaforgatása.
- A hulladékká vált termékek újra használható összetevőinek elkülönítése, javítása és ismételt felhasználása.

Intézkedés tartalma:

- Lakossági felvilágosító, szemléletformáló tevékenység megszervezése.
- Házi és helyi komposztáló telepek létesítése.
- Kevesebb hulladékot eredményező életvitel kialakítása.
- Hulladékszegény technológiák és termékek bevezetése.
- Gyűjtőszigetek további létesítése.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési önkormányzatok.
- Lakosság.

Közreműködők:

- Ipari és Kereskedelmi Társaságok.
- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Gazdálkodó szervezetek.
- Kistérségi Többcélú Társulások.
- Civilszervezetek.
- Lakosság.

Megvalósulás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Mutatók:

- A képződő települési hulladékok mennyisége.
- Házi komposztálásba bevont, illetve támogatott háztartások száma.
- A gazdasági tevékenységekből származó veszélyes és nem veszélyes hulladékok éves mennyisége.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 110 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi források.
- Önkormányzati saját erő
- Gazdálkodók és szolgáltatók saját forrása.
- Potenciális befektető szervezet saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.3.2./ A települési szilárd hulladékok gyűjtésének és kezelésének javítása, hulladékkezelő és hasznosító telepek létesítésének elősegítése

Intézkedés célja:

- A települési szilárd hulladék újrafeldolgozási arányának 30 %, a teljes hasznosításának 40 % fölé emelése.
- A szelektív gyűjtés infrastruktúrájának biztosítása a lakosság 80 %-a számára.
- A keletkező és a hulladéklerakókra kerülő hulladék mennyiségének csökkentése.
- A regionális és kistérségi hulladékgazdálkodási rendszer hulladéklerakóira alapozva el kell érni, hogy a megye egészére terjedjen ki a kezelő és hasznosító hálózat rendszere.

Intézkedés tartalma:

- A települési hulladékok szelektív gyűjtőrendszerek telepítésének folytatása.
- Hulladékok szelektív gyűjtésének ösztönzése önkormányzati intézményekben.
- Kistérségi állati hulladékgyűjtő és tároló helyek megszervezése és telepítése a jászberényi, tiszafüredi és törökszentmiklósi kistérségben.
- Térségi és települési hulladékgazdálkodási tervek készítése.
- A biohulladékok elkülönített kezelésének megoldása, a karcagi kistérségi hulladéklerakó és a tiszazugi regionális hulladéklerakó telepen a komposztáló létesítmények megépítése.
- A szelektíven összegyűjtött szilárd hulladékok előkészítését végző regionális hulladékkezelő és hasznosító telep létesítés előmunkálatainak folyamatba tétele (a kunmadarasi volt szovjet laktanya területének figyelembevételével.)
- Inert hulladékok kezelésének és hasznosításának előtérbe helyezése.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési önkormányzatok.

Közreműködők:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Környezetvédelmi és hulladékgazdálkodási szolgáltatók.
- Regionális és kistérségi hulladékgazdálkodási rendszer szervezete.
- Civil szervezetek, önszerveződő szervezetek.
- ÁNTSZ Jász-Nagykun-Szolnok megyei Szervezete.
- Lakosság.
- Ipari és szolgáltató társaságok.
- Gazdálkodó szervezetek.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Csökken a lerakókra kerülő hulladékok éves mennyisége.
- Nő a szervezett (szelektív) hulladékgyűjtésben résztvevő lakosság száma.
- Emelkedik a szelektíven összegyűjtött hulladékok mennyisége.
- Nő a feldolgozott és hasznosított hulladékok mennyisége.
- Illegális hulladéklerakók számának csökkentése.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 450 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi források,
- Önkormányzati saját erő,
- Gazdálkodók és szolgáltatók saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.3.3./ A régi, felhagyott, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultiválása**Intézkedés célja:**

- A régi, bezárt, felhagyott hulladéklerakók biztonságba helyezése, folyamatos rekultiválása és monitorozása.
- A hulladéklerakók célirányos rekultiválásával elősegíteni a felszíni és felszín alatti vizek védelmét.
- A vegetációs réteggel ellátott rekultivált volt hulladéklerakók beépülnek a környezetbe és ezáltal javul a tájkép.
- A hulladékok teljes felszedésével járó rekultiváció lehetővé teszi a rekultivált terület újrahasznosítását.

Intézkedés tartalma:

- 1./ A szelevényi és az egykori Hanyadfalva-Kőtelki hulladékgazdálkodási rendszerhez tartozó települések (Cibakháza, Cserkeszölő, Csépe, Martfű, Mesterszállás, Mezőhék, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tizsakürt, Tizzasas, Besenyszög, Hunyadfalva, Kőtelek, Tizzasüly) szilárd hulladéklerakóinak környezetvédelmi felülvizsgálatának, a rekultivációs engedélyezési és kiviteli tervek, valamint a monitoring rendszer vízjogi engedélyezési tervek készítésének beindítása. A rekultivációs engedélyezési tervek birtokában a hulladéklerakók rekultivációjának kivitelezésére (a KEOP pályázat II. fordulós ütemére) komplex pályázat beadásának folyamatba tétele.
- 2./ Karcag Kistérségen belül négy település (Berekfürdő, Karcag, Kenderes, Kunmadaras) hulladéklerakóinak rekultivációs programjának folyamatba tétele, engedélyezési és kiviteli tervek készítése.

- 3./ Tisza-tó Környéki 11 Jász-Nagykun-Szolnok megyei település (Abádszalók, Nagyvén, Tiszaigar, Tiszafüred, Tiszaderzs, Tiszagyenda, Tiszaörs, Tiszaszentimre, Tiszaszőlős, Tomajmonostora, Kunhegyes) szilárd hulladéklerakók rekultivációjának kivitelezése.
- 4./ Szolnok-Szajol-Rákóczi falva települési szilárd hulladéklerakók rekultivációjának kivitelezése.
- 5./ Jászberényi Kistérségben levő 17 település (Alattyán, Jánoshida, Jászágó, Jászsós-szentgyörgy, Jászapáti, Jászárokszállás, Jászberény, Jászboldogháza, Jászdózsa, Jászfelső-szentgyörgy, Jászivány, Jászfákóhalma, Jászkisér, Jászládány, Jászszentandrás, Jásztelek, Pusztamonostor) szilárd hulladéklerakók rekultivációjának kivitelezése.
- 6./ A szolnoki hulladékgazdálkodási rendszer ISPA pályázatba foglalt hulladéklerakók rekultivációjának kivitelezése (kivéve Szolnok, Rákóczi falva, Szajol és a Pest megyei Abony település.)

Végrehajtásért felelősök:

- Települési önkormányzatok.
- Kistérségek Többcélú Társulásai.

Közreműködők:

- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi Vízügyi Felügyelőség.
- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság.
- ÁNTSZ megyei Intézete.
- Körzeti Földhivatalok.
- Megyei Növény és Talajvédelmi Igazgatóság.
- Erdészeti Igazgatóság Szolnoki Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztálya.

Eredménymutatók:

- A rekultivált lerakók száma.
- A rekultivált lerakók területének nagysága.
- A hulladékok teljes felszedésével járó rekultiválás esetén a rekultivált hely újrahasznosított területének nagysága.

Költség és finanszírozás forrása:

Költségek:

- 1./ számú intézkedés előkészítő stádiumban.
- 2./ számú intézkedés megítélt támogatás összege : 1.369.802.267.-Ft
- 3./ számú intézkedés megítélt támogatás összege: 704.025.440.-Ft
- 4./ számú intézkedés megítélt támogatás összege: 849.127.500.-Ft
- 5./ számú intézkedés megítélt támogatás összege: 1.720.993.863.-Ft
- 6./ számú intézkedés megítélt támogatás összege: 2.775 MFt

Források:

- Hazai és nemzetközi források.
- Önkormányzati hozzájárulás.

5.4./ Környezetminőség akcióprogram

5.4.1./ Települési környezetvédelem

Intézkedés célja:

- A települések levegőminőségének javítása.
- A zajterhelés csökkentése.
- A zöldfelületek növelése, megújítása és fenntartása.
- Fenntarthatóbb települési közlekedési rendszerek kialakítása.

Intézkedés tartalma:

- Zöldfelület kataszter létrehozása.
- A zöldfelület gazdálkodási feladatainak megtervezése.
- A zöldfelületek védelmének erősítése.
- A jogszabályban előírt levegő tisztaságvédelmi feladatok teljesítése.
- Szmogriadó tervek készítése, felülvizsgálata és szükség szerinti módosítása.
- Helyi zaj és rezgésvédelmi szabályok megállapítása.
- A helyi közösségi közlekedés fejlesztése.
- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése, illetve a meglévőnek javítása.
- A helyi lakosság tájékoztatása és szemléletformálás.
- Lakóhely és a települések belterületi közúti közlekedés zajterhelésének csökkentése különös tekintettel helyi közlekedésszervezési intézkedések végrehajtásával, kis fajlagos szennyezőanyag kibocsátású tömegközlekedési járművek előtérbe helyezésével, és a közlekedési igényt csökkentő kampány szervezésével, továbbá környezetkímélő gépkocsi-használatával.
- Ipari tevékenységet folytató településeknél az ipari zajterhelés csökkentése.
- A településeknél a szolgáltatási létesítmények zajcsökkentése, különös tekintettel a szórakoztató tevékenység időtartamának betartásával, valamint az elektromos hangosító berendezés zajhatásának mérséklésével.

Végrehajtásért felelősök:

- Települési önkormányzatok.
- Kistérségek Többcélú társulásai.

Közreműködők:

- ÁNTSZ megyei Intézete.
- Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség.
- Érintett Nemzeti Park Igazgatósága.
- Megyei Növény és Talajvédelmi Igazgatóság.
- Erdészeti Igazgatóság Szolnok Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztálya.
- Nemzeti Közlekedési Hatóság Északalföldi Regionális Igazgatóság Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kirendeltsége.
- Lakosság.
- Civil szervezetek.

Megvalósulás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Zöld felületek területi növelése.
- Levegőminőségi értékek javulása.
- Elkészült, illetve felülvizsgált zajvédelmi tervek száma.
- Kiépített kerékpárutak hossza.
- Határérték feletti zajhatásnak kitett lakosok száma.
- Integrált ütemes menetrendbe bevont járatok aránya a teljes közforgalmi járatszámmal képest.

A zajvédelmi tervek alatt a gazdálkodó egységek azon programját értjük, hogy gazdasági lehetőségei figyelembevételével milyen ütemezéssel tudják az előírt követelményeket teljesíteni. Ezek ipari kibocsátók esetében jobban nyomon követhetők, illetve számon kérhetők, mivel a feltárt hiányosság lokálisan kezelhető. Zajvédelmi terv a jászfényszarui SAMSUNG Rt. esetében készült néhány évvel ezelőtt, ami gyár mögötti lakóingatlanok műszaki zajvédelmét volt hivatva megvalósítani.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 100 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi pályázati források.
- Önkormányzati sajátforrás.
- Gazdálkodó és szolgáltató szervezetek saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.4.2./ Talajvédelem és földterület használat**Intézkedés célja:**

- A terület agroökológiai adottságokhoz igazodó földhasználat elterjesztése.
- NATURA 2000 területek kezelése és fenntartása, valamint EU előírásoknak megfelelő tevékenység folytatása.
- A természeti erőforrások (kiemelten a föld, víz) és természeti értékek védelme, degradációjának megelőzése.
- Az erdők szerkezeti átalakítása.
- A kedvezőtlen talajadottságú, jövedelmező növénytermesztésre nem alkalmas területek bioenergia célú energianövény termesztési hasznosítás
- Génmódosított termékektől való mentesség.
- A termőföld mennyiségi és minőségi védelme.
- Környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése.
- Tisztított szennyvíz, szennyvíziszapok és állattartó telepek hígtrágya szakszerű mezőgazdasági felhasználása.
- Öntözési lehetőségek feltárása.
- Parlagfű elleni védelem, különös tekintettel környezet-egészségügyi célból.

Az intézkedés tartalma:

- Talajvédő gazdálkodás megvalósítása.
- Az erdősített területek környezetkímélő használata.
- Az erdőterületek növelése.
- A gazdálkodók széleskörű tájékoztatása a talajtípusra alapozott talajművelési, talajjavítási és talajhasználati módok alkalmazásának lehetőségeiről, elterjedésének elősegítése.
- Szaktanácsadói hálózat hatékony működésének segítése, különös tekintettel a termőtalajok racionális hasznosítására.
- Fizikai és kémiai talajjavítás előtérbe helyezése.
- Öntözött területek növelése.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Jász-Nagykun-Szolnok megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal.
- Megyei Növény és Talajvédelmi Igazgatóság.
- Megyei Földhivatal.
- Földterület tulajdonosai.

Közreműködők:

- Jász-Nagykun-Szolnok megyei Agrárkamara.
- Települési önkormányzatok.
- Kistérségek Többcélú Társulásai.
- Földtulajdonosok, földbérlok és gazdálkodó szervezetek, társaságok.
- Falugazdászok.
- Érintett Nemzeti Park Igazgatósága.
- Erdészeti Igazgatóság szolnoki Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztálya.
- Lakosság.

Megvalósulás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Talajvédő gazdálkodást folytató gazdálkodók száma.
- Talajjavításban részesült területek nagysága.
- Erdőtelepítés mértéke.
- Erdősültség arányának növelése.
- Ellenőrzött ökológiai gazdálkodással művelt terület nagysága.
- A NATURA 2000 területeken lévő fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetének alakulása.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 350 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi források.
- Földtulajdonosok, illetve földbérlők saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.4.3./ Helyi értékek védelme, természetvédelmi területek fejlesztése

Intézkedés célja:

- A természeti, kulturális, építészeti és tárgyi örökség megőrzése a jövő nemzedékei számára, és ezek bevonása a helyi gazdaság fejlesztésébe (ökoturizmus, falusi turizmus, natúrparkok, stb.).
- A megye egyes kiemelkedő természeti és kulturális értékkel rendelkező területeinek komplex fejlesztése.
- Natúrparkok létesítése, mint a természeti, táji és kulturális értékek megőrzésének alappillére.

Intézkedés tartalma:

- Helyi védelem alatt álló természeti és épített értékek védelmének, állagmegóvásának finanszírozási feltételei javítása.
- A településkép védelme és rehabilitációja.
- Védett és védelemre szoruló helyi (természeti, épített, régészeti) értékek megyei kataszterének elkészítése.
- Natúrparkok szervezetének létrehozása települési összefogással a Jász-Nagykun-Szolnok megye turisztikai szempontból jelentőséggel bíró területein.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Érintett Nemzeti Park Igazgatósága.
- Települési önkormányzatok.

Közreműködők:

- A megye települései, a helyi gazdaság szereplői, civil szervezetek.

A megvalósítás területe:

A Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 150 millió forint.

Források:

- Hazai és nemzetközi pályázati forrás.
- Közösségi és magánforrások.
- Lakossági hozzájárulás.

5.5./ Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése Akcióprogram

5.5.1./ Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása

Intézkedés célja és tartalma:

- A megújuló energiaforrások felhasználásának megyei stratégiai keretei.
- Jász-Nagykun-Szolnok Megye megújuló energia potenciáljának felmérése (kiemelten biomassa, nap és szélenergia, geotermikus energia).
- Megújuló energiák felhasználás formáinak és azok feltétel rendszerének kidolgozása.
- Megújuló energia beruházások üzleti finanszírozási lehetőségek feltárása.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési önkormányzatok.
- Kistérségek Többcélú társulásai.

Közreműködők:

- Önkormányzatok
- Civilszervezetek.
- Megújuló energiaforrások termelésében és hasznosításában érdekelt vállalkozások.
- Lakosság.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Az intézkedés közvetlen eredménye a megfelelő megyei megújuló energia stratégia elkészülte.
- A stratégia végrehajtásának eredményessége a megújuló energiaforrásokra alapozott létesítmények számával, a termelt energia összmenyiségével és a megtakarított energia mennyiségével jellemezhető.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 20 millió forint.

Források:

- Megyei Önkormányzat saját forrása.
- Önkormányzati saját erő.
- Megújuló energiaforrások termelésében és hasznosításában érdekelt vállalkozások saját forrása.
- Lakossági hozzájárulás.

5.5.2./ Megyei megújuló energetikai együttműködés elősegítése

Intézkedés célja és tartalma:

- Az együttműködési szerveződés koncepcionális megalapozása és létrejöttének szakmai támogatása.
- A megyében keletkezett szennyvíziszapok nagyobb arányú energetikai hasznosításának elősegítése.
- Kedvező mezőgazdasági földhasználati szerkezet kialakításának elősegítése, beleértve a kedvezőtlen mezőgazdasági adottságú területek hasznosítását energetikai alapanyag termesztésére.
- Kísérleti projektek előkészítése és végrehajtása.
- Önkormányzatok, kis-és közepes vállalkozások, valamint a lakosság döntés előkészítési folyamatainak támogatása a környezetvédelmi modellek segítségével.
- Közreműködés a potenciális finanszírozási lehetőségek feltárásában.

Végrehajtásért felelős szervezetek:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési önkormányzatok.
- Kistérségek Többcélú társulásai.

Közreműködők:

- Biomassza előállítók (mezőgazdasági termelők, szennyvíztisztító telepek, stb.).
- Elsődleges feldolgozók (energetikai célokra való előkészítés, például aprítás, pelletálás).
- Bioenergia előállítók (erőművek, biogáz üzemek, biofűtőanyag üzemek).
- Önkormányzatok, civilszervezetek.
- Karcagi Kutatóintézet.
- Szakirányú felsőoktatási intézmények.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- A biomassza előállításába bevont földterület nagysága.
- A megyében előállított bioenergia mennyisége.
- A megyében energetikai célra előállított biomassza mennyisége.
- Az együttműködésben résztvevők száma.
- Előállított alternatív energia mennyisége.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 25 millió forint.

Források:

- Megyei Önkormányzat saját forrása.
- Önkormányzati sajátérő.
- Vállalkozói sajátérő.
- Együttműködési hálózatok közösségi forrása.

5.5.3./ Önkormányzati intézmények energiahatékonysági mutatóinak javítása

Intézkedés célja és tartalma:

- Az épületek állományának felmérése (épületek állaga, felhasznált építőanyagok, nyílászárók, hőellátó és melegvízellátó rendszerek, szellőzés, elektromos berendezések).
- Az egyes épületek és egyéb létesítmények energiaforrásainak és azok felhasznált mennyiségeinek meghatározása.
- Az üzemeltetés értékelése.
- Az energiahatékonyság értékelése, az energia megtakarítás lehetőség pontjainak feltárása.
- Az energia árak és tendenciáinak, illetve a megújuló energiaforrások alkalmazásának vizsgálata.
- A potenciális költségmegtakarítás megnevesítése, illetve a javaslatok megfogalmazása intézményenként.

Végrehajtásért felelős szervezet:

- Megyei Önkormányzat.
- Települési Önkormányzatok.

Közreműködők:

- Oktatási intézmények.
- Kórházak és rendelőintézetek.
- Közfeladatot ellátó intézmények. (Megyei Közművelődési Intézet, Megyei Múzeumok Igazgatósága, Megyei Könyvtár, Megyei Levéltár).
- Települési Önkormányzatok közfeladatot ellátó intézményei.

Megvalósítás területe:

Jász-Nagykun-Szolnok Megye teljes területe.

Eredménymutatók:

- Megtakarítható energia mennyisége és költsége.
- Energhatékonyági beruházások tőkeigénye.

Költség és finanszírozás forrása:

Becsült költség 80 millió forint.

Források:

- Hazai források.
- Megyei Önkormányzati saját forrása.
- Közfeladatot ellátó intézmények saját forrása.
- Önkormányzati sajátérő.

**5.6./ A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014)
Tematikus Akcióprogramjainak költségösszesítője**

➤ Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód akcióprogram		
-	Tudat és szemléletformálás, környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztése	12 MFt
-	Környezeti nevelés és oktatás	15 MFt
Összesen:		27 MFt

➤ Víztisztaság védelme akcióprogram		
-	Víztisztaság védelem, védelmi adatbázis továbbfejlesztése	100 MFt
-	Bel- és külterületi vízrendezés	6.200 MFt
-	Felszíni és felszín alatti vizek védelme	26.204 MFt
-	Biztonságos ivóvízellátás	17.819 MFt
Összesen:		50.323 MFt

➤ Hulladékgazdálkodási akcióprogram		
-	Hulladékképződés megelőzése, illetve csökkentése	110 MFt
-	A települési szilárd hulladékok gyűjtésének és kezelésének javítása, hulladékkezelő és hasznosító telepek létesítésének elősegítése	450 MFt
-	A régi, felhagyott, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultiválása	7.417 MFt
Összesen:		7.977 MFt

➤ Környezetminőség akcióprogram		
-	Települési környezetvédelem	100 MFt
-	Talajvédelem és földterület használat	350 MFt
-	Helyi értékek védelme, természetvédelmi területek fejlesztése	150 MFt
Összesen:		600 MFt

➤ Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése akcióprogram		
-	Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása	20 MFt
-	Megyei megújuló energetikai együttműködés elősegítése	25 MFt
-	Önkormányzati intézmények energiahatékonysági mutatóinak javítása	80 MFt
Összesen:		125 MFt

A tematikus akcióprogramok költségei mindösszesen: 59.052 MFt

6./ A Program megvalósításának és ellenőrzésének eszközei, a Program hatálya

6.1./ A Program végrehajtásának szereplői

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014) a megye lakosságát szolgáló Program.

A Program végrehajtásához elengedhetetlenül fontos az érdekelték összehangolt aktív közreműködése. Ez megyei szinten folyamatos párbeszédet, a megvalósítást szolgáló javaslatok érdemi mérlegelését és figyelembevételét teszi szükségessé.

A közigazgatás feladata a kitűzött középtávú környezetpolitikának a társadalom környezetvédelmi igényeinek és érdekeinek megfelelő végrehajtása.

A szubszidiaritás elvének megfelelően erősíteni kell az önkormányzatok szerepét a megyei környezetvédelmi program megvalósításában.

Az önkormányzatoknak a környezetvédelmi feladatainak ellátását túlmenően a megyei és térségi környezetvédelmi programok kidolgozásában és végrehajtásában is be kell kapcsolódniuk.

A környezetvédelmi problémák felszámolásához a gazdasági élet szereplőivel partneri viszonyt kell kialakítani ugyanis a környezeti problémák tevőleges megelőzésében, illetve felszámolásában a lakosság mellett komoly szerep a gazdálkodókra hárul.

A tudományos élet szereplőinek és az általuk képviselt kutató helyeknek, oktatási intézményeknek a Program megvalósítása során a stratégiai feladatokban és a környezetvédelmi kutatásokban is kiemelt szerepet kell juttatni. Ezen intézményeknek a tisztább termelés, a fenntartható fogyasztási szokások elterjesztése és a tágabban vett szemléletformálás területén is szerepet kell vállalniuk.

A környezetvédelmi kérdésekben érintett nem kormányzati szervezetek, szakmai szövetségek és érdekképviselői szervek aktív bevonása kiemelt fontosságú a környezeti információkhoz való hozzáférés elősegítésében, a társadalmi kapcsolatok erősítésében, valamint a szaktanácsadásban. A szervezetek kiváló fórumai a partnerközvetítésnek, elősegítik a tisztább technológiák elterjedését és a környezeti innovációt.

A környezetvédelem jogokat és kötelezettségeket egyaránt ró a megye lakosságára. Minden állampolgárnak joga van az egészséges környezethez, az állampolgárok fogyasztóként ugyanakkor hozzájárulnak a környezeti problémák kialakulásához.

A közösségi részvétel növekvő jelentőségét a környezetvédelmi feladatokban és a döntések meghozatalában lokálpatriotizmus erősödése is igazolja.

A Megyei Önkormányzat szerepvállalása a Megyei Környezetvédelmi Program megvalósításában

A jelenlegi körülmények között a Megyei Önkormányzatnak korlátozottak a lehetőségei a megye környezetállapotának javításában, mivel a környezet és természet védelmével összefüggő feladatok és hatáskörök jórészt az állam és szakigazgatási szerveknél, valamint a települési önkormányzatoknál található.

A Megyei Önkormányzatra a korlátozott lehetőségei ellenére mégis fontos szerep hárul a Program megvalósításában, mivel a környezeti problémák nem ismerik a közigazgatási határokat és épp ezért a hatékony fellépés koordinációt igényel a résztvevők között.

A Megyei Önkormányzat fontosabb feladatai az alábbiak:

- koordináció a programok megvalósításában résztvevők között,
- adatok és információk szolgáltatása a környezetvédelmi feladatokhoz,
- megyei szintű szakági tervezés, tervekben érdekérvényesítés,
- szakmai segítségnyújtás a feladatok elvégzéséhez és a sikeres pályázatokhoz,
- egyes programok finanszírozása.

6.2./ A megvalósítás eszközei

A Környezetvédelmi Programban megfogalmazott célok többféle intézkedéssel és eszközcsoportokkal érhető el.

A megvalósítás főbb eszközcsoportjai az alábbiak:

- Közvetlen környezetvédelmi fejlesztések és beruházások.
Ezen csoport magába foglalja az új és a rekonstrukciós beruházásokat és műszaki beavatkozásokat (pl: kármentesítések, környezetvédelmi infrastrukturális fejlesztések).
- Közvetett környezetvédelmi fejlesztések.
Ezen belül meghatározóak azok a beruházások, melyek megvalósítása hozzájárul az erőforrások igénybevételének, a keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentéséhez. Ilyen fejlesztés például a termelési technológiák korszerűsítése.
- Jogi eszközök.
A környezetvédelmi jogalkotás elsősorban az alapvető szabályokat rögzítő, főleg törvényi szintű szabályozás korszerűsítésére, az EU követelményekkel megegyező, vagy azokhoz közelítő előírások magyar jogrendbe illesztésére koncentrált. A települési önkormányzatoknak gondoskodni kell a település környezetvédelméről, a köztisztasággal és a települési szilárd és folyékony hulladékokkal összefüggő tevékenységről, a szervezet köztisztasági közszolgáltatás kötelező igénybevételéről szóló önkormányzati rendelet szükség szerinti módosításáról és azok végrehajtásáról.
- Közgazdasági eszközök.
Az alkalmazások a jogi eszközökkel együtt eredményes. A környezetterhelési díjak, a termékdíjak, igénybevételi járulékok, mint eszközök a gazdálkodók részére normatív rendelkezések bevezetését teszik szükségessé, amelyhez jogi szabályozási háttérrel kell megteremteni.
- Kutatás-fejlesztés innováció.
A környezetvédelem hatékonyságának fontos eszköze a tudatbázis növelése, a környezeti technológiák kidolgozása és bevezetése.

- Társadalmi részvétel és környezeti információkhoz való hozzáférés.
A környezetvédelmi döntések előkészítésében, a döntések végrehajtásában való társadalmi részvételt az EU elvárásai, a hazai jogszabályok erősítik, de a társadalmi partnerek egyre növekvő mértékben igénylik is. A működőképes információs rendszer egyaránt háttérül szolgál a döntés előkészítési, tervezési, szabályozási tevékenység eredményes elvégzéséhez, szükséges az állampolgárok, társadalmi szervezetek, csoportok, az üzleti élet képviselői rendszeres és eseti tájékoztatásához.

A társadalmi részvétel ösztönzését szolgáló intézkedések:

- a környezeti információkhoz való hozzáférés javítása,
 - a lakosság bevonása az őket érintő döntések előkészítésében,
 - civil szervezetek bevonása a környezet és természetvédelmi feladatok végrehajtásába,
 - a helyi védettségű területek természetvédelmi kezelése,
 - élőhely rekonstrukciós feladatok végrehajtása,
 - tanösvények kialakítása, tájékoztatás.
- Környezeti nevelés, oktatás és szemléletformálás.
Ezen a területen az oktatási intézmények mellett a kulturális intézmények és szervezetek, a családok és társadalmi csoportok szerepe fontos. Támogatni kell a környezettudatos életvitelt, a fenntartható fejlődés eszméjét és gyakorlatát bemutató közlemények, reklámok, műsorok előállítását és terjesztését. A szemléletformálás alapfeltétele, hogy az állampolgárok, döntéshozók és gazdasági szféra szereplői tájékozottak legyenek a környezet állapotáról és környezetvédelem szükségességéről. Fontos feladat az önkormányzatok által is támogatott oktató programok elindítása az iskolákban. Az iskolai környezeti nevelés középpontjába a helyi természeti értékeket kell helyezni.

6.3./ A környezetvédelem érvényesítése

A megyei területfejlesztési politika keretén belül a természeti és épített környezet védelmével kapcsolatos feladatokat össze kell hangolni, elsősorban a gazdaságfejlesztési és foglalkoztatás politikai koncepciókkal, valamint az idegenforgalmi, egészségügyi, oktatási, közművelődési, illetve közszolgáltatási feladatokkal.

A környezet, táj és természetvédelmi szempontok érvényesítésének területei.

- A megyei környezetvédelmi szempontok érvényesítése a régióval kialakítandó közös területfejlesztési politikában.
- A megye különböző adottságaival rendelkező kistérségek – a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő – sajátos fejlődésének elősegítése.
- Szakmai támogató anyagok készítése, melyek felhívják a figyelmet az elérendő célokra, arra, hogy miképpen integrálható a környezet, a táj és természetvédelem a többi fejlesztési cél közül.
- A regionális szintű – környezetvédelemmel szorosan összefüggő – ipari, mezőgazdasági, idegenforgalmi és közlekedésfejlesztések összehangolása.

A megyei területrendezési terven belül a környezetvédelmi szempontok érvényesítésének területei:

- környezeti adottságok feltárása és értékelése, mely kiterjed az épített, a táji és természeti környezetre,
- a különböző adottságú területek terhelésének, terhelhetőségének meghatározása.

A különböző célú terület felhasználások, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének oly módon történő megállapítása, mely figyelembe veszi a környezet terhelését, terhelhetőségét.

6.4./ A Környezetvédelmi Program megvalósítása és ellenőrzése

A programozás, azaz a végrehajtás szervezésének alapvető feladata a Programban meghatározott feladatok gyakorlati megvalósításának menedzselése.

A Megyei Környezetvédelmi Programból elfogadott akcióprogram feladatait 2009-2014 közötti időszakon belül ütemezni kell, meg kell határozni az adott évre vonatkozó konkrét feladatokat, a végrehajtásért felelősöket, valamint a finanszírozás forrását. A Program előrehaladását figyelemmel kell kísérni, meg kell határozni, hogy a kitűzött feladatok megvalósítása eredményeként elérhető-e a megfogalmazott célok. Az akcióprogramokban nevesített feladatok előrehaladását a megvalósulásra kidolgozott eredménymutatók alapján kell figyelemmel kísérni.

A Megyei Közgyűlés gondoskodik a Megyei Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok végrehajtását. A Megyei Közgyűlés a végrehajtásról legalább kétfévente tájékoztatja az 1995. évi LIII. törvény 40. §. (6) bekezdésben meghatározott közreműködő szervet.

6.5./ A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program hatálya

A végleges Megyei Környezetvédelmi Programot a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Közgyűlése fogadja el. A Környezetvédelmi Program 6 éves 2009-2014 közötti időszakra vonatkozik.

A 6 éves időtartamú programot 2 évente felül kell vizsgálni és az esetleges módosításokat, kiegészítéseket újra jóvá kell hagyatni és a Program anyagába be kell dolgozni.

Szolnok, 2010. augusztus hó

Décse Sándor s.k.
ügyvezető igazgató

Dr. Németh Pál s.k.
projektfelelős